

Проект „Фантастично читалище“

Сборник от научно-фантастични произведения

Списание „Космос“

1962 г.

София, 2013

Библиография

[Извънредно произшествие](#)

Научно-фантастичен разказ. Автори А. и Б. Стругацки. Списание „Космос“, юни 1962 г.

[Сирена](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Рей Бредбъри. Списание „Космос“, юни 1962 г.

[Вирус 2015](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор д-р Светослав Славчев. Списание „Космос“, юни 1962 г.

[На черната планета](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Димитър Пеев. Списание „Космос“, брой 1 от 1962 г.

[Щафета](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Ю. Кузнецов. Преведе от руски Цвета Христова. Списание „Космос“, брой 2 от 1962 г.

[Репортаж от Лунния град](#)

Фантастичен репортаж. Автор А. Пеев. Списание „Космос“, брой 2 от 1962 г.

[Мармот](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Ян Копчевски. Преведе от полски Тр. Пухлев. Списание „Космос“, брой 2 от 1962 г.

[Роби](#)

Разказ-шега. Автор И. Варшавски. Преведе от руски Цвета Христова. Списание „Космос“, брой 3 от 1962 г.

[Космически патрул](#)

Италиански научно-фантастичен разказ. Списание „Космос“, брой 3 от 1962 г.

[Загадката на Бялата долина](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор д-р Светослав Славчев. Списание „Космос“, брой 3 от 1962 г.

[Не единствено съществуващи](#)

Фантастичен разказ. Автор С. Гансовски. Преведе от руски Цвета Христова. Списание „Космос“, брой 4 от 1962 г.

[Остров Епиорнис](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Хербърт Уелс. Списание „Космос“, брой 4 от 1962 г.

[Вълшебните обувки](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Виктор Сапарин. Преведе от руски Цвета Христова. Списание „Космос“, брой 5 от 1962 г.

[Пътешествието ще бъде дълго](#)

Фантастичен разказ. Автор Алан Инес. Списание „Космос“, брой 5 от 1962 г.

[Към Луната](#)

Прогностична фантастика. Автор проф. инж. Никола Ст. Калицин. Списание „Космос“, брой 5 от 1962 г.

Извънредно произшествие

Научно-фантастичен разказ

А. и Б. Стругацки

Полетът приближаваше към своя край. След по-малко от едно денонощие планетолетът щеше да кацне на Луната, на ракетодрума при кратера Ломоносов, после седмица карантина и отново на Земята, половин година отпуск, половин година синьо море, шумящи борове, зелени ливади, облени със слънце.

Виктор Борисович се обърна на другата страна и сладко се прозина. Изведнъж край ухото му забръмча земна пчела. Той изхърка и окончателно се събуди. В каютата беше тъмно. Щурманът млясна с уста и замря. Някъде много наблизко бръмчеше земна пчела.

– Не може да бъде – високо и уверено каза той.

Надигна се от леглото и запали лампата. Пчелата замлъкна. Виктор Борисович се огледа и съзря на чаршафа черно петно. Това не беше пчела. Това беше муха. Тя беше съвсем черна, с черни разперени крила. Щурманът старателно се прицели, протегна ръка и я улови.

– Муха в планетолета! – каза той и погледна юмрука си с изумление. – Трябва да я покажа на Тумер.

С една ръка навлече панталоните си, изскочи в коридора и тръгна към командната кабина. В юмрука му мухата бръмчеше, движеше се и го гъделичкаше.

На телевизорния екран в командната кабина се поклащаха леко два тесни сърпа – светлосивият по-голям, белият по-малък – Земята и Луната.

– Здравей, Тум – каза Виктор Борисович.

Тумер кимна с глава и го погледна с хлътнали очи.

– Я познай какво има тук – щурманът внимателно разтърси юмрука си.

– Цепелин – отговори Тумер.

– Не, не е цепелин, а муха. Муха, стара кукумявко!

Тумер скучно промърмори.

– Феритната „памет“ работи лошо.

– Аз ще те сменя – каза Виктор Борисович.

– Ама ти разбираш ли, тя ме събуди. Бръмчи също като земна пчела на поляна.

– Мен тя не би могла да събуди – каза през зъби Тумер.

В командната кабина на планетолета влезе капитанът Константин Ефремович Станкевич и след него бордовият инженер Лидин.

– Аз ви казах: не спи – Лидин побутна с пръст щурмана.

– С него се е случило нещо – заядливо каза Тумер. – Погледнете му физиономията.

Виктор Борисович тържествено събщи:

– Хванах муха!

– Хайде де! – удиви се Лидин.

– Аз отивам да спя, Константин Ефремович.

Тумер се обърна към щурмана.

– Виктор, поемай дежурството.

– Я ми я покажи – настоя Лидин. Той имаше такъв вид, като че ли никога в живота си не бе виждал мухи.

Щурманът поразтвори юмука си и внимателно пъхна там двата пръста на лявата си ръка.

– Откъде се е взела на кораба муха? – попита капитанът.

– Не зная – отговори Виктор Борисович. Той разглеждаше мухата, държейки я с два пръста за краката. – Тя бръмчи също като земна пчела.

– Внимателно, Витя – задъхано каза Лидин, – ще ѝ счупиш крака.

– Но все пак, откъде се е взела на кораба муха? – попита капитанът. – Това между впрочем е по вашата част, Виктор Борисович.

Щурманът изпълняваше задълженията на санитарен техник.

– Да, именно – каза Тумер. – Развъди в кораба мухи, и феритната „памет“ работи отвратително. Приемай дежурството, чуваш ли?

– Чувам – каза щурманът. – Остават ми още десет минути. Трябва да я покажа на Малишев. Той също отдавна не е виждал мухи.

Виктор Борисович тръгна към изхода, държейки пред себе си мухата като чиния със супа.

– Мухоловец – презрително каза Тумер.

Капитанът се засмя. Вратата се отвори и в командната кабина се втурна Малишев. Щурманът отскочи настрана.

– Внимателно – сърдито каза той.

Малишев се извини. Той беше разчорлен и смутен.

– Работата е там, че... – започна той и спря щом зърна мухата в пръстите на щурмана.

– Може ли? – попита той, като протегна ръка.

– Муха – гордо събщи щурманът.

– Но тя има осем крака – бавно каза Малишев. – Това не е муха.

– А какво е? – малко раздражено запита Виктор Борисович.

– Чуйте – каза Малишев. – Какви средства против насекоми имате? Освен това нужен ми е и микроскоп.

– Но какво има? – попита щурманът.

Капитанът се намръщи и се приближи. Лидин също се приближи.

– Трябва ми микроскоп – повтори Малишев – Да отидем в моята каюта. Ще ви покажа нещо.

В коридора Лидин изведнъж завика: „Муха!“ На стената под самия таван пълзеше муха. Тя беше черна, с черни разперени крила.

В каютата на биолога Малишев имаше още три. Едната беше кацнала на възглавницата, две пълзяха по стените на големия стъклен балон със синия охлюв от Титан.

Капитанът стоеше неподвижно и следеше с очи мухите. Лицето му ставаше все по-тъмночервено.

– Мръсотия! – проговори той.

– Но какво толкова има? – запита Лидин.

Малишев извърна към него помрачнелото си лице.

– Аз ви казах, това не са мухи. Това не са земни мухи, не разбирате ли?

– Трябва ни средство против насекоми – каза капитанът. – Какво имаме?

– Имам летал – отвърна щурманът.

– Друго.

– Само това.

– Добре – каза капитанът – Аз сам ще се погрижа. Вървете, измийте си ръцете, изтрийте ги с формалин.

В банята Виктор Борисович бързо смъкна ризата си, хвърли я в сметопровода и се спусна към умивалника. Сапунисваше ръцете си, изтриваше ги с гъбата и пак ги сапунисваше. Ръцете му станаха червени, подуха се, а той все търкаше, търкаше и отново насапунисваше.

Беше се случило най-страшното, което можеше да се случи в кораба. Планетолетът имаше дебели стени и всичко, което проникваше през тези стени, беше смъртно опасно. Все едно дали метеорит, вредни лъчения или някакви осмокраки „мухи“. И най-опасни бяха мухите. Преди три години Виктор Борисович беше участвал в спасяването на експедицията от Калисто. Екипажът беше пренесъл на кораба протоплазма от отровната планетка. Коридорите на кораба се бяха изпълнили с лепкава прозрачна паяжина. Под краката

джвакаше, а в командната кабина капитанът лежеше в креслото бял и неподвижен и по устните му лазеха космати лилави паячета.

Виктор Борисович изтри отеклите от формалина ръце и излезе в коридора. По тавана пълзяха мухи. Те бяха много, около двадесет. Той се отби в своята каюта, облече си чиста риза и куртка и тръгна към командната кабина.

На масата, пред кибернетичния изчислител стоеше стъклен буркан, наполовина пълен с мътна течност, която вонеше даже и през херметичната запушалка. В течността плаваше мухата. Леталът убиваше насекомите практически мигновено. Той можеше да убие и бик. Но осмокраката муха, изглежда, не знаеше това и дори не се досещаше. Тя плаваше в дезинсектора и от време на време злобно бръмчеше.

– Пет минути и половина – каза Тумер.

– Може би имаме някакъв друг дезинсектор. – попита Малишев.

Виктор Борисович поклати глава.

„Всичко е напразно – помисли си той. – На тази мръсотия дори и леталът не действа.“

– Слушайте ме – каза капитанът. – Всички да облекат защитните си костюми. Да се ваксинират против пясъчна треска. Понататък. Леталът явно не го бива. Но не е

изключено на тези мухи да подействува нещо друго. Опитите ще проведем в медицинския сектор. Виктор Борисович, вие оставате дежурен в командната кабина.

Тумер донесе на щурмана защитен костюм.

– В коридора е пълно с мухи – не може да се провреш – каза той. – Почерняло е. Навий си ръкава.

Той извади спринцовка и ваксинира щурмана против пясъчна треска. Това беше явно безсмислено, защото единственото място, където бяха открити възбудители на пясъчната треска, беше Венера. Но капитанът не искаше да пропусне и най-малката възможност.

– Как са нашите там? – запитва Виктор Борисович.

– На тези мухи нищо не действа. А Малишев е във възторг. Просто е на седмото небе. Реже мухи и ги разглежда под микроскопа. Казва, че тези мухи нямат нито очи, нито уста, нито хранопровод. Казва, че не може да разбере как се размножават.

– А не казва ли откъде са се взели?

– Казва. Той счита, че това са спори на неизвестна форма на живот. Той казва, че те милиони години са се носели в пространството, а в кораба са намерили благоприятна почва.

– Блуждаещ живот – промърмори щурманът и започна да навлича защитния костюм. – Чувал съм за това.

Тумер си отиде. Виктор Борисович седна пред командния пулт. Наблизо до лакътя му бе кацнала муха. Той се прицели и силно я цапна. Мухата се обърна по гръб, пошава с крачка и замря. Той с любопитство я огледа. Пакост, разбира се, но защо да са опасни?

Щурманът се обърна. Листът хартия, който лежеше на масата, полетя надолу и извивайки се, хвъркна към вратата. Вратата към коридора беше откρεхната.

– Хей, кой е там? – извика Виктор Борисович. – Вратата!

Той почака малко, след това се надигна и надзърна в коридора. В коридора пълзяха и летяха мухи. Те бяха така много, че стените изглеждаха черни. Щурманът сви рамене и затвори вратата. Погледът му попадна на листа хартия. Някакво смътно подозрение, сянка на догадка, проблесна в ума му.

– Глупости! – каза той на глас и се върна при пулта.

В командната кабина беше станало явно по-тъмно. Облаци от мухи се виеха на тавана и засенчваха осветителните тръбички. Погледът на щурмана неволно потърси мъртвата муха. Смачканата гадост шаваше. Той се вгледа и преглътна слюнките си.

Догади му се. Останките на мухата бяха покрити със съвсем дребнички черни мухички. Те бяха около тридесет. Те още не можеха да летят. Виктор Борисович не откъсваше очи от мъртвата муха. От бившата мъртва муха. От всяка нейна пора се подаваше главичка на микроскопична мухичка. Те излизаха просто от тялото. „Ето защо се размножават така бързо – помисли си щурманът. – Всяка клетка носи в себе си зародиш. Тази муха просто не може да се убие. Тя се възражда стократно повторена.“

В командната кабина влязоха четирима с блестящи силикетови костюми и сребристи шлемове.

– Защо сте отворили вратата, Виктор Борисович?

– Вратата? – щурманът погледна към вратата. – Аз не съм я отварял.

– Вратата беше отворена – съобщи капитанът.

Смътната догадка отново се мерна в главата на Виктор Борисович.

– Щурманът не е в течение на нещата – каза капитанът. – Другарю Малишев, повторете вашите изводи.

Малишев се покашля.

– С една дума, съставът им е странен – кислород, азот и много малко количество калций, водород и въглерод. Аз стигам до

извода, че това не е белтъчен живот. И тогава, първо, опасността от инфекция е съмнителна; второ – това е откритие от висока класа. Не ми е ясно с какво се хранят. Съвсем не ми е ясен и механизмът на тяхното размножаване. Мисля, че има основание...

– Аз все пак не разбирам – прекъсна го Тумер. – Убивах ги, мачках ги с краката, но покажете ми поне една мъртва муха.

– Не търси – каза щурманът. – Даже не се опитвай.

– Че защо пък?

Виктор Борисович видя, че вратата отново се беше леко откряла.

– После ще ви разкажа – той отиде до вратата, затвори я и се върна при масата.

Капитанът чукна леко с ръка по масата.

– Слушайте ме – каза той. – Решил съм да очистим кораба от мухите.

– По какъв начин. – запита Малишев.

– Ще облечем космическите скафандри, ще увеличим налягането в кораба, можем да използваме запасите от течен водород, и ще отворим люковете. Ще пуснем в кораба безвъздушното пространство. Вакуума и абсолютната нула и потокът от сгъстения въздух ще изхвърли тази гадост.

– Това е идея – Лидин се закиска. – Мухичките ще поизмръзнат.

– Да вървим за вакуум-скафандрите – каза капитанът.

Стените на командната кабина бяха съвсем почернели. От тавана висяха траурни ленти. Подът се беше покрил със суха шаваща каша. Здрачът се сгъстяваше. По осветителните тръбички бяха полепнали купчини мухи.

– Чуйте – каза Виктор Борисович – знаете ли защо се отваряше вратата?

– Каква врата, щурман? – нетърпеливо попита капитанът.

– Ето тази, към коридора. А сега вече не се отваря.

– Е?

– Ето каква е работата – бързо заговори Виктор Борисович. – Вратата се отваря отвън. Нали? В коридора пада налягането, така ли е? Излишъкът от налягане в командната кабина избутва вратата. Всичко е много просто. А сега няма излишък от налягане.

– Нищо не разбирам – каза капитанът.

– Мухите. – каза щурманът. – Мухите поглъщат въздуха. Ето как нарастват. Те поглъщат въздуха, кислорода и азота.

Биологът издаде неясно възклицание, а капитанът се извърна към приборите на циркулационната система. Няколко минути той внимателно се вглеждаше в приборите,

яростно отпъждайки мухите. Всички мълчаха. Накрая капитанът се изправи.

– Приборите показват – бавно започна той – че за последните два часа на кораба е изразходван около сто килограма течен кислород.

– Великолепно – промълви Малишев.

– Ама че животинки! – каза Лидин.

– Ако се разсъждава логично – забеляза биологът – атмосферата от водород трябва да бъде за тях смъртоносна.

– Това опростява работата – каза капитанът. – Лидин, помогнете на другаря Малишев да облече скафандъра. Тумер, изключете циркулационната система. Щурман, подгответе кораба за обработване с вакуум и свръх ниски температури. За готовността ми доложете след десет минути.

Виктор Борисович се отправи към изхода, като размишляваше какво би станало, ако само няколко мухи попаднат на Земята. Земята не можеш да я обработиш с вакуум и свръхниски температури.

Всички навлякоха вакуум-скафандрите направо върху защитните костюми. Отново минаха през дългия тунел с черни стени, притъмнял, неузнаваем. Стените бавно се поклащаха, като че ли дишаха. Пристигнаха в командната кабина. Тук също всичко беше неузнаваемо, мрачно. Виктор Борисович се

наведе към манометъра. Налягането в кораба беше спаднало на 30 милиметра, а едва преди няколко секунди Тумер изключи циркулационната система. Мухите поглъщаха въздуха и се размножаваха с чудовищна бързина.

Капитанът отвори крана за водорода. Стрелката на манометъра се спря, след това бавно запълзя в обратна посока. Атмосфера... една и половина... две...

– Има ли някой в скафандъра си или в защитния костюм мухи? – запита капитанът.

– Засега не – каза Лидин.

Пет атмосфери. Черната каша по стените бавно се завъртя. Шест атмосфери.

– Внимание! – извика капитанът.

Виктор Борисович се напрегна и се залови за пояса на Малишев. Малишев се хвана за Лидин, Лидин за креслото, в което седеше Тумер. Капитанът пропъди от пулта облака мухи и натисна копчето. Четирите люка в трюма – широките щори от пластметал, покриващи трюма – в миг се разтвориха едновременно.

Водородната смес под налягане от шест атмосфери се устреми към люковете и оттам в пространството. В командната кабина се изви черен вихър. И стана светло.

– Внимание! – извика капитанът. – Втори етап.

След това трети, и четвърти, и пети. Пет пъти корабът се напълваше със сгъстен водород, и пет пъти струи от сгъстен газ промиваха всеки ъгъл, всяка пролука в кораба. След това за шести път корабът отново се напълни с водород. Капитанът включи на пълна мощ прахочистачите. И чак след това пуснаха отново въздух в кораба.

– Това е всичко – каза капитанът. Той пръв смъкна от главата си тежкия шлем на скафандъра.

Виктор Борисович помогна на Малишев да се освободи от скафандъра. Когато смъкваше коленчатия ръкав от дясната ръка на биолога, капитанът изведнъж каза:

– Какво държите в ръката си, другарю Малишев?

В юмрука на Малишев имаше кутийка от пластмаса. Биологът скри ръка зад гърба си.

– Нищо особено – каза той и веднага се навъси.

– Другарю Малишев – с леден глас каза капитанът. – Дайте насам това!

– Леле майчице! – извика Виктор Борисович. – Той е скрил тук мухи.

Лидин побледня, след това почервеня.

– Веднага унищожете тази гадост – процеди през зъби той. – Хвърлете веднага мухите в реактора!

Малишев пхна кутийката в джоба си.

– Срам ме е за вас, другари. Да, срамота! Разбирам, това беше неочаквано и по човешки страшно...

– Та вие представлявате ли си – каза Лидин – какво ще стане, ако дори една муха попадне в земната атмосфера?

– Знаете ли как се размножават? – попита щурманът.

– Зная. Видях. Всичко това са глупости – Малишев прекрачи скафандъра и седна в креслото. – Изслушайте ме. Животът в космоса понякога е враждебен към земния живот. Това е истина. Глупаво е да се отрича. Ако мухите заплашваха живота или дори здравето на човека, аз пръв бих настоял да отведем кораба по-далеч от Земята и да го взривим. Но мухите не са опасни. Небелтъчният живот не може, разбирате ли, не може да заплашва белтъчния живот. Поразява ме вашата неосведоменост. И вашата, извинете, нервност.

– Най-малкото ваше невнимание – упорито настояваше Лидин – и те ще се разплодят на Земята. Ще изгълтат цялата атмосфера.

Малишев презрително щракна с пръсти.

– Дори и да се разплодят, аз се наемам за два дни да отгледам 22 вида азотно-кислородни вируси, които ще унищожат и

мухите, и спорите, и 220 поколения от тяхното потомство. Това първо. А второ, аз съм уверен, че най-ефикасното средство против нашите мухи би била обикновената вода. Да, обикновената вода. Уверен съм в това.

Малишев обгърна с тържествуващ поглед космонавтите. Всички мълчаха.

– Но вие не разбирате ли поне, че на нас ни провървя? – запита той.

– Не – каза капитанът. – Още не.

– Не? Добре. Първо, в нашите ръце – Малишев потупа джоба си – са уникални екземпляри от небелтъчни същества. Досега небелтъчен живот се възпроизвеждаше само изкуствено. Разбирате ли? И второ. Представете си завод без машини и котли. Гигантски инсектарии, в които с неимоверна

бързина се плодят и развиват милиарди от нашите мухи. Суровината – въздухът. Стотици тонове първокласна неорганична клетъчна тъкан на ден. Хартия, тъкани, настилки... А вие казвате – в реактора.

Биологът замлъкна, извади пластмасовата кутийка и я доближи до ухото си.

– Бръмчат – събщи той. – Уникални същества.

Капитанът стана.

– Всичко е добре, щом свършва добре. Ако само някой някога започне да ми дрънка за опасност в космоса. Кой е дежурен?

Виктор Борисович погледна часовника си.

– Леле майчице! Още не е свършило моето дежурство. Нима изминаха само три часа!

Непознати думи

Титан – Шестият спътник на планетата Сатурн. Той е най-големият спътник в Слънчевата система (по-голям от планетата Меркурий).

Формалин – 40% воден разтвор на формалдехида. Употребява се за дезинфекция.

Калисто – Петият по ред спътник на Юпитер.

Дезинсектор – Средство за обезвредяване (убиване) на насекоми (инсекти).

Силикетови костюми – Костюми, направени от силикет (измислено вещество) за защита на хората от вредни газове, микроби и други опасности в Космоса.

Феритна памет – част от електронните сметачни машини, в която върху метални (феритни) елементи се записват по електромагнитен начин (както в магнетофона) разни сведения.

Сирена

Научно-фантастичен разказ

Рей Бредбъри

Всред студените вълни, далеч от сушата, ние очаквахме всяка вечер, кога ще запълзи мъглата. Тя допълзяваше и ние – Мақдан и аз – смазвахме месинговите лагери и включвахме прожектора горе на каменната кула. Мақдан и аз, две птици в притъмнялото небе.

Червен лъч... бял... отново червен търсеше в мъглата самотни кораби. А не видят ли лъча, то в такъв случай ние имахме още и глас – могъщия нисък глас на нашата сирена; той се разнасяше през разкъсаната мъгла и изплашените чайки се разлетяваха, като подхвърлени карти, а вълните се издигаха, пенеха...

– Тук е самотно, но надявам се ти вече привикна? – попита Мақдан.

– Да – отговорих аз. – Слава богу, ти си майстор разказвач.

– А утре е твой ред да заминеш за голямата земя – той се усмихна. – Ще танцуващ с девойките, ще се веселиш.

– Кажу, Мақдан, за какво мислиш, когато оставаш тук сам?

– За тайните на морето – Мақдан разпали лулата си.

Седем и четвърт. Студена ноемврийска вечер, отоплението е включено, лъчът разпръсква ивици светлина на всички страни, в дългото гърло на кулата реве сирената. На сто километра по брега няма нито едно селище, само пътят, водещ самотен през този пуст край към морето, по който се движат понякога автомобили, после три километра студена вода до нашата скала и съвсем нарядко далечен кораб.

– Тайните на морето – замислено каза Мақдан. – Знаеш ли ти, че океанът е огромна снежинка, най-голямата снежинка в света? Вечно в движение, хиляди багри и форми и никога не се повтаря. Удивително. Веднъж през нощта, преди много години, аз седях тук сам, и от дълбочините изскочиха риби, навярно всичките риби на морето. Нещо ги беше привлякло в нашия залив, спряха се тук, като блестяха и трептяха в различни оттенъци и гледаха, гледаха фенера, червената-бялата, червената-бялата светлина над тях. До полунощ в морето като че ли плаваше опашка на паун. Изведнъж – без звук – изчезнаха. Удивително. А само помисли си, как ли им е изглеждала нашата

кула – извисява се на двадесет метра над водата, святка с божествен огън и гърми с глас на великан.

Аз гледах дългата сива морска повърхност, простираща се до безкрая.

– Да-а, какво ли няма в морето – Макдан развълнуван пуфтеше с лулата, като често мигаше. – Като си помислиш само: там долу сега е както и преди триста хиляди години. Ние тук шумим, тръбим, отнемаме си един от друг земята, режем си един другиму главите, а те си живеят в студената бездна, дванадесет хиляди метра под водата, във времена толкова древни, като опашката на някоя комета.

– Да, там светът е дърен.

– Да вървим – Макдан стана. – Трябва да ти кажа нещо, сега е тъкмо време.

Разговаряйки, без да бързаеме, ние отброихме с крака осемдесет стъпала. Горещо Макдан изключи вътрешното осветление, за да не се отразява в дебелиите стъкла. Огромното око на фара плавно се въртеше на смазаната ос, като бръмчеше. И неуморно всеки петнадесет секунди ревеше сирената.

– Нали, съвсем като звяр? – в потвърждение на мислите си Макдан кимна с глава. – Голям самотен звяр вие в нощта. Седи на синурата на десетте милиарда години и реве в бездната: „Аз съм тук, аз съм тук, аз

съм тук...“ И бездната отговаря, да, отговаря! Джон, ти си вече от три месеца тук, време е да те подготвя. Разбираш ли – той се вгледа в мрака и мъглата, – по това време на годината на фара идва гост.

– Рибите ли, за които говори?

– Не, не рибите, нещо друго. Аз затова не ти разказвах, защото се боях – ще ме помислиш за побъркан. Но повече не може да се чака; ако миналата година съм отбелязал точно в календара, то ще се появи тази нощ. Никакви подробности – сам ще видиш. Ето, стой тук. Ако искаш утре събери си парцалките, качи се на катера и заминавай за голямата земя, пръждосвай се в някое градче – за нищо няма да те питам, нито ще те укоря. Това вече се повтаря три години, но за първи път аз не съм сам, ще има кой да потвърди. А сега – чакай и гледай.

Измина половин час, от време на време проронвахме шепнешком по няколко думи. После се уморихме да чакаме и Макдан отново започна да говори.

– Веднъж, преди много години, на студения мрачен бряг дошъл човек, спрял се, вслушвайки се в шума на океана, и казал: „Трябва ни глас, който да вика над морето и да предупреждава корабите; аз ще направя такъв глас. Той ще наподобява ноемврийския вятър и прибои при мрачните сурови брегове.

И хората от далечните градове, като го чуят, ще си кажат: Добре, че сме си в къщи.“

Сирената зарева.

– Аз измислих тази история – тихо каза Макдан, – за да обясня, защо всяка година то идва на фара. Струва ми се, че го привлича зовът на фара.

– Но... – заговорих аз.

– Ш-ш-ш-т! – прекъсна ме Макдан. – Гледай!

Той кимна към морето.

Нещо плуваше към фара.

Нощта, както вече казах, се случи студена. Във високата кула беше студено, светлината пламваше и гаснеше и сирената все реवेशе, реवेशе през кълбестата мъгла. Виждаше се лошо.

И изведнъж над студената гладка повърхност – голяма тъмна глава с огромни очи и шия. А след това – не, не тяло, а пак шия, още и още! Главата се издигна на дванадесет метра над водата на красива тънка тъмна шия. И чак след това от бездната изскочи тяло, също като островче от черни корали, миди и раци. Трепна гъвкавата опашка. Цялата дължина на чудовището от главата до края на опашката беше, както на мен ми се стори, около двадесет и осем – тридесет метра.

Не зная какво съм казал. Казах нещо.

– Спокойно, момко, спокойно – прошепна Макдан.

– Това е невъзможно! – възкликнах аз.

– Грешеш, Джон. То си е все същото, каквото е било преди десет милиона години. То не се е изменило. Ние сме се изменили и целият тукашен край. Ние!

Бавно, величествено плуваше то в ледената вода. Разкъсаната мъгла се носеше над водата, изтривайки за миг неговите очертания. Едното око на чудовището ловеше, задържаше и изпращаше обратно нашия могъщ лъч, червен – бял, червен – бял, като че ли издигнатият високо кръгъл диск предаваше послания на древен шифър. Чудовището беше също така безмълвно, като мъглата, през която то плуваше.

– Това е някакъв динозавър! – Аз приседнах и се хванах за перилата.

– Да, от тяхната порода.

– Но нали те са измрели!

– Не, просто са се прибрали в бездната... В бездната. Джон, нали е изразителна думата? Какво ли само не съдържа тя: бездна. В нея е и целият студ, целият мрак и цялата дълбочина на света.

– Какво ще правим?

– Да правим? Ние имаме работа, не можем да си отидем. При това тук е по-

безопасно, отколкото в лодката. Няма и да стигнеш дори до брега. Този звяр е дълъг колкото миноносец и плува почти също така бързо.

– Но защо, защо той идва именно тук?

В следващия миг аз получих отговора.

Зарева сирената.

И чудовището отговори.

В неговия вик имаше толкова болка и самотност, че аз потреперих. Чудовището викаше на кулата. Сирената ревеше. Чудовището изви отново глас. Сирената ревеше. Чудовището разтвори огромната си зъбеста паст и от нея се изтръгна звук, повтарящ точно гласа на сирената. Самотен, могъщ. Глас на безизходност, на непрогледна тъма, на студена нощ. Ето какъв беше този звук.

– Е – зашепна Макдан, – сега разбра ли, защо то идва тук?

Аз кимнах.

– Цяла година, Джон, цяла година нещастното чудовище лежи в бездната, на хиляди мили от брега и чака. Този самотен звяр е много, много стар. Представи си само, чакало е може би милион години. Може да е последното от целия род. На мен, кой знае защо, така ми се струва. И ето, преди пет години тук дошли хора и построили този фар. Поставили своята сирена, и тя реве, реве

над бездната, в която се е скрило, за да спи и мечтае за света, където има хиляди подобни на него. Сега то е самотно, съвсем самотно в този чужд за него свят, в който трябва да се крие. А гласът ту зове, ту замлъкне, ту зове, ту замлъкне, и то се събужда на тинестото дъно на бездната, очите му се отварят като лещи на огромен фотоапарат и става бавно-бавно, защото на плещите му е огромната тежест на океана. Но зовът на сирената, слаб и така познат, лети на хиляди мили, пронизва дебелия пласт вода и го мами, мами... То плува нагоре, плува бавно-бавно. Поглъща жадно ята риби, пълчища медузи и се движи все нагоре, нагоре. И ето, най-после то е тук, Джони – ето го там в нощта, най-огромното чудовище, което е познавала земята. А ето и фара, който го зове, също такава дълга шия стърчи над водата и като че ли същото такова тяло, но главното – също такъв глас. Разбираш ли, Джони, разбираш ли сега?

Сирената изрева.

Чудовището отговори.

– Миналата година – продължи Макдан – тази твар цяла нощ кръжеше наоколо, кръг след кръг, кръг след кръг. Не се приближаваше, изглежда недоумяваше. Може и да се е бояла. И се сърдеше: че шега ли е да преплуваш такова разстояние. А на сутринта мъглата изведнъж се разнесе,

показа се яркото слънце и небето съвсем синьо, като на картина. И чудовището си отиде.

На сто метра от нас чудовището ревеше, и сирената ревеше. Когато лъч докоснеше окото му, появяваше се огън и лед, огън и лед.

Чудовището се понесе към фара.

Сирената ревеше.

– Да видим какво ще стане сега – спокойно каза Макдан. И той изключи сирената.

Настъпи такава дълбока тишина, че ние чувахме как бият нашите сърца, чувахме бавното, плавно въртене на фенера.

Чудовището се спря, вцепени се. Очите му святкаха: червено-бяло, червено-бяло. Раззина паст и издаде боботене, също като вулкан. Изви глава на една страна, после на друга, като че ли търсеше звука, потънал безследно в мъглата. То погледна към фара. Отново забоботи. Изведнъж зениците му запламтяха. То се изправи и, като биеше водата, се спусна към кулата, с ярост и мъка в очите.

– Макдан! – извиках аз. – Включи сирената!

Макдан хвана прекъсвача. В същия миг, когато го включи, чудовището отново се изправи. Мярнаха се могъщите му лапи, пръстовидните израстъци задраскаха кулата.

Сградата потрепери. Сирената ревеше, чудовището ревеше. То обхвана кулата и схруска със зъби стъклото; върху нас се посипаха парчета.

Макдан улови ръката ми.

– Долу! Живо!

Кулата се заклати, поддаде. Сирената и чудовището ревяха. Ние през глава се изтърколихме надолу по стълбата.

– По-живо!

Успяхме – вмъкнахме се в подземиято под стълбата в същия този миг, когато кулата над нас започна да се руши. Хиляди удари от падащите камъни. Сирената се задави. Чудовището се сгромоляса върху кулата. Кулата рухна. Ние стояхме, мълчейки, Макдан и аз, и слушахме как се руши нашият свят.

Това беше всичко. Само мрак и плисък, на вълните о купчината съборени камъни.

И още.

– Слушай – тихо прошепна Макдан. – Слушай.

Измина секунда и аз чух. Отначало – шум от вдишване на въздух, след това жалбата, объркаността, самотността на огромния звяр, който, изпълвайки въздуха с отвратителната миризма на тялото си, лежеше безсилен над нас, отделен от нас само с пласта тухли.

Чудовището викаше, като се задъхваше.

Изчезна кулата. Изчезна светът. Изчезна гласът, зовящ го през милионите години. И чудовището ревеше, ревеше с могъщия глас на сирената. И корабите, минаващи наблизко в тази нощ, при все че не виждаха светлината, чуваха гласа и мислеха: „Аха, ето го самотния глас на сирената в Лоунсамбей. Всичко е наред. Минали сме носа.“

Така продължаваше до сутринта.

* * *

Жаркото жълто слънце вече клонеше към запад, когато спасителната команда разрови купищата камъни над подземиеето.

– Тя рухна, и всичко тук – мрачно каза Макдан. – Разбиха я вълните и тя се срути.

Той ме ощипа за ръката.

Никакви следи. Тихо море, синьо небе. Само остра миризма на водорасли от зелената каша по развалините и крайбрежните скали. Бръмчаха мухи. В залива плискаха вълните...

Вирус 2015

Научно-фантастичен разказ

д-р Светослав Славчев

Синкавата светлина на големия телевизионен екран затрептя на стената и едновременно с това се чу плътен мъжки глас:

– Извънредно съобщение! Извънредно съобщение! До екипажа на Междупланетната медицинска станция.

На екрана изплава лицето на мъжа, който говореше – възрастен човек с посивели коси и живи, умни очи.

Той спря за миг и след това продължи:

– КЕП 2 да се готви за незабавно излитане посока Марс. Дежурният екипаж при мен. Повтарям: КЕП 2 да се готви...

Докато мъжът на екрана повтаряше извънредното съобщение, от леглото в дъното на стаята скочи пъргаво един момък, който посегна към таблото, вградено над леглото, натисна последователно две копчета и каза бързо:

– Андреев прие. Идвам веднага.

След това направи няколко крачки. Тежката двойна врата, която затваряше стаята, се отвори сама пред него. Коридорът, извит в дълъг полукръг, беше ярко осветен. Стени от полупрозрачен стъклопласт го

разделяха на части и отдалеч трудно се отличаваха местата на херметическите врати. Зад стените се движеха хора, но шум от стъпки не се чуваше. Това създаваше малко особено впечатление за нереалност – като че ли всичко беше странен, мълчалив сън.

Двама мъже и една мургава, тъмнокоса жена излязоха от съседното помещение. Андреев спря, за да ги дочака и чу жената да казва с напевен, малко гърлен глас:

– Този път, изглежда, има нещо сериозно, Едуард.

– Ще отидем – ще видим – вдигна рамене мъжът, когото нарекоха Едуард и като се обърна към Андреев, добави – Една малка разходка не е излишна.

Андреев се усмихна. Едуард Джексън щеше да си остане непоправим. Макар и да беше талантлив лекар-микробиолог, той винаги заявяваше, че космическата медицина му служела само за развлечение. Признаваше като наука единствено втората си специалност – биохимията, и с истинска страст проучваше извънбелтъчните форми на живот. Другият мъж до него – норвежецът

Фрик Олафсон, беше астрохимик и биолог. Широк белег пресичаше лявата му буза, спомен от една експедиция до Юпитер. Жената наричаха просто Тини, защото никой не можеше да изговори трудното й полинезийско име. Тя беше инфекционист и ботаник. Вирусологът Свилен Андреев всъщност беше най-младият от всички и Съветът на космонавтите едва ли би го допуснал на Междупланетната медицинска станция, ако не бяха интересните му научни трудове по изменчивостта на вирусите.

В командния пункт вече бяха събрани останалите членове на екипажа на КЕП 2 – инженери, космонавти и астрофизици – всичко около десетина души.

Командирът на станцията професор Ломов се беше изправил до малкото си писалище, почти закрито от огромния пулт за управление, по който играеха десетки светлини линии. Той изчака да влязат всички и веднага започна:

– Планетарният съвет събщи преди малко, че сред експедицията на Марс, която работи в Мъртвия град, има два случая на неустановено заболяване. Започнало е преди около час и се развива изключително бързо. Симптомите отговарят на вирусна болест.

Ломов спря и погледна към пулта пред себе си, където настойчиво мигаше една червена светлина. След това вдигна очи и добави кратко:

– Впрочем останалите указания ще получите по пътя. Заповядвам старт на КЕП 2 след пет минути от резервната площадка!

* * *

Андреев пое дълбоко въздух и се отпусна в креслото. Пренатоварването, породено от нарастващото ускорение на ракетата в първите минути, беше минало. Вляво, върху съседното кресло, лежеше спокойно Джексън. Отзад бяха Тини и Олафсон и макар и да не ги виждаше, той чувствуваше присъствието им. Четирима в една кабина. Четирима съвсем различни хора, които по своему мислеха за едно, за онова Неизвестно, което ги чакаше на Марс.

Мъртвият град... Андреев добре си спомняше сензацията, която предизвика неговото откриване в 2004 година. Всъщност за град едва ли можеше да се говори. Дълбоко под скалите на Сухото море бяха намерени широки галерии. Нищо повече. Никакви следи от обитателите. В докладите до Планетарния съвет се съобщаваха дребни и общо взето ненужни факти. Например, че в стените на галериите е повишено съдържанието на манган и кобалт,

че издълбаването е станало преди около един милион години по неизвестен способ и т.н., и т.н. Мъртвият град си остана загадка. И сега тази проклета история с болните!

Изведнъж на екрана се появи лицето на Ломов.

– КЕП 2 – каза той, – връзката е добра, нали? Ще дам някои указания, както се уговорихме. Болните са изолирани в Главната станция на Марс и е започнало лечението им. Най-съществено е да се открие произходът на заболяването.

Да, най-съществено беше това! Андреев слушаше професор Ломов и трескаво прехвърляше в ума си всичко, което знаеше за редките заболявания. Можеше ли да се срещнат с нова, марсианска болест. И защо непременно в Мъртвия град? Учените от миналия век бяха водили дълги спорове по въпроса, дали човек ще намери непознати зарази по другите планети. Можеха ли хората да заболят на Марс от чисто марсиански зарази? Не, тази възможност беше изключена. Андреев разбираше добре, защо професор Ломов дори не се спря на нея. Заразната болест е нещо особено. Тя е резултат от много дълго приспособяване на микробите към човека и на човека към микробите. Това нагаждане е ставало в природата в продължение на хилядолетия. И

от всичките стотици хиляди видове земни микроорганизми само около 1500 са успели да се приспособят към човека.

– Хората на Марс работят в особени условия. Атмосферата е силно разрежена, космическите лъчи са много по-опасни. Защитните сили на човека намаляват и дори най-обикновени болести могат да протекат смъртоносно.

Никой не отговори. Тини си имаше този обичай, да разсъждава сама на глас. А и всеки знаеше, че това, което казва, може да е вярно.

Олафсон също каза нещо. В първия момент Андреев не можа да схване думите му. Но веднага след това разбра, че предстои спускането. Наближаваха целта. Кръгът на Марс почти запълваше екрана. Ракетата намаляваше скоростта и жестоката тежест отново легна върху гърдите на всички.

Андреев не беше слизал друг път на Марс и когато, облечен в лекия скафандър, стъпи на космодрума, изпита неприятно чувство. Наоколо се простираше еднообразна хълмиста пустиня. Пясък и само пясък, докъдето виждат очите. Тъмносиньо, враждебно небе. На хоризонта залязваше Слънцето, едно малко жълто Слънце, което съвсем не приличаше на земното.

Последните му лъчи огряваха насрещния хълм, по който се издигаха постройките на Главната експедиционна станция. Това бяха странни здания от металопласт, със заоблени конусовидни форми, без прозорци. В някоя от тези сгради бяха болните. Там очакваха неговата помощ. Вярваха, че той, пратеникът на Земята, ще разгадае тайната на неизвестната зараза.

* * *

Осем часът. Андреев погледна часовника си и в същия миг съобрази, че е безсмислено да следи стрелките. Тук, на Марс, денят и нощта бяха различни от земните. Часовникът можеше само да му каже, че вече тридесет и шест часа той стои безпомощен пред лицето на една загадка, която не можеше да разреши.

На телевизионния екран пред него се виждаше единият от болните, млад мургав мъж с черни къдрави коси. Очите му бяха затворени, по лицето бяха избили тъмночервени петна. Болният мръдна несъзнателно ръката си и Андреев се сепна. Стана, отиде до писалището и започна наново да разлиства данните по заболяванията.

Тук в страниците имаше много и всъщност липсваше главното. Къде се криеше онази

вълшебна нишка, която щеше да разплете цялото кълбо?

Болният беше работил в състава на геоложката експедиция. Събирал образци от стените на галериите в Мъртвия град и ги обработвал в лабораторията. Заболял внезапно. Вирусът не можеше да се изолира. Животните за опити, заразени с кръвта му, оставаха здрави вече втори ден. И защо точно в Мъртвия град беше започнало всичко?

Вратата се хлопна и в стаята влезе Джексън, мрачен и зъл. Той подхвърли на писалището няколко ситно изписани листа и едно картонче от диагностичната електронна машина. Андреев протегна ръка към картончето.

– Не си прави труд! – каза раздражено Джексън. И като имитираше равния глас на диагностичната машина, продължи – Диагнозата неясна, нужни са повече данни... Туй и аз зная и не затова са ни пратили тук.

Андреев не отговори. Той разсеяно прелистваше страниците. Анализи на кръвта, които вече знаеше. Сухи, равнодушни цифри. Белтъци – толкова процента. Захар, фосфати, желязо, манган... Той препрочете цифрите и изведнъж изпита едно особено чувство. Като че ли беше забравил нещо. Захар, фосфати, желязо, манган...

Количеството на мангана в кръвта спадаше, а в галериите на Мъртвия град то беше повишено! Имаше ли връзка тук? Мислите му се върнаха към думите на проф. Ломов: „Може би трябва да помислите за внезапно придобита болезнотворност от някои съвсем безобидни човешки вируси...“ Да, това беше главната опасност! Човек носи по своето тяло множество микроби. Те, без да са вредни, си живеят съвместно с човека. Получават „квартира, отопление и храна“, а хората от това не губят или даже печелят. Например нашите постоянни наематели – микробите по кожата и лигавиците, отделят в някои случаи вещества, с които убиват много болестнотворни микроби. А някои микроорганизми в червата помагат за по-пълното използване на храната и дори ни подаряват витамини.

Услуга за услуга! Но при условията в Космоса, особено под влияние на космическите лъчи, мирните съжителители могат да се превърнат в страшни врагове. На земята тези врагове не бяха опасни. Хората имаха начин да се справят с тях. Но тук... тук...

– Едуард – каза бавно Андреев, – от какво зависи количеството на мангана в кръвта?

– От състоянието на костния мозък и черния дроб – отговори Джексън, спря

насред думата и вдигна вежди. И на него му беше дошло на ум странното съпоставяне.

– Бързо! – почти извика Андреев. – Електронните справочници!

Двамата тичешком минаха през коридора и влетяха в залата с електронните медицински справочници.

– Задача първа – продиктува в микрофона на машината Андреев и гласът му прекъсваше от вълнение. – Справка. Кой от вирусите, живеещи нормално в човека, се нуждаят за развитието си от органо-манганови съединения?

Той натисна един клавиш в таблото и машината глухо забръмча. След няколко секунди се чу гласът й, малко бавен, но съвсем ясен:

– Само един. Вирус 2015, открит през 1983 година. Останалите са вируси по животните и растенията.

Андреев вдигна ръка от клавиша. Електронният справочник спря.

– Задача втора. Да се съобщят накратко изследванията върху вирус 2015! Справка по болестнотворността му.

Машината този път се забави. Мина повече от минута, докато проговори отново:

– Има само отделни опити. Установено е, че дългото престояване на вируса в среда с

манганови съединения увеличава способността му да прониква в клетките.

Андреев и Джексън се спогледаха. Това беше! Новите условия създаваха нови болести. Но човекът пак оставаше по-силен от тях.

Тини и Олафсон, които след малко отвориха вратата на залата, едва не бяха съборени от Джексън, който като луд излетя към болничните стаи. А вътре Андреев удряше с юмрук по електронната машина и повтаряше:

– Вирус 2015, ти вече не си страшен!
Свършено е с теб! Свършено е!

* * *

След няколко дни Планетарният съвет получи съобщение от Главната експедиционна станция на Марс. В него имаше следните редове:

„...Новата заразна болест е унищожена. Най-силното оръжие в борбата с нея беше откритието, че химическият елемент манган е причина вирус 2015 да придобие болестотворност. Така се създаде възможност да се разгадае строежът на изменения вирус. Щом стана известно устройството на невидимия враг, беше подбрано химическо съединение, което да засегне вируса в най-уязвимото място. Болните са на оздравяване.“

Непознати думи

Биохимия – Наука за химическите процеси в живите същества.

Вируси – Най-малките живи същества, невидими с обикновен микроскоп. Някои от тях причиняват болести у човека.

Стъклопласт – Пластмаса, по-яка от стомана. Състои се от стъклени нишки с пластмаса.

На Черната планета

Научно-фантастичен разказ

Димитър Пеев

– Не е ли чудно, Уле! Изминаха само шест месеца, откакто сме тук, а вече свикнахме с опасностите, с тъмнината, дори със самотата. Доскоро излизахме по двама, озъртахме се на всяка крачка. А я виж сега – обхождането на плантациите се превърна в приятна разходка, в търсено разнообразие.

Уле не отвърна, не се помръдна. Но това не попречи на другаря му да продължи.

– Околният мрак сякаш се процежда в бункера ни. И ние все повече и повече свикваме с него. Без дори да го съзнаваме, намаляваме силата на лампите. Сега очите ни се задоволяват с по-малко светлина.

– С всичко ще свикна, но с безкрайните ти философствания надали – едва не отвърна Уле.

Той слушаше брътвежа на другаря си и мислеше. Сам бе забелязал всичко, за което говореше сега Асен. Но не му се приказваше. Много отрано започнаха да философстват. Ако продължаваха така, какво ще правят след година, след две, след пет... след десет години...

– Летят ято грили – промърмори неохотно Уле. – Насочват се към Игор.

– Е, та какво?

– Нищо, съобщавам ти.

Асен затвори вратата към дежурната.

Щом пак не иска да разговаря – много му здраве. Този мрачен, неразговорчив Уле. Защо избраха него? Защо не оставиха веселия, находчив Ришар? Или – Лао. Той поне бе винаги внимателен. Прав ли бе началникът на звездолета Каменски? – „За тази задача най-подходящи са хора със силна, уравновесена, бавна психика, хора като Уле Нордсен.“ Игор скоро ще се завърне. С него ще си приказва. А Уле, нека да стърчи сам целия ден пред таблото. И той ще омекне, ще започне „да философства“.

Тежка съдба си бяха избрали тези трима космонавти. – Да останат сами на планетата край далечната Черна звезда, да останат тук за цели десет години. Защото пет години бяха нужни на звездолета да се завърне в пределите на Слънчевата система. Още толкова щяха да изминат, докато втората експедиция преодолее чудовищното разстояние от една светлинна година. И през всичкото това време те тримата трябваше да

просъществуват сами, сред чуждия враждебен свят на Черната планета. Да, двадесет години бяха пожертвували те от своя живот, за да може човечеството да овладее по-скоро една нова планета.

– Асене! – гласът на Уле бе, както винаги, безстрастен и спокоен. – Връзката с Игор се прекъсна.

Асен скочи и се втурна към таблото. Зеленото око на приемника бе угаснало. Сивият метал сега изглеждаше мъртъв.

– Как стана това?

– Отведнъж, неочаквано. Без да предупреди.

– Повикай го на резервната вълна.

– Вече го търсих. Не се обажда.

– А танкетката?

– И тя мълчи.

Вцепенени от неочаквания удар, двамата се замислиха. Секундите летяха, другарят им беше застрашен, може би загиваше, а те не предприемаха нищо за спасяването му.

– Уле, аз ще отида. Не, не възразявай. Ти трябва да останеш тук. Не бива да напускаме и двамата бункера. Пък и... ти си дежурен.

Да, той трябваше да отиде сам. Те наистина не можеха да оставят бункера без човек.

Минута, докато облече скафандъра, тридесет секунди в пропускателната камера,

още толкова, за да подготви голямата бронирана кола... Времето течеше неудържимо.

Асен включи автоматичното самоуправление, настрои го по лъча, с който Уле му сочеше посоката, и натисна клавиша „Пълен напред“. Всъдеходът се понесе безшумно към мястото, където бе Игор. Това бе една съвършена машина, която можеше не само да се движи из най-непроходимите блата и тресавища, да лети и да плава, но дори и да се гмурка под водата. В нея човек се чувствуваше сигурен: мощните и оръжия бяха готови да унищожат всеки срещнат враг, разполагаше с многобройни уреди за близко и далечно наблюдение, включително и в пълна тъмнина, можеше сама да избира пътя си и да достигне всяко място на планетата.

Синкавият фар, издигнат високо над бункера, озаряваше в призрачно сияние околната растителност. Скоро светлината му избледня и всичко потъна в гъстата вечна, непрогледна тъмнина. Загледан в екраните, Асен следеше пътя и размишляваше.

Какво се бе случило с Игор? Те не успяха дори да поговорят за това с Уле. Проста повреда на предавателя? Не, това бе изключено. Досега не се бе случвало. Пък и – не могат да се повредят едновременно двата предавателя на скафандъра и двата на

малката кибернетична разузнавателна танкетка. Странно, че и тя не отговаряше. Значи, причината е обща, може би се крие в мястото, където се намираха.

Да, Игор пак бе минал по нов път. Въпреки възраженията им, въпреки предпазливостта, той обхождаше все нови и нови места, никога не повтаряше пътя си. – Както сме се скрили в черупката си, ако и при редките ни излизания не обикаляме, как ще опознаем околността, планетата? – Ето ти сега „опознаване на околността“! И все пак – какво се бе случило с Игор? Внезапно нападение на свирепите летящи гущери – грилите? Невероятно. И после – какво значи внезапно. Дори и човекът да е бил невнимателен, автоматите нямаше да ги пропуснат. А дойде ли по-близо от тридесет метра, те по програма ги унищожаваша. Същото важеше и за страшните зъбати земноводни – парките. Не, тукашните животни не можеха нищо да им сторят. Тогава?...

Не криеше ли Черната планета някоя неподозирана тайна? Щом тук имаше развити животни, защо да не допуснем, че я обитават и разумни същества? Ракетата, която изпратиха да изследва планетата, бе извършила стотина обиколки, преди да се спусне на повърхността. Но нима бе възможно всичко да се види, открие – при

непрогледен мрак, на планета, голяма почти колкото Земята.

Асен погледна таблото с бордовите уреди. Бяха изминали пет минути, една трета от пътя. Но не можеше да увеличи скоростта. Той запали външното осветление. Мощните прожектори заслепиха за миг очите му. Всъдеходът се носеше като бесен, пореше рядката тиня и изхвърляше встрани високи вълни кал. Побърза да угаси осветлението.

Сега мракът стана още по-гъст, изправен отвсякъде като непроницаема стена. Какво ли се крие там? Ще се справи ли той с непознатата опасност? Не го ли очаква участта на Игор? Ако не успее, Уле ще остане сам! Сам на Черната планета, на билион километри далеч от Земята. Вторият звездолет ще дойде най-рано след десет години. Ако дойде, разбира се. А дотогава? Дотогава – сам!

Не, това не бива да се случи. Уле не бива да остане сам. Игор трябва да бъде спасен.

По-бързо, по-бързо! Той е длъжен да успее. Дано само не закъснее.

Тишината, изкуствената тишина, създадена от звуконепроницаемите стени на всъдехода, започна да го гнети. Той включи външните микрофони и кабината се изпълни с ръмжене, писъци, неприятни стържения. Животът наоколо кипеше, противният живот

на чуждата планета. Вълна на озлобление се надигна в гърдите му. Бързо изключи микрофоните. Някоя от тези отвратителни твари може би е отнела живота на другаря му.

Още първата група, доста преди да организират постоянна станция на планетата, откри, че тя е населена. Биолозите установиха, че тукашните животни, макар и да са съвсем слепи, притежават специален орган, особено чувствителен към топлинните, инфрачервени лъчи. Впрочем, това бе съвсем естествено. Така, както животът на Земята е чувствителен към светлината, към онази част от слънчевите лъчения, която е най-изобилна на земната повърхност, така и тукашните животни и растения са се приспособили към лъченията на черното си слънце. Защото звездата, около която кръжеше Черната планета, не излъчваше светлина, а само инфрачервени, топлинни лъчи, невидими за човешкото око.

Условия за живот съществуваха само на най-близката до Черната звезда планета. И тя, както най-близката до Слънцето планета – Меркурий, – бе вечно обърната с едната си страна към своята звезда. Огромното, невидимо с просто око черно слънце. Но тя имаше обширна газова обвивка от азот и

много, прекалено много въглероден двуокис. Кислородът бе недостатъчен и затова космонавтите решиха да започнат веднага, без да губят време, обработването на атмосферата. Разчистиха подходящи места и посадиха земни растения, кръстоски с дълбокоморска флора, пригодени да се развиват без светлина. Те поглъщаха жадно въглеродния двуокис и отделяха чист кислород. Процесът по облагородяването на въздуха щеше да продължи много столетия. Ако не намереха нови, по-бързи начини за пречистването му – дори хилядолетия. Но това не смущаваше космонавтите. Те решиха да съкратят този срок засега поне с десет години. С десетте години, нужни, за да се завърне звездолетът на Земята и да дойде нова, специална експедиция. И хората оставиха трима доброволци, които трябваше покрай обикновената си научноизследователска работа да се грижат за плантациите, да ги защитават от враждебния тукашен живот, да ги насаждат на нови и нови места. Тези трима смелчаци, обrekli се сами на тежкото изпитание, получиха от другарите си всичко, което можеше да им предложи звездолетът: сигурно убежище в херметическия бункер, храна, апаратура за поддържане жизнените им условия, всевъзможни кибернетични

обслужващи автомати, разни превозни средства, мощни лъчеви оръжия за защита. И все пак – те бяха само трима – трима смели хора, сами в необятните простори на Вселената, сами на чуждата, черна, враждебна планета.

В екрана за вертикално наблюдение се виждаха силуетите на двойка грили. Хищните гущери летяха високо над колата.

– Вие сте много, безкрайно много, а ние сме само трима. Но нека останете с две по-малко!

Асен подаде нужната команда и в същия миг-два ярки пламъка прерязаха тъмнината над него. Лъчът докосна грилите и ги изпепели.

По пътя на всъдехода се мярна скала. На екрана се очертаха назъбените и контури. Човекът изпревари автоматичното управление и преди то да измени курса, насочи лъча към нея. След това с ярост премести дръжката на максимално напрежение. През кристалния купол, всред мрака, заиграха синкави искри, лумнаха прозрачни пламъци. След секунда скалата стана тъмnochервена, оранжева, ослепително бяла. И се разлетя с трясък на огнени късове. Без да се отклонява, всъдеходът премина победоносно през гъстите пари

мястото, където преди секунда стоеше скалата.

– Какво правя! Защо е нужно всичко това? Мен ме е страх! Кому показвам силата си. На себе си? Спокойно, Асене, спокойно!

* * *

Точно по посока на лъча, с който Уле направляваше всъдехода, наблюдателните инсталации засякоха танкетката на Игор. Очертанията и се появиха първоначално в радарния екран, след това – в ултразвуковия, и накрая – в инфрачервения. Асен надяна на лицето си уреда за наблюдение в тъмнина, изключи автоматичното управление и пое сам командването на всъдехода. До мястото оставаха стотина метра.

Разположен във високия кристален купол, той оглеждаше околността. Сега тъмнината се бе разтопила. Из мрака никнеха и изчезваха ниски, едва забележими храсти, тук и там подскачаха изплашени дребни животинки.

Инфрабинокълът, през който Асен наблюдаваше, улавяше излъчваната топлина и я преобразуваше в светлина. С негова помощ човек можеше да гледа в тъмнината, стига наоколо му да имаше предмети, които излъчват инфрачервени, топлинни лъчи. Студената вода, земята изглеждаха мастилено черни. Растенията изпъкваха на

тъмния фон като слаби, призрачни сияния – ту виолетови, ту тъмночервени. А животните сияеха в странни, разноцветни багри: едни – зелени и синкави, други – жълти, оранжеви, червени.

Първо в екраните, а след това и през инфрабинокъла, Асен видя нещо като малка, рядка горичка. Дървета тук, на Черната планета! Това беше ново. Високи три-четири метра, без листа, силно разклонени, те не приличаха на земните дървета, но все пак бяха дървета. Или... може би нещо друго?

Танкетката бе спряла близо до тях. Асен огледа бавно, внимателно наоколо и. Но Игор никъде не се виждаше. Втората радиостанция непрестанно излъчваше условното повикване, а Игор все не се обаждаше.

Отсреща, в полукръг, се бяха наредили двадесетина земноводни чудовища, наречени от хората парки. Широките им зинали уста, целите покрити с остри зъби, бяха готови да заръфат всяка плячка. През инфрабинокъла те изглеждаха яркочервени, сякаш в тях гореше огън.

Зверовете не можеха да го забележат. Въсдеходът беше покрит със специална изолация, която не пропускаше инфрачервените лъчи и го правеше невидим за тукашните животни.

Асен включи необходимия радиосигнал и танкетката на Игор веднага отговори. Значи тя бе невредима. Но къде е Игор, как да го търси? Ако излезеше извън въсдехода, неминуемо щеше да се изложи на нападението на парките. А да ги избие, не желаше. От опит знаеха, че труповете им привличат тълпи нови хищници. Те и така бяха твърде много. На земята – парките, из въздуха – голямо ято грили. А кой знае колко други се бяха приютили из околните храсти. И всички те явно очакваха нещо, дебнеха. Асен се досещаше, че това „нещо“ е Игор. Тази мъчителна мисъл, чувството, че пропуска минутите, в които трябва да се притече на помощ, глождеха съзнанието му.

Стига игра на криеница! Инстинктивният подтик да действа, да предприеме най-сетне нещо, надделя. Асен изведнъж запали всички прожектори. Ярката им синкаво-бяла светлина заслепи до болка очите му. Измина минута, докато привикна към осветлението. Нищо не се бе променило. Животните не усещаха светлината и продължаваха да дебнат.

Под най-близкото до танкетката дърво шаваше лъскаво прозрачно кълбо. Асен насочи главния прожектор към него. Кълбото бе проточило множество пипала към клоните и стъблото на дървото. Цялата пихтиеста

маса трептеше конвулсивно, преливаше в цветовете на дъгата. А вътре в кълбото чернееше някакъв продълговат предмет. Асен се взря внимателно. Това... това беше... човек! Игор!

Без да мисли, Асен скочи от креслото, удари шлема си в купола и пак приседна. Сърцето му биеше лудо, обля го студена пот. А очите му пронизваха блестящото кълбо, напругаха се да различат по-добре фигурата.

Ръцете, краката шават. Той е жив! Бори се. А ето там, долу, главата. Пихтиестото чудовище го е обвило отвсякъде, държи го с главата надолу.

Асен стисна зъби, сграбчи здраво дръжката на излъчвателя и го насочи към едно от пипалата. Но преди да включи напрежението, за миг задържа ръката си. Не е ли опасно? Няма ли да засегне приятеля си? Не! Спокойно, смело! И по-бързо!...

– Ж-ж-ж! Огнена искра изскочи от дулото на излъчвателя и удари в лъскавия ръкав. Появи се бяло кълбо пара. Втори удар! Трети! Искрите скачаха, пихтията се изпаряваше. Асен биеше с озлобление по пипалата, но не смееше да насочи лъча към кълбото. А то се гърчеше, менеше формата си и продължаваше да обвива човека.

От клоните потекоха нови ръкави лъскава маса.

– Значи там, в дървото се криете вие.

Асен лизна с лъча стъблото. Електронният поток го пресече в миг и то рухна. Лъскавото кълбо изпълзя към дънера и изчезна, сякаш го попи земята. Игор остана да лежи неподвижен под дървото. Чу се сподавен вик.

– Игор, чуваш ли ме?

Гласът на Асен се удави в трясъка на мълниците. Хищниците нападаха! Той бе забравил за тях. Но верните, вечно бдителни кибернетични автомати ги следяха и съобразно програмата си бяха започнали борба с тях. Огнените лъчи святкаха нагоре, встрани, унищожаваша нападателите. Две догарящи грили паднаха до самия всъдеход. По калната земя тлееха десетина трупа на парки. А лъчите се мятаха във всички посоки, електронните оръдия непрекъснато изригваха ослепителни мълнии. Заедно с мощната унищожителна апаратура на всъдехода, сега действуваха и излъчвателите на танкетката. На вълни прииждаха по земята и по въздуха все нови и нови нападатели.

– Уле, ти ли си? – прозвуча най-сетне във високоговорителя отпадналият глас на Игор.

Радиовръзката бе възстановена.

– Идвам! – успя да извика Асен и отвори вратата на всъдехода. За секунди измина разстоянието до Игор, грабна го и го понесе

бегом назад, към колата. Едва различаваше посоката. Мълниите на електронните оръдия ослепяваха очите му. Край тях, над тях се мятаха огнените мечове. Но не съществуваше опасност да ги засегнат. Точните автомати никога нямаше да насочат лъч към хората. Още малко и...

Нещо тежко, огнено се стовари върху им. Всичко потъна в червено море от пламъци.

– Асен. Асен... Игор... Игор... Обадете се! ... Обадете се!...

Гласът на Уле звучеше глухо, далечен. Къде съм? Какво се случи? Какво тежи така върху ми? Къде е Игор?

С мъка, още не дошъл напълно в съзнание, Асен се надигна. Върху им бе паднал триметров полуобгорял труп на грили. Главния удар бе понесъл Игор. Едва го измъкна изпод отвратителното туловище.

Намираха се до самия всъдеход. Милите, умни автомати! Те бяха приближили колата, но повече не можеха да им помогнат. Танкетката ги пазеше от другата страна. Всички оръдия продължаваха да бълват огън. Сякаш зверовете на цялата планета се бяха събрали тук, за да унищожат дръзките пришълци.

След половин час тримата космонавти пиеха горещо кафе в бункера. Игор разказваше как е открил дървото животно. Щом го видял, решил да разгледа отблизо чудното „растение“. Направило му впечатление, че някакви лъскави ленти се люлеят от клоните му. Но радарните лъчения на танкетката, която го придружавала, ги смущавали и те се скрили при приближаването и. Затова изключил автоматичното и управление и сам отишъл до дървото. Но внезапно бил облян от струи „жива вода“, която прекъснала с електропроводимата си маса радиовръзката му.

– Но скафандърът издържа, не се разтвори от храносмилателните сокове на тази гадост!

– А сега – и двамата в леглата! – изкомандува неочаквано Уле. – За днес ви стига толкова!

Изминал бе още един ден от пребиваването им на Черната планета. Разкрита бе още една тайна на Космоса.

Щафета

Научно-фантастичен разказ

Ю. Кузнецов

Пиша това набързо, на разположение имам само половин час и не зная с какво да започна.

Преди повече от два месеца ние излетяхме от Плутон, връщайки се у дома, на Марс. Две години ние седяхме под стъкления похлупак на станцията, защитени от негостоприемния, мрачен свят – от този, който беше и под нас, и наоколо, и над главите ни. Домъчня ни, сега можем да го кажем направо – за широките и влажни, чезнещи в сивосинкавия дим марсиански долини, за тропическите гори на Венера, за моретата и езерата на Земята.

Ние излетяхме точно по разписанието и седмицата измина като час – та ние се връщяхме при хората, близки и приятели, и самотата оставаше зад нас, изтласквана от пулсиращите насреща ни слънчеви лъчи.

Излетяхме точно по разписанието и ето вече два месеца как ние забравихме за него, за долините на Марс, за моретата на Земята.

Имам малко време, но пиша за всичко това, за да осъзная размерите на случилото се. За това, което срещнахме на осмия ден от полета, е нужен реален фон, иначе всичко

ще се замъгли, както лекият сутрешен сън след пробуждане.

Отначало ние помислихме, че това е отклонила се от пътя товарна ракета, една от тези, които и досега пренасят вода от Венера при нас, на Марс. Стометрова грамада пресече ъгловия екран, без да отговаря на повикванията ни. Ние завихме, намалявайки разстоянието. Странен, обвит в зеленикаво сияние цилиндър. С нищо не напомнящ обикновените планетолети.

Нужен ни беше най-малко час, за да разберем и повярваме: бяхме срещнали чужди. Нужен ни беше още един час, за да подозрем нередното: гостите от космическото пространство не ни обръщаха никакво внимание и летяха по същия курс; от краищата към центъра на нашата Галактика. Скоростта беше сравнително малка и нашите двигатели поддържаха без труд безопасното разстояние, определено от автомата. Но къде ще ни отведе това „небесно създание“, обкръжено със зеленикаво сияние? И от какъв свят е долетяло то при нас?

Вече десет минути пиша, а не съм стигнал до главното. Та не е главното това – как ние

най-последно проникнахме в чуждия звездолет, едва не погубвайки хората в зеленикавото защитно поле. И не това, че люковете се оказаха отворени. Даже и не това, че ние намерихме мъртви, заледени, неизвестно откога странстващи „хора“.

От самото начало разбрахме, че извънредните мерки за защита на мъртвия кораб с мъртвия екипаж не са случайни. Пред прага на гибелта командата на цилиндъра явно се е стараела да го запази невредим, даже люковете са били отворени, за да навлезе консервиращият студ.

Мъртвият екипаж беше облечен в скафандри, „хората“ седяха в централното помещение и се държаха за ръце, тясно притиснали се един до друг. Те бяха двадесет човека, аз пиша „човека“ и ръката ми не трепва, закономерно ли е това или не, но те приличаха на нас, както си приличат плодовете на едно дърво.

Ние намерихме десетки металически пластинки с надписи, изрязани с микрорезец, намерихме карти на непознати звездни острови, намерихме чертежи на неизвестни механизми, но най-главното – ние намерихме Кълбото.

Видяхме го веднага, но дълго не можехме да разберем какво е това. То лежеше на пода, в средата на главното помещение, и

мъртвите го гледаха. Впрочем, може би те се гледаха един друг – нали Кълбото се намираще между тях.

Какво имаше в него, узнахме на тридесетия ден, когато аналитичните машини започнаха да превеждат записите от металическите пластинки. Там беше щафетата на живота – на живота, който безсмисленият гняв на природните сили не е в състояние да прекрати. В своето прощално послание братята от космическото пространство предаваха в наши ръце тази щафета и молеха да ѝ помогнем да достигне тя до целта. Почти преди три хиляди земни години техният кораб попаднал в беда и тогава, преди да се простят с живота, космонавтите изпратили в бъдещето своите потомци, влагайки в дебелиите стени на магнитното металическо кълбо клетки, носещи наследственост.

„Ние загиваме – бяха написали космонавтите с вечни букви върху метала. – Знаем, че за нас няма спасение. Така се случи. Но нека не загине нашият род, нашият разум, нека потомците ни пренесат щафетата по-нататък и се върнат в Родината, за да разкажат за Великия свят. Помогнете им, братя, да пренесат щафетата. Ние ви молим – постъпете точно така, както е посочено в записките, прекъснете покоя на

дремещите кълнове, съживете ги, отгледайте ги и им помогнете да овладеят знанията – вашите и нашите. Нека никога не угасне искрата на живота, нищо и никъде да не я загаси. Поздравяваме ви.“

И ето сега остава минута и половина до започване на опита. След минута и половина аз трябва да застана пред командния пулт в

съседното помещение, в средата на което лежи Кълбото.

Ето вече трети ден как ние забравихме що е сън и почивка. Стрелките на незнайните апарати все още са безжизнени, а ние все чакаме – ето те ще трепнат, ще оживеят и ще възвестят на света, че щафетата е поета.

Свършвам, нямам повече време, викат ме.

Репортаж от Лунния град

Фантастичен репортаж

А. Пеев

Вие сигурно си представяте Лунния град с улици, сгради, градини и площади. И аз очаквах точно това – да видя град като всички наши земни градове. Но тук картината е съвсем друга.

Лунният град или всъщност научноизследователската станция на Луната е построена в една пора на северозападните склонове на гигантския кратер Архимед. Вероятно на вас пора нищо не ви казва. Така се наричат съвсем малките кратери с диаметър от няколкостотин метра. По дъното на нашата пора е разположена лунната оранжерия, а в стените ѝ са вградени жилищните помещения, лабораториите и заводът. Помещенията са свързани с общи коридори, а етажите – с асансьори. В Лунния град живеят около 300 души. И всички те са прочути специалисти в своята научна област. Постоянно работят, постоянно са в движение, никога не им стига времето. Учените престояват тук най-много по две години. Поради малката притегателна сила мускулите им отслабват и когато се завърнат на Земята, те мъчно понасят тежестта на тялото си. Множество експедиции

непрекъснато търсят, откриват и разработват несметните богатства на Луната.

Трудно е в един кратък репортаж да се опише всичко, което любознателните домакини показват на госта в Лунния град – удобните жилищни помещения, чудесните общи салони, богатите лаборатории, удивителните автомати, които поддържат живота на хората, инсталациите за пречистване на въздуха, уредите за поддържане на постоянна температура и влажност, апаратурата за възобновяване на водата, знаменитите кибернетични „готвачи“. Но, както ме предупредиха още на Земята, никой досега не е напуснал Лунния град, без да разгледа трите му „чудеса“: обсерваторията, оранжерията и завода.

Нека и ние не изменяме на традицията и да започнем от лунната обсерватория.

Асансьорът бързо ни отнася на най-горния етаж. Оттам, по тясна стълба, достигаме до солидна врата. Разводачът натиска голямо червено копче с надпис „Вход“. Автоматът отстранява стоманения щит само когато налягането в двете помещения е изравнено. Ако някой метеорит е пробил покрива на

обсерваторията, това ще попречи да излети въздухът от останалите вътрешни помещения, защото обсерваторията се намира на билото на кратерната стена.

Изведнъж се озоваваме сякаш на открито. Над нас чернее страшното, обсипано с едри звезди лунно небе. Ярко свети огромният диск на Земята. Куполът, който покрива обсерваторията, е направен от особено яка пластмаса и тя задържа всички лъчи, с изключение на светлинните. Макар и невидим, той изолира херметически помещението и запазва намиращата се под него изкуствена атмосфера.

Всред множеството оптически уреди особено изпъква главният рефлексор. Двадесетметровото огледало на този телескоп, в съчетание с различни окуляри, дава възможност да се ползват увеличения до сто хиляди пъти. С него могат да се наблюдават на Марс предмети, по-големи от 150 м, докато астрономите на Земята, поради непрестанното движение на въздушните пластове, рядко ползват увеличения над 500 пъти и почти никога по-големи от хиляда. Представяте ли си какво значи това за науката? – Само за няколко години наблюдателите от лунната обсерватория са направили със своите телескопи повече открития, отколкото

земните астрономи за всички изминали векове. Телескопите работят буквално непрекъснато. Тук небето е винаги чисто, безоблачно – нали няма атмосфера. Тя не пречи да се наблюдава и през време на дългия 14 денонощия лунен ден.

Направи ми впечатление, че никой не наблюдаваше през телескопите. Обясниха ми, че образът на светилото се записва на магнитна лента за документация и същевременно се предава по специален радиоканал на Земята. Там всеки астроном може да види в екрана на своя телевизионен приемник наблюденията на лунните телескопи. Така Луната постепенно става обсерватория на Земята.

Встрани, около обсерваторията, по съседните чукари, стърчат редици гигантски мрежести конструкции. Това са радиотелескопите. По-нататък, кацнал на градската площадка, блести в лъчите на Слънцето строен космически кораб. Това е първият планетолет, построен в лунния завод.

Да, универсалният завод на Лунния град изготвя както въздух, вода и почва за оранжерии, така и машини за поддържане на жизнените условия, дори цели космически кораби. Само най-фините навигационни уреди засега все още се доставят от Земята. Но стремежът на тукашните инженери е в

най-скоро време да се освободят изцяло от тази зависимост, сами да изработват всичко необходимо за междупланетните полети.

Впрочем, нека посетим самия завод. Той е построен дълбоко в недрата на кратерната стена, тридесетина метра под последните жилищни помещения. Влизаме в бързоходния асансьор. Светлините на отделните етажи примигват на таблото. Ето ни в машиностроителния цех. Наредените в стройни редици кибернетично управлявани стругове са свързани помежду си с транспортни ленти. Тук няма хора – машините сами изготвят детайлите, управляват се отдалече, от специален команден пункт в горните етажи. Впрочем, не – там в дъното, пред огромното, изпъстрено с множество измервателни уреди, телевизионни екрани и контролни лампички табло седи дежурният инженер. Той само наблюдава работата на автоматите, готов в случай на повреда веднага да се намеси. Цехът изглежда малък, а изготвя по един десеттонен всъдеход на ден. И тази машина може да пренася не десет, а шестдесет тона товар, защото, както знаете, тук, на Луната, всичко тежи шест пъти по-малко, отколкото на Земята. Товарните всъдеходи служат главно за пренасяне на рудите. Те се управляват от кибернетични „шофьори“ и сами, без участието на хората, превозват

рудата до металургичния цех, където тя се топи и преработва.

Минаваме през редица зали и попадаме в един от химическите цехове. Той е малък и се губи край гигантския си събрат, където се получават химическите горива за ракетните двигатели. Но едва ли има по-важен цех от него. Тук се произвежда прекрасният чист планински въздух, който дишаме навсякъде из помещенията на Лунния град. С него се зареждат апаратите на скафандрите, резервоарите на планетолетите. Въздухът се добива от кафеникавите скали на лунните планини, които съдържат не само кислород, но и всички необходими за живота вещества. Минералите се разлагат, химическите елементи се отделят, пречистват и се разпределят според нуждите на завода. Кислородно-азотната газова смес се ароматизира с борова есенция, охлажда се до 18 градуса целзий, придава ѝ се необходимата влажност и след като се йонизира, се разпръща по въздухопроводите във всички жилищни помещения. Не напразно обитателите на Лунния град се гордеят, че дишат по-полезен и чист въздух от земните жители.

Заводът, битовите помещения, научните лаборатории, транспортните средства, различните механизми и оранжерии се нуждаят от огромни количества енергия. Но

атомната електроцентрала и слънчевите енергетични станции снабдяват всички консуматори с неограничени количества ток. Отдавна е отминало времето, когато на Луната се е пестяла електроенергията.

Колкото и да са интересни астрономическата обсерватория, лабораториите, различните цехове на универсалния завод, не бива да забравяме и за оранжерията, която изхранва обитателите на Лунния град. Всички необходими продукти се отглеждат тук. Това е съвсем естествено. Да се превози един килограм храна от Земята на Луната е по-скъпо, отколкото да се изработи той от чисто злато.

Оранжерии на Лунния град са разположени по кратерното дъно на пората. Те не заемат повече от осемдесет декара площ, но са толкова продуктивни, че задоволяват с изобилна храна всички лунни обитатели и доставят продукти за междупланетните кораби.

Асансьорът ни отвежда към дъното на пората. Предпазната херметическа врата се разтваря автоматически и ние навлизаме в един от секторите на оранжерията. Въздухът е горещ и влажен, наситен с много въглероден двуокис. Мощни рефлектори разливат ослепителна светлина върху буйната зеленина. Те заместват слънчевите лъчи, тъй като сега този раздел се намира в

сянката на кратерната стена, а растенията, за да дават богати реколти, трябва да бъдат облъчвани непрестанно.

Цялата оранжерия е покрита с няколко слоя прозрачна пластмаса. Между тях се пропускат различни по състав газове, които поглъщат вредните лъчи на слънчевата и космическата радиация. А множество стоманени въжета удържат тавана. Но не от падане, а за да не излети под напора на вътрешното атмосферно налягане. Нали над него е безвъздушното космическо пространство.

Посрещат ме няколко „лунни“ агрономи, които се грижат за богатата растителност. Един завежда тропическите плодове, друг – зеленчукопроизводството, трети – житните култури. В отделните сектори се поддържа различна температура и влажност, мени се концентрацията на въглеродния двуокис, пускат се подходящи по сила и състав лъчи – така, че всяко растение да се развива при най-благоприятните за него условия.

Всичко тук е необикновено изумително. Фурмите са по-големи от банани, кокосовите орехи – колкото тикви, а портокалите съперничат по размери на футболните топки. В зеленчуковия сектор едва можах да се провря през гората от... лук, моркови, репички и салата. Да, да, не се шегувам. Всички растения, отглеждани в лунната

оранжерия, имат необикновено големи размери и дават непрестанно плодове. Решаваща причина за това, покрай идеалните условия, е слабата притегателна сила на Луната. Мястото тук е малко, не е като на Земята, и опитните лунни агрономи не могат да си позволят разточителството да отглеждат дребните и слабо продуктивни земни растения.

Ето, поднасят ми някакъв плод, който прилича на едра червена праскова. Аз отхапвам бавно от него, вдъхвам аромата му и се мъча да открия какво е това. Но... ако не бяха ми казали, едва ли щях да позная, че този сладък плод е „лунна череша“ без костилка.

Направи ми впечатление, че повечето зеленчуци се отглеждат във вода, без почва. Химическите цехове могат да произвеждат достатъчно доброкачествена почва, но тя все по-рядко се използва. Откъде тогава растенията черпят необходимите за развитието им вещества? – Въглеродния двуокис – от въздуха, а всички останали соли – от водния разтвор, в който са потопени корените им. Според нуждите, само за закрепване, се използват ситни камъчета и металически мрежи.

Тук градинарите отглеждат особено много гъби. Всяка една от тях тежи няколко

килограма. Те са високо производителна култура – съдържат много белтъчини и са извънредно вкусни. Жителите на Лунния град посрещат винаги с радост блюдата с гъби.

Най-трудният проблем при изхранването тук е месото. Никой, разбира се, не мисли да го доставя от Земята. А животните се отглеждат мъчно при Лунните условия. Фураж може да се приготви достатъчно, но те се нуждаят от по-просторно място. Затова сега се развъждат почти само птици и зайци. Те дават достатъчно месо, но менюто е еднообразно. Дори пържените пилета омръзват, ако ви се поднасят всеки ден. Затова лунните зоолози планират построяването на голям подземен свинарник.

Така, отдадени на упорит труд, живеят хората в Лунния град. Те изследват тайните на природата, откриват и разработват безчетните богатства на Луната, посрещат и изпращат ракетите за връзка с майката Земя, строят огромни космически кораби за полети до другите планети. Всички със съжаление напускат Луната, когато изтече срокът за техния престой. Защото толкова хубав, толкова интересен е чудният град, построен от хората в мъртвите скали на нощното ни светило.

Мармот

Научно-фантастичен разказ

Ян Копчевски

Въвеждането на автоматична гранична служба в Татрите беше сензацията на сезона. По граничните пропускателни пунктове сега можеше да се срещне същество, наречено от конструкторите му с поетичното название „Окото на Татрите“. Това беше експериментална кибернетична машина, която изпълняваше при тежките планински условия длъжността на граничен пазач.

И ние, в тон с общата мода, преди да се завърнем от лятна ваканция, решихме да се запознаем лично с новия жител на планината. Така си избрахме маршрута, че да минем през граничния проход Гладке и да стигнем на словашка територия. А вечерта щяхме да се върнем през пролома Врота Халубинского и да стигнем до Морско око. Искахме да минем през Врота Халубинского, защото, както съобщаваше от известно време печатът в Закопане, там се бяха появили мармоти. Тези рядко срещани в Татрите животни се крият от човешкия поглед, но за тяхното все по-често появяване съобщаваше в своите кибернетични рапорти съвестният „служител“ на автоматичната

гранична служба при Врота Халубинского. Може и на нас да ни се случи да срещнем мармот. При тази мисъл ние много се зарадвахме. Би било много интересно: в един ден да опознаем и загибащата, и най-новата фауна на Татрите...

Екскурзията обещавахе да бъде прекрасна. Двамата с Анка, отпочинали добре, с отлично настроение, тръгнахме на разсъмване от Хала Гоншеницова. Преди да напуснем хижата, в канцеларията на граничната служба се снабдихме със специални жетони, които щяха да ни служат като пропуск пред автоматите. Дългата инструкция, с която трябваше да се запознаем, осведомяваше подробно как трябва да се държим при срещата ни с „Окото на Татрите“. Инструкцията имаше служебен характер, като във всяко изречение се чувствуваше желанието да се вдъхне доверие и симпатия към „изпълняващите отговорна функция автомати на граничната служба“. Авторите на инструкцията се опитваха да избягнат названието „автомати“. Това определение можеше да бъде добро за телефонните автомати, но не и за „Окото на

Татрите“. Обаче, за да не се употребява изцяло названието на „Окото на Татрите“, което понякога би звучало смешно (например: „Окото на Татрите“ приканва да се спрете, като издига дясната си ръка нагоре...), авторите на инструкцията си бяха послужили със съкращението „О. Т.“.

Туристите обаче бяха измислили вместо това съкращение гальовното название „Войтек“, което беше прието от двете страни на Татрите.

И така, нашите два жетона, предназначени за Войтек, ни даваха право за еднократно преминаване на границата към Чехословакия. Друг чифт жетони ни даваше право да се върнем не по-късно от 24 часа. Разбира се, издавани бяха и друг вид жетони, за по-дълго пребиваване, за няколкократно преминаване на границата.

Офицерът на граничната служба, който присъствуваше при издаването на жетоните, разпитваше за някои подробности и в зависимост от отговора посягаше към един или друг вид жетони. Едновременно той напомняше, че автоматите контролират не само преминаването на границата, но и „обръщат също внимание“ за съответното държане в планината, както и на това – туристите да не пренасят през границата

предмета, които трябва да бъдат обмитявани...

– Вие трябва да разучите специалните наредби от носно граничното движение така добре, както нашите, функционери – предупреди офицерът – и тогава ще избегнете нежелателните недоразумения.

– Разбира се, че нежелателни – подхвана с леко обиден глас един от туристите. – Всичко с тях трябва да се върши формално, според устава, иначе може да се случи нещо лошо. Няма нищо по-неприятно от тези кибернетични магарета.

Не поддържах разговора. Тази обида по адрес на работливите същества ме жегна малко. Впрочем бяхме слушали много разкази в хижата за навиците на Войтековците, така че не очаквах да чуя нещо повече. Разбира се, всичко това беше клюкарска информация. Една гражданка се оплакваше, че „той“ я следял на всяка стъпка и викал да се спре (от инструкцията се виждаше, че О. Т. не издават никакви гласове. Те разговарят с туристите чрез оптична сигнализация, а с разпоредителната централа са свързани с радиоапаратура). Друг твърдеше, че Войтек искал насила да го вкара в дола, но той му избягал (а в инструкцията се казваше ясно, че О. Т. никога не прилага сила и че в случай на

непослушание от страна на туриста, той вкарва в действие филмова апаратура, която регистрира неизпълнението) – останалото се извършва от Централата на граничната служба, след като бъде уведомена.

Вървахме бавно с Анка, за да отминат другарите ни, които вдигаха голям шум. Слънцето беше се издигнало вече нависоко, когато наближихме към планинския проход. С интерес търсехме пазача. Забелязахме го далеко. Стоеше самотен. Наистина Войтек правеше впечатление на загубен в това чуждо за него обкръжение.

– Колко ли му е горещо! – със съчувствие въздъхна Анка.

– Не се страхувай. Термостатите му не допускат да стане пренагряване.

Когато вече бяхме на около 50 метра, „той ни усети“. Обърна се фронтално и след малко запали жълта светлина, която, според инструкцията, означаваше „приблужи се“. Щом стигнахме свършено близо до него, дясната му ръка се издигна нагоре и пламна червен сигнал – „стой“.

А когато спряхме, ръката, която завършваше с нещо като касичка, се отпусна към нас. Движението напомняше напълно жеста на уличен събирач на суми за благотворителна цел.

Едва сега се сетихме за жетоните. Анка започна трескаво да рови в раницата, а аз отстъпих няколко крачки, за да запечатам на снимка този момент. Ръката на автомата веднага се върна в първоначалното положение и се запали жълтата лампа – „приблужи се“.

– Защо го дразниш! – осъди ме Анка.

– Искам да ви фотографирам заедно.

– Преди да го фотографираш, сам ще бъдеш филмиран за непристойно държание.

– Та аз отстъпвам. Не съм прекрачил границата!

Най-после жетоните бяха пуснати в „касичката“. „Поглъщането“ продължи няколко секунди. Анка констатира, че този момент е необходим, за да бъде определена нашата самоличност и за лична ревизия. Стояхме пред Войтек послушно и очаквахме сигнал, който ни позволява да продължим. След малко блесна зелена светлина и ръката направи движение към границата. Това беше мил жест, дори като че ли приятелски. Тръгнахме.

Трагедията започна след обяд. Пред нас беше последната част от пътя за връщане до границата – едночасово изкачване на Врота Халубинского. Вече щяхме да тръгнем към прохода, когато Анка с ужас констатира, че не може да намери жетоните за връщане.

Претърсихме раниците – безрезултатно. Положението не беше весело. Трябваше да се „нарушава границата“ или да се върнем и да търсим изгубените жетони. Омърлушени, тръгнахме бавно нагоре. Анка беше неутешима. Дори перспективата, че можем да срещнем мармоти, не можеше да я развесели. Аз се опитвах да разглеждам въпроса от неговата хумористична страна.

– Ще видиш, че Войтек няма да ни пусне. Ще ни заповяда да се върнем обратно на чехословашка територия!

Право да си кажа, не бях възхитен от перспективата да играя ролята на контрабандист във филм, снет от очакващия ни горе Войтек. Такива филми се включваха във филмовите хроники и се прожектираха в кината в Закопане. Трябва да се подчертае, че това беше прекрасна форма за осмиване на недисциплинираните туристи. И ето на, ние двамата с Анка щяхме „да се появим на екрана“. Неприятна перспектива. Всички познати ще ни се смеят. Може би и двамата мислехме именно за това, изкачвайки се бавно към Войтек.

На всяка цена исках да измисля нещо, което би попречило да станем герои на такъв филм! Как да надхитря Войтек? Как да се промъкнем? Не можеше и дума да става да се премине границата по околел път. Първо,

настъпваше здрач и, второ, по всяка вероятност ще се натъкнем на друг автоматичен пазач. Започнах да си припомням всички чути вчера разкази за измамване на Войтек.

От Врота Халубинского ни делеяха още най – много 200 метра изкачване. Разстоянието, което ни делеше от прохода, намаляваше с всяка крачка. Казах на Анка да спрем. Седнахме, без да говорим. Стана студено. Мъглата започна да пълзи надолу от върховете и след малко не се виждаше нищо на няколко крачки от нас.

– Той вижда ли в мъглата? – попита Анка.

– Разбира се, така, както радарът. В това отношение той надминава всички ни.

– Но не може да ни филмира в тъмнината – опитваше се да се успокои Анка.

– За съжаление, с инфрачервени лъчи може.

Изведнъж съвсем ясно дочухме стъпки. Трябва да си призная, че ми стана неприятно. Много бързо се губи сигурност, когато човек има нечиста съвест. . .

– Идва към нас.

– Усмихни се като за филм – опитвах се да се шегувам.

Стъпките се чуваха все по – близо. И... от разкъсващата се мъгла се разнесе глас:

– А мляко не искате ли?

След една секунда се показа едно момче с котелче.

– Какво правиш тук? – извиках аз.

– Ще си купите ли мляко? – повтори въпроса си то.

Разбира се, че купихме. Пиеше ни се. Момчето седна отстрани. Оказа се, че то всеки ден продава мляко на туристите край прохода. Сега слязло надолу, защото измръзнало.

– А горе ли е автоматът? – попитах предпазливо.

– Кой, оня, железният ли? Ами че ако са го поставили, там е – отвърна то пренебрежително.

– Ей как, пуца ли те на тази страна?

Момчето се за киска.

– Ами че пуца, защо да не ме пуца...

– И така, без жетони?

– Ами че без – каза то така свободно, като че ли това беше нещо естествено.

– Я не се шегувай – без жетони никой не може да мине. А ако премине, ще бъде заснет на филм, а след туй ще трябва да плаща глоба.

– Аз там от този, железния, не се страхувам. Истината ви казвам – уверяваше момчето. – А вие какво... Контрабанда ли носите? – И то ни погледна подозрително.

Трябваше да отхвърлим гордостта от сърцата си и да се изповядаме за нещастieto, което ни сполетя. Момчето ни изслуша, помисли малко и спокойно реши.

– Изпийте още по четвърт мляко и ще ви прекарам.

Разбира се, че изпихме. След малко тръгнахме на път. Виждаше се, че Анка си възвръща веселото настроение. Тя разпитваше нашия придружвач, какви начини има срещу „железния“, но момчето мълчеше упорито. Заприказвахме го за мармотите. В отговор то само се засмя. Продължихме да вървим мълчаливо.

Сигурно се интересувате как свърши всичко това. Съвършено смешно и неочаквано. Когато вече бяхме на самия преход, нашият водач ни каза да се спрем и сам отиде напред. Вятърът беше разнесе мълглата. Тогава забелязахме пред нас очертанията на Войтек. От държанието му личеше, че вече нещо „души“, но не изпращаше никакви сигнали. Изведнъж се разнесе късо пронизително свистене.

– Мармоти – прошепна Анка и се заоглежда.

Това обаче не бяха мармоти. Нашият водач майсторски имитираше техния глас. Той повтори свистенето втори път, трети път. Неочаквано автоматът се обърна кръгом и

започна да отстъпва встрани от прохода. Водачът ни повика с ръка.

След малко слизахме вече надолу по пътеката на Морско око. Обърнахме се още веднъж, за да махнем с ръка за прощаване на нашия спасител.

– Ех, имахме щастие, че срещнахме този хитър „мармот“ – обадих се аз след малко.

– Но все пак жал ми е за Войтек, че позволи така да го изиграем – със съжаление констатира Анка. – Но и досега не разбирам в какво се състои работата. Да не би той да се е уплашил?

– Сигурно това свистене е вкарало в действие някаква предвидена от конструкторите връзка – опитвах се да обясня, – казват, че Войтековците умеят да избягват заплахите. Ако чуят характерното ехо от свличащи се каменни лавини, те се отдалечават.

– Ех, но каква заплаха може да представлява мармотът за Войтек? Трябва да се предположи точно обратното – животното би могло да се страхува от такова чудовище.

Продължихме да вървим мълчаливо, мислейки за чудноватото държание на робота.

– Сетих се – извиках изведнъж. – Конструкторите на Войтек сигурно са били

истински любители на татранската фауна и тези качества те са придали на своето дете. Когато чуе свистенето на мармота, Войтек веднага се отдалечава, за да не плаши страхливите животни.

– Но все пак неприлично е от наша страна, че изиграхме този „симпатичен момък“ – подчерта Анка.

Въпреки всичко обаче автоматичната гранична служба не позволи да бъде изиграна. След като пренощувахме в Морско око, на следващия ден се завърнахме в Закопане и в къщи намерихме покана да се явим в Централата на граничната служба. Било установено: през последните 24 часа не са постъпили радиосообщения от нито един Войтек, че е приел нашите жетони за връщане.

В централата разказахме нашето приключение и срещата с мармота, който улесни преминаването ни. За момчето не споменахме нищо. Тази история предизвика веселост, а нас ни спаси от наказанието за неспазване на правилника.

– Ще е необходимо нашите служители да станат нечувствителни към свистенето на мармота – каза комендантът.

От този момент вестниците престанаха вече да пишат за мармотите, които се появяват в района на Морско око.

Роби

Разказ-шега

Иля Варшавски

Преди няколко месеца празнувах своята петдесетгодишнина.

След многото поздравници, в които се превъзнасяха моите достойнства и се премълчаваха недостатъците ми, стана с чаша в ръка началникът на лабораторията по радиоелектроника Стрекозов.

– Давам думата за приветствие – каза той – на най-младия представител на нашата лаборатория.

Погледите на присъстващите кой знае защо се насочиха към вратата.

В настъпилата тишина ясно се чуваше как някой драска отвън по вратата. След това се отвори и в стаята влезе робот.

Всички заръкопляскаха.

– Този робот – продължи Стрекозов – принадлежи към групата на самообучаващите се автомати. Той работи не по предварително дадена програма, а сам си изработва програма в съответствие с изменящите се външни условия. В неговата памет са вложени повече от хиляда думи, при това този речник непрекъснато се попълва. Той чете свободно печатан текст, може самостоятелно да съставя фрази и да

разбира човешката реч. Захранва се с акумулатори, сам ги зарежда от електрическата мрежа в зависимост от нуждата. Ние работихме над него всяка вечер в продължение на една година, за да ви го подарим в деня на вашия юбилей. Роби, поздравете вашия нов стопанин – каза той, обръщайки се към робота.

Роби се приближи до мен и след малка пауза изрече:

– Ще ми достави удоволствие, ако вие бъдете щастлив да ме приемете за член на вашето семейство.

Това беше казано много мило, макар да ми се стори, че фразата не е съставена съвсем правилно.

Всички наобиколиха Роби. Но всеки все искаше да го разгледа по-добре.

– Недопустимо е – каза тъща ми – да ходи така гол из квартирата. Непременно ще му ушия халат.

Когато се събудих на другия ден, Роби стоеше до моя креват, явно очакващ разпорежданията ми. Това беше извънредно интересно.

– Бъдете така добър, Роби – казах аз, – да ми лъснете обувките. Те са в коридора до вратата.

– Как се прави това? – попита той.

– Много просто. В долапа ще намерите кафява боя и четки. Намажете обувките с боя и ги лъснете с четката до появяване на блясък.

Роби послушно се отпрати към коридора.

Беше много любопитно как ще се справи с първата си задача.

Когато се приближих до него, той довършваше намазването на обувките ми с кайсиевото сладко, което жена ми пазеше за някакъв особен случай.

– Ох, Роби – казах аз, – забравих да ви предупредя, че боята за обувки се намира в долната част на долапа. Вие сте взели друг буркан.

– Положението на едно тяло в пространството – каза той, като наблюдаваше невъзмутимо как се мъчех да изтрия обувките – може да се определи с трите координати в Декартовата координатна система. Неточността при определяне на координатите не трябва да превишава размерите на тялото.

– Правилно, Роби. Сгреших.

– За начало на координатите може да се избере която и да е точка от пространството, включително и ъгълът на тази стая.

– Всичко е ясно, Роби. Ще имам пред вид това за в бъдеще.

– Координатите на телата могат също така да бъдат дадени в ъглови измерения, с помощта на азимута и височината – продължаваше да мърмори той.

– Добре! Да не говорим за това.

– Допустимата неточност в разглеждания случай, като се има предвид съотношението на размерите на телата и дължината на радиус-вектора, не трябва да превишава двехилядната част от радиана по азимута и една хилядна от радиана по височината.

– Стига! Прекратете всякакви разговори на тази тема – избухнах аз.

Той действително замлъкна, но целия ден ходеше по петите ми и се опитваше да ми обясни с жестове особеностите при преминаването от правоъгълната в остроъгълната координатни системи.

Право да си кажа, много се уморих през този ден.

На третия ден вече се убедих, че Роби е създаден повече за интелектуална дейност, отколкото за физическа работа. С прозаични неща се занимаваше съвсем без желание.

Но едно трябва да му се признае: смяташе виртуозно.

Жена ми казва, че ако не е страстта му да изчислява всичко с точност до хилядна част от копейката, то помощта му при изчисляване на домакинските разходи би била неоценима.

Жена ми и тъща ми са уверени, че Роби притежава изключителни математически способности. На мен пък знанията му ми се струват твърде повърхностни.

Веднъж през време на чая жена ми каза:

– Роби, вземете тортата от кухнята, разрежете я на три части и я поднесете на масата.

– Това е невъзможно да се направи – каза той след кратко размишление.

– Защо?

– Единица не може да се раздели на три. Частното от делението представлява периодична дроб, която не може да се изчисли с абсолютна точност.

Жена ми безпомощно ме погледна.

– Изглежда, Роби е прав – каза тъща ми, – чувала съм и по-рано нещо подобно.

– Роби – казах аз, – става дума не за аритметично деление единицата на три, а за деление на геометрична фигура на три еднакво големи площи. Тортата е кръгла и ако вие разделите окръжността на три части и от точките на делението прекарате

радиуси, то по този начин ще разделите тортата на три равни части.

– Глупости! – отговори той явно раздражен. – За да се раздели окръжността на три части, трябва да знае дължината ѝ, която е произведение на диаметъра, умножен с ирационалното число „пи“. Задачата е неразрешима, тъй като, в края на краищата, представлява един от вариантите на задачата за квадратурата на кръга.

– Съвършено вярно – подкрепи го тъща ми. – Това сме учили още в гимназията. Нашият учител по математика – всички бяхме влюбени в него – веднъж, като влезе в клас...

– Извинявайте, ще ви прекъсна – намесих се отново аз. – Съществуват няколко начина за деление на окръжността на три равни части и ако вие, Роби, дойдете с мен в кухнята, готов съм да ви покажа как става това.

– Не мога да допусна да ме учи на математика същество, което трябва да прибегне до помощта на молив и лист, за да умножи две жалки шестозначни числа – предизвикателно отвърна той.

Това не можа да понесе дори жена ми. На нея не ѝ харесваше, когато странични лица се съмняваха в моите умствени способности.

– Как не те е срам, Роби?!

– Не чувам, не чувам, не чувам – задърдори той, демонстративно изключвайки приемника си от блока за акустичните възприятия.

Нашият пръв конфликт започна с дреболия.

Веднъж на обед разказах анекдот:

„Срещат се в парахода двама търговски пътници.

– Къде отивате?

– В Одеса.

– Вие казвате, че отивате в Одеса, за да помисля, че не пътувате за Одеса, но вие наистина отивате в Одеса. Защо лъжете?“

Анекдотът се хареса.

– Повторете началните условия – раздаде се гласът на Роби.

Да се разказва два пъти анекдот на едни и същи слушатели, не е много приятно, но макар и без желание, аз го повторих.

Роби мълчеше. Знаех, че в минута той може да извършва около хиляда логически операции и разбирах каква огромна работа извършва той през време на продължилата пауза.

– Задачата е абсурдна – най-после наруши мълчанието той. – Ако действително е пътувал за Одеса и казва, че отива в Одеса, то той не лъже.

– Правилно, Роби. Но именно поради тази абсурдност анекдотът изглежда смешен.

– Всеки абсурд ли е смешен?

– Не, не всеки. Но именно тук се е създадо такова положение, при което абсурдността на предположението изглежда смешна.

– Съществува ли формула за намиране на такива положения?

– Наистина не зная, Роби. Съществуват много смешни анекдоти, но никога не съм ги разглеждал от такава гледна точка.

– Разбирам.

През нощта се събудих. Някой ме бе хванал за раменете и ме бе накарал да седна в кревата.

– Какво се е случило? – запитах, като търках очи.

– „А“ казва, че хикс е равен на игрек. „Б“ утвърждава, че хикс не е равен на игрек, понеже игрек е равен на хикс. Към това ли се свежда вашият анекдот?

– Не знам, Роби. За бога, не ми пречете с вашите формули.

– Няма бог – каза Роби и се оттегли в ъгъла си.

На следващия ден, когато седнахме на масата, Роби неочаквано заяви:

– Трябва да разкажа един анекдот.

– Карайте, Роби – съгласих се аз.

– Купувач идва при продавач и го пита, каква е цената на единица от продаваната стока. Продавачът отговаря, че единица от продаваната стока струва една рубла. Тогава купувачът казва: „Вие казвате, че цената е една рубла, за да помисля, че тя не е една рубла. Но цената наистина е една рубла. Защо лъжете?“

– Много мил анекдот – обади се тъща ми.

– Трябва да се постарая да го запомня.

– Защо не се смеете? – запита Роби.

– Но, Роби – казах аз, – анекдотът ви не е много смешен. Положението не е такова, при което случката може да изглежда смешна.

– Не, смешна е! Настоявам да се смеете! Длъжни сте да се смеете! Изисквам да се смеете, защото това е смешно! Изисквам, предлагам, заповядвам незабавно, веднага, мигновено да се смеете! Ха-ха-ха-ха!

Роби беше явно не на себе си.

Жена ми остави лъжицата и каза, като се обърна към мен:

– Никога не ни оставяш спокойно да се нахраним! Намери с кого да се захващаш! С твоите глупави смешки докара бедния робот до истерика.

Изтривайки сълзите си, тя излезе от стаята. След нея мълчаливо, с високо вдигната глава се оттегли и тъща ми. Останахме насаме с Роби.

Сега той прояви с пълна сила истинските си възможности.

Думата „глупави“ извлече от недрата на магнитната му памет лавина от синоними. Той крещеше с цялата мощ на своите високоговорители.

Не искам да описвам подробно тази безобразна сцена. Боя се, че не се държах като истински мъж. Обсипван с град от ругателства, стиснал юмруци в безсилна ярост, аз хихиках боязливо, мъчейки се да успокоя излезлия от релсите робот...

На другия ден лекарят ме сложи на легло поради силен пристъп на повишено кръвно налягане.

Роби беше много горд със своята способност да разпознава зрителни образи. Той притежаваше изумителна зрителна памет, позволяваща му да познае между стотиците сложни рисунки тази, която веднъж е зърнал случайно.

Стараех се да развивам у него тези способности.

През лятото жена ми замина в отпуск, тъща ми гостуваше при сина си и ние с Роби останахме сами в квартирата.

– Спокойна съм за теб – каза на прощаване жена ми. – Роби ще се грижи за теб. Гледай да не го обиждаш.

Имаше големи горещини и както винаги по това време аз си обръснах косата.

Щом се върнах от бръснарницата в къщи, повиках Роби. Той веднага се появи.

– Бъдете така добър, Роби, дайте ми да обядвам. Умирам от глад.

– Всичката храна в тази квартира, както и всички вещи, намиращи се в нея, освен предметите за комунални услуги, принадлежат на нейния собственик. Не мога да изпълня вашето искане, тъй като то представлява опит за присвояване на чужда собственост.

– Но нали именно аз съм собственикът на тази квартира!

Роби се приближи до мен и внимателно ме огледа от краката до главата.

– Образът ви не съответствува на образа на собственика на тази квартира, който се пази в клетките на моята памет.

– Аз просто си остригах косата, Роби, но въпреки това съм същият. Нима не помните гласа ми?

– Гласът може да се запише на магнетофонна лента – сухо забеляза Роби.

– Но има стотици други белези, които свидетелствуват, че аз – това съм аз. Винаги съм ви считал способен да осъзнавате такива елементарни неща!

– Външните образи представляват сами по себе си обективна реалност, независеща от нашето съзнание.

Надутият му високомерен тон започна да действа на нервите ми.

– Отдавна искам да поговоря сериозно с вас, Роби. Струва ми се, че би било много полезно за вас да не си натъпквате паметта със сложни понятия, а повече да мислите за изпълнението на вашите основни задължения.

– Предлагам ви да напуснете това помещение – изрече на един дъх той. – Да напуснете, да се оттеглите, да изчезнете, да си отидете. Ще употребя спрямо вас физическа сила, насилие, принуда, удари, побой, набиване, наранявания, рани, осакатявания.

За съжаление аз знаех, че щом Роби започне да се изразява по такъв начин, да се спори с него е безполезно.

Освен съвсем не ми харесваше перспективата да получа от него някоя плесница. Ръката му беше тежка.

Три седмици живях у приятеля си и се върнах вкъщи чак след като пристигна жена ми.

През това време и косата ми вече малко порасна.

Сега Роби се чувствава в квартирата ни съвсем като у дома си. Всяка вечер стърчи пред телевизора. През останалото време се рови до захлас в своята схема, подсвирквайки си високо някаква мелодийка. За съжаление конструкторът не беше го снабдил с музикален слух.

Боя се, че стремежът на Роби към самоусъвършенствуване взема уродливи форми. Задълженията си към домакинството той изпълнява съвсем без желание и крайно небрежно. Отнася се с явно пренебрежение към всичко, което няма отношение към неговата особа, и разговаря с всички с покровителствен тон.

Жена ми се опитваше да го използва за преводи от чужди езици. Той зазубри с удивителна лекота френско-руския речник и с упоение поглъща купища криминална литература. Когато го помолят да преведе прочетеното, отговаря небрежно:

– Нищо интересно. Прочетете сами.

Научих го да играе шах. Отначало всичко вървеше гладко, но после направеният логически анализ, изглежда, му показва, че нечестната игра е най-сигурният начин да печели.

Той използва всеки удобен случай да размести незабелязано фигурите ми по дъската.

Веднъж в средата на партията открих, че царят ми е изчезнал.

– Къде дяна царя ми, Роби?

– На третия ход вие получихте мат и аз го магнах – нахално заяви той.

– Но това теоретически е невъзможно! В течение на първите три хода не може да се даде мат. Поставете моя цар на мястото му.

– Трябва още да се учите как се играе – каза той и събори фигурите от дъската.

Напоследък той проявява интерес към стиховете. За съжаление този интерес е едностранчив. Готов е с часове да изучава класиците, за да открие лоша рима или неправилен израз. И ако това му се удаде, цялата квартира се тресе от оглушителния му смях.

Характерът му се разваля с всеки изминат ден.

Само елементарната порядъчност ме въздържа да не го подаря на някой друг.

Освен това не ми се иска да огорчавам тъща си. Те чувствуват с Роби дълбока симпатия един към друг.

Космически патрул

Научно-фантастичен разказ

Двама души, наподобяващи кенгуру, се придвижваха напред с грамадни скокове.

Тази микропланета бе зареяна всред милиардите астероиди, образуващи гигантския пръстен на Сатурн. Патрулът беше изпратен на нея, за да поправи радиофара „Т-32“. Фарът сочеше пътя на големите космически кораби, които сновяха по небето в тази част на Слънчевата система.

Двойната антена на радиофара се издигаше всред грамади скали. Комендантът Ерик подскочи по-високо и видя на около петдесет метра пред себе си сребристия металически корпус на предавателните апарати и слънчевите батерии, монтирани непосредствено до скалистата стена.

– Изглежда, радиофарът не е повреден – забеляза радиотехникът. – Да вървим по-нататък.

На малката камениста площадка пред тях пролазваха (поради бавното въртене на астероидите около Слънцето) една след друга сенките на околните скали.

– Добре! – извика комендантът. – Милко, дайте сигнала за отваряне на „Т-32“. Колкото по-рано свършим работата си, толкова по-

скоро ще се върнем на борда на нашата „Меропа“.

Радиотехникът измъкна от своята чанта сигналния апарат и го включи. Щитът бавно се плъзна по металическия корпус на радиофара и откри тъмен правоъгълен отвор.

– Можем да влезем – предаде радиотехникът, но в същия миг в наушниците на скафандъра му прозвуча сподавеният вик на коменданта:

– Гледайте, Милко, натам, в онази посока!

– Живи същества – измърмори Милко, като отстъпи инстинктивно назад.

На площадката пред радиофара се забелязваше странно вълнообразно движение. Някакви живи форми, приличащи на огромни квадратни сиви листа, се движеха нагоре към двойната антена.

– Очевидно те – даже не зная как да ги назова – се възбуждат от нашите радиосигнали – възкликна изплашеният Милко.

– Дали не са те причина за лошата работа на фара. Виждате ли как се събират около антената?

Наистина трептящите маси, напомнящи големи тънки платна, се движеха

вълнообразно около двата металически пръта. Няколко от тези странни същества изпълзяха от пукнатината и бавно се издигнаха в лъчите на светлината към другите.

– Навярно те използват някакъв тайнствен антигравитационен механизъм, който им позволява да се издигат в безвъздушната среда – каза Ерик.

– Може и да е така – отвърна Милко, – но как да ги отстраним? Те могат да бъдат опасни...

Комендантът погледна към черното небе, където бавно се носеха белите астероиди, след това извърна очи към „Т-32“ и стисна ръката на другаря си.

– Тези същества се привличат вероятно от енергията на радиовълните, които излъчва антената, също като нощните пеперуди от светлината. Може би те се хранят с енергията на радиофара. Ето защо по-рано никога не сме ги забелязвали тук.

– Вие мислите, че те притежават някакъв интелект? – запита Милко.

– Това, безспорно, не са човекоподобни същества – отговори Ерик. – Нашата задача е да възстановим и да пуснем в действие „Т-32“ и трябва да ги отстраним.

– Щом е така, коменданте, аз ще се опитам да изключа радиофара.

– Това е единственото решение. Да опитаме.

Комендантът и неговият помощник се намираха на края на малката площадка, сега изцяло осветена от Слънцето. Пред тях имаше още редица остри скали, които двамата прескочиха с големи скокове. Милко загуби равновесие и започна да се върти в безвъздушното пространство, като движеше несръчно ръце и крака, а след това падна на гърба си. Комендантът се спусна срещу открития вход на фара. Той държеше в ръце прожектора за инфрачервени лъчи – оръжие страшно и точно, способно да изпепели дърво на разстояние от сто крачки, и започна да наблюдава поведението на огромните живи листа. Сега те бяха вече петнадесет или двадесет. Изглежда, те съвсем не забелязваха хората.

– Влезте вътре, Милко, бързо! – извика, тежко дишайки, Ерик. – Аз ще ви пазя.

Радиотехникът се втурна към входа на фара. Когато прекрчваше прага, страшно електрическо изпразване за миг го парализира. Милко разбра, че летящите същества го бяха забелязали и започваха да настъпват. Щом се съвзе, той се запъти към командния пулт. Налагаше се да прекъсне източника на захранване, но преди това трябваше да изключи напрежението на

слънчевия генератор, за да избегне опасните изправания в електрическите вериги.

– Бързо, Милко! Те ме обкръжават. Прожекторът е безпомощен срещу тях. Действайте бързо!

На Милко му притъмня пред очите от нова ослепителна искра. Въпреки това той посегна към прекъсвача на генератора и го натисна. Светнаха няколко червени лампички. Милко падна на колене: ново изправане. Той успя да улови дръжката на охраняващия източник и с вцепенени ръце я натисна.

Ерик безуспешно се мъчеше да разгони със своя прожектор летящите чудовища. Изведнъж той видя как от антената лумна висок пламък и ярко освети съседните скали.

– Но какво прави там Милко? – удиви се Ерик. – Та той е пуснал източника за охраняване на максимално напрежение!

За по-нататъшни размишления нямаше време: ослепителни експлозии една след

друга заосветяваха черното небе на астероида. Телата на летящите същества не можаха да поемат огромната енергия, излъчвана от антените на фара, безшумно избухваха и се разпадаха в дъжд от искри.

Щом дойде на себе си, Ерик завика по микрофона Милко. Никой не отговаряше. Той се втурна вътре във фара и видя проснатия радиотехник: неподвижната ръка на другаря му все още лежеше на прекъсвача. Ерик го свести. Той съобрази, че Милко бе загубил съзнание в момента, щом се е докоснал до прекъсвача.

– Жив! – с облекчение въздъхна комендантът и завъртя прекъсвача на нужното положение.

Радиофарът започна да работи. Космическите кораби можеха отново спокойно да летят по своите маршрути.

Загадката на Бялата долина

Научно-фантастичен разказ

д-р Светослав Славчев

– Чуваш ли... ето, сега пак...

Антоний ван Зеелинген смуква още веднъж от лулата си, после я изважда от устата си и бавно обръща глава натам, откъдето идва шепотът. Пред малката брезентова палатка е постлан направо върху земята гумен походен дюшек. Върху него, облян в пот, се върти неспокойно едър рус мъж. Той се надига от време на време на лакът и трескавите му очи блестят, големи и страшни.

– Ето... чуваш ли...

Да, Зеелинген чува. Той спокойно изчуква лулата си в ботуша, полепен със засъхнала кал. След това вдига очи и сякаш лови с ухото на опитен ловец всеки шум, който идва от безкрайната джунгла. Огромната тъмноредвена луна е изплувала над хоризонта и нейната светлина, мътна от изпаренията, прави безкрайния лес още по-мрачен и заплашителен. Сред хилядите горски шумове слухът на Зеелинген долавя онова, за което шепне и от което се страхува русият Карлсон. То е един глух и кратък звук. Отначало се чува по-рядко, след това зачестява. Зеелинген знае – джунглата

говори. Там някъде, далеч в леса, е накладен огън. Край него са насядали десетина полуголи мургави мъже. Пред един от тях има кухо дърво с опъната върху му кожа. Мъжът удря с длан по кожата, ослушва се и удря все по-бързо и по-бързо. Това е гласът на джунглата и всички чуват нейните думи. Тя казва:

– Виждате ли някъде двама, мъже? Те искат да избягат с една от моите тайни. Убийте ги! Убийте ги!

Зеелинген обръща глава към болния и му кима успокоително.

– Няма нищо – казва той, – те няма да ни намерят.

После отново започва да тъпче спокойно лулата си. Това, което казва, е лъжа. Той самият живее още от дете в джунглите на Ориноко и знае добре, че и двамата са обречени. Но няма какво друго да каже, а пък и има ли смисъл. Вече цяла седмица се опитват да се откъснат от своите преследвачи. Но днес по обед Карлсон се разболя и това реши всичко. Само някакво чудо може да ги спаси. До най-близката станция на брега на Ориноко, където ги чака

хеликоптерът, има не по-малко от сто мили. Не, няма спасение.

Зеелинген слуша далечните глухи звуци и бавно започва да си припомня началото на цялата странна история...

Всичко започна в онази вечер, когато седеше пред чашата аранхо на терасата на пивницата „Два пезоса“ в Сан Фернандо. Беше се върнал от двумесечното си скитане из джунглите и тъкмо пресмяташе на ум парите, които му оставаха от продадените кожи, когато някой доближи до масата му и каза бавно, с чужд акцент:

– Извинете, моля, нали говоря със сеньор Зеелинген?

Антоний вдигна глава. Беше един нисичък чернобрад мъж със симпатично лице и умни очи. В него имаше нещо, което предразполагаше. Може би откритият и ясен поглед или нещо друго, но този човек му се хареса веднага.

– Позволете да ви се представя – каза мъжът, – доктор Ерихсен.

Той седна на празния стол до масата и заговори, като избираше внимателно думите си – явно не знаеше добре испански.

– Вижте – каза Ерихсен, – не зная как ще погледнете на това, което ще Ви предложа, но отдавна чух за Вас и Ви търся. Аз работя в Международния институт по физиология и се

занимавам с невробиохимия. Да, зная, че това нищо не Ви говори. Е, добре, по-ясно казано, търся вещества, които могат да пораздат или премахват някои чувства у човека, да усилят паметта му и влияят на тези страни от нервната дейност, които досега бяха малко изучени...

Антоний слушаше мълчаливо и отпиваше от чашата си.

– Извинете, аз се отклоних малко – каза мъжът. – Сеньор, Вие, както разбрах, познавате джунглата още от дете. Чували ли сте легендата за вампира от Бялата долина?

Това беше вече въпрос от упор. Зеелинген остави чашата си и изгледа внимателно събеседника си. Ерихсен мълчеше.

– Е – рече Зеелинген бавно, – да кажем, че съм я чувал. Какво от това?

– И тъй – подхвана Ерихсен – легенда има. Някъде из джунглите живее племе, което владее тайната на телепатията – нали знаете – така наричат предаването на мисли непосредствено от човек на човек на разстояние. И всяка година, в първото пълнолуние на сухия сезон, племето определя по един млад мъж който отива в джунглата, намира там един вид лиана, от която отрязва къс и го донася. Парчето лиана се сварява по особен начин от старейшините на племето и те дават на мъжа да пие от този

сок. След това той отива със старейшините в някаква близка долина и вижда целия свят. Чете мислите на всички хора. Но само една нощ. На заранта той полудява и скита из долината, докато загине. Вие знаете това, нали? А на нас, учените, този вид лиани са известни. Наричат се Банистера каапи. В тях има особено вещество, което носи научното име телепатин или хармин. Разгънете всеки химически справочник и ще го намерите. Знаем също, че телепатията, това рядко явление, си има своя чисто материална основа и ако намерим химическото съединение, което я предизвиква...

– Разбирам – кимна Зеелинген. – Е?

– Ние се добрахме до сведения за това племе. Предлагаме Ви да бъдете наш водач, на мен и на моя сътрудник Карлсон. Ще заплатим добре.

Зеелинген се усмихна криво.

– Предлагате ми пари. Срещу какво? Срещу живота ми. Оня, който е тръгнал да дири вампира от Бялата долина, не се е връщал жив.

Ерихсен стана.

– Извинете, сеньор – каза той, – виждам, че...

– Седнете, моля — прекъсна го Зеелинген.

– Вашите пари не ме интересуват. Аз ще ви

вода. Не се е родил още човекът, който ще каже, че Антоний ван Зеелинген се е уплашил. Ще ви вода.

Така започна всичко. Подир седмица те тримата – Ерихсен, Карлсон и Зеелинген, се качиха на хеликоптера на института и отлетяха по горното течение на Ориноко до притока й Араука. Слязоха в последната станция, разтвориха провизиите и се уговориха с пилота – един млад весел италианец – за маршрута през джунглата. Връзка с хеликоптера щяха да поддържат посредством един малък радиопредавател, с който се зае Карлсон. Хеликоптерът щеше да ги следва отдалеч, а на тях тримата предстоеше най-тежката част от експедицията.

На утрото пътят навлезе в джунглата. Зеелинген вървеше напред и подбираше пътеки, отъпкани от животните, слизали на водопой. Някъде опитваха да тръгнат по реката, като газеха и затъваха в пясъка, провираха се между съборените дървета и наново навлизаха в гъсталака. Високо над главите им се сплитаха клоните на дърветата и слънчевите лъчи едва-едва пробиваха мрака край тях. Беше задушно. От топлата влажна земя се вдигаха тежки изпарения. Гъмжеше от змии. Някои се разбягваха със съскане при приближаването на групата, а

други само лениво размотаваха пръстените си и безучастно гледаха към хората.

Денем джунглата ехтеше от крясъка на хиляди маймуни, които скачаха по клоните. Хората си пробиваха път с мъка между плетеницата от лиани, високи папрати и гниеци дървета. Привечер джунглата като че ли утихваше. Но това беше измамна тишина. Идваше часът, когато от леговищата си излизаха най-страшните хищници. С безшумни котешки стъпки се отправяше на лов ягуарът; проблясваха из гъсталака жълтите очи на пумата; спускаха се облаци от москити. Те се лепяха по лицата, влизаха в очите и ушите и жилеха безпощадно. Ставаше невъзможно да се върви по-нататък. Тогава Зеелинген даваше знак. Тримата спираха, наклаждаха огън от посурови дървета, който димеше и пъдеше рояка комари. Разпъваха двете брезентови палатки и приготвиха вечерята.

Настъпваше нощта, тайнствената нощ в дивата джунгла. Високо над главите заблестяваха звездите на Южния кръст и безкрайният лес замираще. Доктор Ерихсен запалваше двете петролни лампи и двамата със Зеелинген разгъваха картите и нанасяха пътя, който бяха изменили през деня. После Карлсон слагаше на главата си наушниците на малкия радиопредавател и съобщаваше

накратко в станцията координатите на мястото, където се намираха.

Хеликоптерът ги следваше до третия ден, после, както беше уговорено, се върна обратно. Тук той вече не можеше да им бъде полезен.

Следните дни продължиха пътя все по-бавно и по-бавно, като си изсичаха пътека в дивия лес. Вечер седяха уморени до смърт пред огъня и пушеха мълчаливо. След това си разпределяха смените за дежурство край огъня, лягаха и заспиваха мигновено.

Един душен следобед се озоваха неочаквано пред някаква река, която не беше отбелязана на никаква карта. Ерихсен дълго се чуди.

– Не може да бъде – казваше той. – А ме уверявах, че това е най-точната карта на тази област. Трябваше да вземем и гумената лодка!

– Сам виждаш! – подсмиваше се Карлсон. – Предстои ни баня.

Увиha товара в гумените брезенти и го завързаха здраво, за да го бутат пред себе си. Зеелинген дълго оглежда брега, преди да посочи мястото, където да преминат. Реката всъщност не беше голяма, но се оказа неочаквано дълбока. Газеха до гърди един до друг. Пръв тръгна Зеелинген, след него –

Ерихсен, Карлсон беше последен. Той изостана малко, но вървеше спокойно.

Тогава стана нещастие. Зеелинген и Ерихсен излизаха вече на отвъдния бряг, когато Карлсон изведнъж пропадна. Водата с бълбукане се затвори над главата му. Ерихсен извика тревожно и понечи да се хвърли във водата, но Зеелинген го дръпна. И наистина Карлсон се показва десетина метра по-надолу по течението, като плуваше. Товарът му го нямаше. В същия миг Зеелинген изтича няколко крачки нататък, вдигна автомата си и изстреля бърз откос почти над главата на Карлсон, който вече излизаше на брега. Дотърча и Ерихсен.

– Полудяхте ли? – завика той. – Какво Ви стана, Антоний?

Вместо отговор Зеелинген посочи с автомата един плуващ пън. Карлсон, който ругаеше на висок глас и искаше да скочи обратно в реката, за да търси багажа си, се взря в пъна и замръзна на място. Това не беше пън, а един гигантски алигатор, който щом видя, че жертвата му се изплъзна, бавно възви и се отправи надолу по течението.

– Не е само този – рече Зеелинген, като гледаше нагоре по водата.

Загубата на Карлсоновия товар обаче ги лиши от радиопредавател. Вече нямаше никаква възможност да се поддържа връзка с

хеликоптера. Можеха да разчитат само на това, че ще излетят да ги търсят. Вечерта Ерихсен дълго стоя намръщен над картите. Мереше разстоянието, което им оставаше.

– Глупаво е да се върнем – рече накрая той. – Загубихме наистина радиопредавателя, но утре или в други ден ще бъдем до целта си.

На сутринта продължиха пътя. И действително джунглата оредя. На два-три пъти видяха следи от хора и излязоха на една тясна пътека. Беше ясно – приближаваха някакво село. Скоро иззад дърветата се чу кучешки лай и висок човешки говор. Пътеката сви изведнъж и тримата се озоваха пред десетина колиби, изплетени от тръстика и измазани с кал. Пред вратите им играеха куп голи мръсни деца и се търкаляха по тревата. Щом видяха непознатите, те се разбягаха с писък. От колибите се показаха няколко жени и бързо се скриха. После на пътеката излязоха пет-шест мъже. Двама от тях държаха готови за стрелба лъкове. Останалите носеха дълги бамбукови тръби.

Единият от мъжете извика нещо на своето индианско наречие. Зеелинген отговори и тръгна напред, като вдигна високо ръцете си, за да покаже, че идва с миролюбиви намерения. Едва тогава мъжете отпуснаха лъковете.

Следните два дни прекараха в селото. Зеелинген се опитваше непрестанно да узнае нещо за загадъчното растение, но не успя. Единственото, което научи, беше, че приближава някакъв празник на „голямата луна“. Това беше всичко. Вечерта тримата дълго обмисляха положението.

– Съвсем ясно е – каза омърлушено Ерихсен, – ако останем тук, те ще скрият от нас всичко. По-добре е да дадем вид, че заминаваме. Ще отидем малко по-далеч, на ден-два разстояние, ще оставим там целия товар и незабелязано ще се върнем. Не виждам друг изход.

Това беше добре замислено. На утринта тримата заминаха дълбоко в джунглата, а подир няколко дни отново обиколиха селото отдалеч. до онази вечер, когато...

– Почват... пак... – шепне Карлсон.

Зеелинген става, за да обърше потта от челото му и по навик се заслушва. Да, тъпанът бие, и то като че ли по-близо. Един глух звук, после още два, още два... Така удряше и в онази вечер, когато успяха да проследят един мъж, който излезе от селото. Той тръгна отначало по пътеката, после сви в джунглата. Вървеше като на сън, омагьосан от пълната луна, и наистина беше чудно как не забеляза тримата, които го следваха. Все по-навътре и по-навътре отиваше той в

дивия лес. От време на време го губеха от погледа си и се водеха само по следите в стъпканата трева. И в един момент, когато смятаха, че са го загубили, го видяха. Мъжът стоеше на една осветена от луната площадка и държеше в ръка парче лиана. После забърза по обратния път.

– Вие намерете откъде е отрязал... – едва свари да прошепне Ерихсен – аз тръгвам след него.

И се изгуби в мрака.

Зеелинген смяташе, че лесно ще намерят лианата, но се излъга. Това им отне повече от час. Едва когато нощта вече преваляше, те откриха отрязаното парче. Карлсон насече бързо с ножа си няколко едри къса и ги натика в джобовете си.

-Аз ще се върна при багажа, за да скрия това – каза той. – А вие бързайте и настигнете Ерихсен!

Двамата се разделиха. Зеелинген тръгна обратно, водеше се по звука на тъпаните, които ту заглъхваха, ту наново забумтяваха. Изведнъж, когато приближи селото, те спряха. Някаква неясна тревога надвисна във въздуха. Нещо ставаше. Задъхан от бързане, той се промъкна зад една от колибите. Това, което видя, го накара да замръзне.

Там, в празното място между колибите, бяха всички. В средата, заобиколен

отвсякъде, се беше изправил Ерихсен, скръстил невъзмутимо ръце на гърдите си. От множеството се отдели един възрастен белокоос мъж и пристъпи към него. Шумът утихна.

– Чужденецо – каза бавно белокосият, – ти искаш да вземеш онова, което са ни оставили бащите на нашите бащи. Ето, пий!

И той му протегна един малък глинен съд.

Зеелинген понечи да извика, но гласът замря в гърлото му. Ерихсен протегна ръка, взе съда и пи. Хората около него мълчаха. Той погледна наоколо с блуждаещ поглед и бавно направи няколко крачки. Кръгът около него се разкъса. Ерихсен вървеше напред, стъпките му ставаха все по-колебливи. Изведнъж той вдигна ръце, каза нещо неразбрано и се строполи на земята. Зеелинген с два скока се намери до него, измъкна пистолета си и го насочи към хората срещу себе си.

– Никой да не мърда! – извика той и сам съзнаваше, че заплахата му е напълно безполезна. Той беше сам, а другите бяха много.

От тълпата излезе същият белокоос мъж и каза тихо:

– Прибери оръжието си, то не ти е потребно, чужденецо. Вземи приятеля си и върви! Той не е мъртъв, но е много, много

близо до смъртта, защото не всеки може да пие от тази напитка. Вземи го и върви! И помни – никой не ще те преследва, докато той е жив. Но умре ли – осъден си и ти!

Зеелинген се наведе, вдигна безжизнения Ерихсен и като се олюляваше под тежестта му, го понесе в мрака.

Сега те са двама – той и болният Карлсон. Някъде далеч в джунглата е гробът на приятеля им. Със себе си носят скъпоценни късове лиана, но и това е безполезна, защото ударите на тъпана се чуват всяка нощ все по-близо и по-близо. Те са осъдени.

Зеелинген махва с ръка, сякаш да пропъди тежките мисли, и посяга отново към лулата си. Но така и остава с протегнатата ръка. До ушите му заедно с глухите удари в далечината достига и един нов шум. По-скоро едно слабо бръмчене, което идва насам.

Зеелинген скача и вдига очи към небето. Бръмченето се усилва. Кръжи наоколо. Това е... това е хеликоптерът. Търсят ги! Той хваща една недогоряла главня, раздухва я и хвърля клони в полузагасналия огън. Минута по-късно пламъкът лумва високо нагоре. Бръмченето на хеликоптера се устремява насам, приближава и се заковава над главите им. Чудото, на което вече те не се надяват, е станало.

След няколко месеца в бюлетина на Международния институт по физиология се появява късо съобщение:

„В резултат на продължителни изследвания, при които загина нашият сътрудник д-р М. Ерихсен, бе открита нова

разновидност от алкалоида телепатин. Новото вещество притежава съвършено особено действие върху някои центрове на главния мозък. Изследванията продължават.“

[«](#)

Непознати думи

С наименованието ТЕЛЕПАТИН или хармин се обозначава едно сложно химическо съединение – алкалоид, което се намира в стъблото на гигантската южноамериканска лиана Банистерия каапи. Веществото е намерено и в степното растение Пеганум хармала. Отравянето с телепатин е съпроводено с особено състояние на нервната система, при което се виждат несъществуващи образи, чуват се гласовете им и т. н. Намирането на лианите и пренасянето им до химическите лаборатории е било съпроводено с множество опасности за изследователите.

Не единствено съществуващи

Фантастичен разказ

С. Гансовски

Шумът от потерята се приближаваше и Наар, задъхвайки се, отново помисли, че трябва да помоли младежа да бяга сам и да остави него, стареца (той дори не знаеше как се казва този младеж). Но в същия миг могъщият нисък рев, който така озадачи целия град и тях двамата, когато излизаха от затвора, отново разтърси небето и скалите. Но този път той беше още по-силен – всеобемаш, свиреп звук. И той ясно се носеше отгоре.

Младежът, снажен, със съсредоточен строг поглед, спря и се обърна към Наар.

– Чувал ли си някога такова нещо, учителю?

Наар поклати глава. Напомняше съвсем слабо рева на ураган, но времето беше тихо. Приличаше и на тътнежа на далечна гръмотевична буря, но звукът беше рязък и кратък. Сякаш нещо се приближи отгоре, от невероятна далечина, удари като с чук и отново изчезна някъде там, в небето.

– Никога.

Младежът погледна нагоре, после надолу към долината. Хората от потерята бяха се спрели, реvät също ги беше изплашил.

Накичените и робите се бяха разпръснали на три големи отряда по каменистия склон. Във всеки отряд имаше още по два диатона. Но тук, на стръмнината, тези пъргави зверове ставаха тромави – пречеа им средните крака.

Сега всичко беше замръзнало по местата си.

Накичените стояха, вдигнали главите си с тежките гребени към сивото облачно небе. Робите, опрели на земята дългите си възлести ръце, почиваха. Диатоните лежаха на камъните, свили под себе си шестте си крака, и движеа дългите си тесни муцуни ту на една, ту на друга страна.

После един от накичените свали шлема си с гребена и го размаха над главата си. При този знак преследвачите се спуснаха към центъра на долината и застанаха в кръг. Двамата бегълци виждаха отгоре как те се съвещават, поглеждайки към тях.

– Напред – каза младежът.

Те отново затичаха, провирайки се в сред хаоса от камъни.

„Защо той ме изведе от затвора – мислеше Наар. – Нима още съм нужен

някому, след дългите години изтезания и мъчения?“

Той изведнъж осъзна, че вижда младежа не за първи път. Преди много дни, когато го извеждаха на площада съгласно обичая и един от накичените, подгонвайки го с бича си, крещеше: „Ето безумеца, който настоява, че над нашето небе има още едно, светло! Ето го този, който отрича Всеобщия Камък!“ Точно тогава Наар забеляза в тълпата гордия изпитателен поглед, младото строго лице и с горчивина си помисли: „Нима и този ме презира?“ Но ето минаха дни, днес сутринта вратата на килията неочаквано се отвори, мъртвият пазач лежеше на пода и младежът го изведе из града. Защо?...

Зад тях, долу, се чу свиркане и рязко плющене на бичове. Започнаха отново да ги преследват, бегълците мълчаливо ускориха крачките си.

„Той ме нарича учител – каза си Наар. – Значи, има такива, които ми вярват.“

А сам той вече бе престанал да си вярва и онова, което се беше случило преди десетилетия, му се струваше сън. Тогава още млад и силен, Наар започна да се съмнява в това, на което ги учеха накичените. Тяхната наука твърдеше, че горе, зад сивото неспокойно облачно небе, виси вечният Всеобщ Камък, който и запълва

цялото Пространство на Пространствата. Че океанът, заобикалящ мястото, където бяха разположени двадесетте града, се опира там далеч зад хоризонта в този същия Всеобщ Камък. Че единственият съществуващ живот е животът на двадесетте града, животът на накичените и техните роби. Камък долу под нас и камък горе над сивото небе – ето всичко, което съществува, което е било и което ще бъде.

Наар се беше усъмнил в учението за Всеобщия Камък. Той се питаше, защо денем небето е светло, а нощем тъмно; защо винаги се мени цветът му; отде се е появил животът в пукнатината на Камъка. И измъчван от тези въпроси, реши да се изкачи до небето, да се изкатери на Планината на Всички Планини, чийто връх, както уверяваше науката на накичените, се съединява горе с Всеобщия Камък.

Това беше чудно пътешествие. Цели седмици той се изкачваше все нагоре и нагоре, преодолявайки стръмнини и пропасти. Отначало се хранеше само с твърдия мъх, който растеше по скалите и е единствената храна на робите. После, вече изтощен, той намери гнездо на медоносна птица. Наар знаеше, че медът е храна на накичените и че е смъртоносен за жителите и робите. Но той беше така изтощен, че се

реши да счупи едно яйце от гнездото и го изпи. И оказа се, че медът не само не му навреди, а напротив, даде му сили.

По-късно, на четвъртата седмица от пътуването му, Наар стигна до небето и видя, че то е също такава като мъглата, събираща се вечер долу в скалите на океана. Наар се изкачваше все по-нагоре и по-нагоре, облациите мъгла се бяха превърнали в безкрайна белезникава мараня, а долината долу не се виждаше. Наар вече започна да мисли, че скоро ще стигне Всеобщия Камък. Но мъглата от ден на ден просветляваше, студът, който измъчваше Наар във височините, изчезна. Стана топло. И най-после, в края на четвъртата седмица от неговото пътешествие, настъпи великото чудо. Сивото небе на облациите и мъглите се свърши и сега лежеше като безкрайна равнина под краката на Наар. А над него, над главата му, навсякъде имаше друго небе, прекрасно, дълбоко, синьо и сияйно. На това небе гореше огромен диск – така силно, че Наар едва не ослепя, когато го погледна за първи път.

И нямаше никакъв всеобщ камък. Дискът светеше над главата на Наар. Синевата на небето чезнеше в безкрайната дълбочина, върховете на околните планини бяха покрити

с треви, такива зелени и гъсти, каквито Наар никога по-рано не беше виждал.

Но после, когато Наар се спусна долу и започна да разказва в градовете за всичко това, накичените го хванаха и след мъченията той сам почти престана да вярва в това, което беше видял.

– Учителю – каза младежът, – опри се на мен. – Той беше забелязал, че Наар върви с мъка и го хвана за ръка. – Учителю, много от младите ти вярват и няколко жители решихме да повторим твоя подвиг. Събирахме се тайно на каменното плато, за да не узнаят накичените намеренията ни. И преди много дни, когато ние, овчарите, бяхме тук, изведнъж се раздаде същият звук, който чухме днес. От небето излетя светещо кълбо и падна наблизко до нас. Грохотът беше страшен, разхвърчаха се камъни, но после всичко стихна. Когато се приближихме до мястото, видяхме предмет със странен знак. Вдигнахме го и се убедихме, че е полиран така добре, както могат да сторят това само разумни ръце. Искаме да ти покажем този Предмет, ти ще кажеш какво означава, според теб, това. Там, на онова място, ни чакат приятели, ще се отскубнем от потерята и ще се скрием в планините...

Но той не успя да довърши мисълта си, отляво се зачу свиркане и над тях прелетя стрела. Наар и младежът се обърнаха и видяха нов отряд преследвачи.

Отдясно също свиреха. Още един отряд се беше появил на платото.

– Бягай, учителю! – извика младежът. Той тласна Наар по посока към тясната пътека между тежките каменни блокове. – Бягай, там ще те срещнат. – Той легна между камъните и приготви лъка със стрелите.

Наар направи няколко крачки и спря. Защо да върви? Все едно, не ще избяга. Тялото му е съвсем изтощено.

– Вижте, вижте! – гънливо завика един от накичените. – Ето го безумеца, който разправя, че над нашето небе има още нещо.

Юношата бързо пусна тетивата, но стрелата само свали гребена от шлема на накичения. Изплашен, смаян, той спря и се огледа. Другите също спряха.

– Ужас! Ужас! – завикаха накичените. – Той вдигна ръка срещу всемогъщия.

Робът, който беше вече на няколко крачки от младежа, скочи и протегна напред ръце, но втора стрела го порази; пронизан, той падна на камъните и се търкулна, хапейки стрелата и мъчейки се да я измъкне със зъби от тялото си.

Наар се спусна назад и залегна до младежа. Този рязко се обърна.

– Защо си тук? Бързай!

Накичените заплюяха с бичовете. Сега те караха робите да тичат напред, а сами се укриваха зад камъните.

– Бойте се! Бойте се! – зачу се гънвият глас.

И в този миг младежът хвана изведнъж Наар за рамото.

– Слушай, учителю! Пак...

Въздухът около тях се затресе. Отгоре, откъм небето, се дочу рев. Той беше посилен от предишните два пъти, бързо нарастваше, ставаше непоносим.

Робите и накичените се спряха. Всички в ужас вдигнаха глави.

Нещо тъмно се появи в сред гъстите облаци. То нарастваше. Изведнъж от мъглата изскочи огромен дълъг предмет. Изригвайки пламъци, той се спускаше надолу, ставаше все по-голям. За миг замря над каменните блокове и застана на триста крачки от Наар и другаря ми.

Накичените и робите лежах.

– Гледай! – провикна се младежът. – Същият знак, който видяхме. Петолъчната фигура!...

Това се случи в ... година, когато първият кораб от Земята проби вечната облачна обвивка на Венера.

Остров Епиорнис

Научно-фантастичен разказ

Хербърт Уелс

Човекът с белега на лицето се наведе през масата и погледна вързопата ми.

– Орхидеи? – попита той.

– Да, дреболия, няколко парчета – отговорих аз.

– Циприпедиуми?

– Почти само.

– А нещо ново? Няма? Така си и мислех.

Бил съм на тези острови преди двадесет и пет, двадесет и седем години. Ако сте успели да откриете нещо – трябва да е съвсем ново.

– Аз не съм колекционер.

– Млад бях тогава – продължаваше той. –

Боже, как скитах по света! – той изпитателно ме погледна. – Две години живях в Източна Индия и седем години в Бразилия. А след това се отправих в Мадагаскар.

– Известни ми са имената на някои изследователи – забелязах аз, предвкушвайки „ловджийска история“. За кого сте събирали?

– За Даусън. Интересувам се да узная, случайно не сте ли чували името Бътчер?

– Бътчер... Бътчер? – смътно си спомнях, че ми се е мяркало това име. И изведнъж се сетих: „Делото Бътчер срещу Даусън“ –

Разбира се! – възкликнах аз. – Значи, вие сте този същият човек, който ги съди да му изплатят заплатата за четири години и който бил изхвърлен на необитаем остров.

– Ваш покорен слуга – промълви, кланяйки се, човекът с белега. – Интересен случай, нали? Именно аз спестявах малък капиталец там на острова – това ставаше някак от само себе си. А те дори не можеха да ме уволнят. Тази мисъл много ме забавляваше, докато живеях там. Изчислявах състоянието си – огромно състояние, – рисувайки красиви фигури по този дяволски остров.

– Чакайте, а как се случи това? – попитах аз. – Нещо не си спомням...

– Добре!... Чували ли сте за епиорниса?

– Разбира се. Преди около месец, точно преди да замина, ми разказваха за тази нова находка. Изкопали пищялна кост, дълга почти три метра. Ей, че чудовище!

– И какво още! – възкликна човекът с белега. – Тази птица беше истинско чудовище. Синдбадовата птица Рох е нищо в сравнение с нея. Но кога са намерили тези кости?

– Преди три-четири години, като че ли в деветдесет и първа. Защо?

– Как защо? Та нали аз ги намерих преди двадесет години. Ако Даусън не бе вършил тези щуротии със заплатата ми – какъв шум щяхме да вдигнем! Та аз не съм виновен, че течението отнесе тази проклета лодка – той помълча. – Мисля, че това е същото място. Нещо като блато, на деветдесет мили северно от Антананариво. Водата там е такава, че в нея нищо не се разваля. Солена е и мирише на креозот. А дали им се е отдало да намерят още яйца? Тези, които аз намерих, достигаха до половин метър. Открих ги случайно. Тръгнахме да търсим яйца, аз и двама туземци, на една от техните допотопни лодки и точно тогава намерихме костите. Имахме палатка и провизии за около четири дни. Интересно, преди колко ли време са живели тези епиорниси. Няма съмнение, че яйцата, които намерихме, бяха така пресни, сякаш току-що са ги снесли. Съвсем пресни! Когато ги пренасяхме в лодката, един от негрите ми изпусна едно на камъните и то се счупи. Здравата го напердаших този негодник! Но яйцето беше прясно, като че ли наистина току-що е снесено. А птицата беше умряла преди около четиристотин години. Момъка го ухапа скрипя! Но аз не за това... Цял ден се ровихме из калта и измъкнахме

яйцата невредими. Бяхме се изпоцапали с отвратителната черна гадост и, разбира се, доядя ме. Доколкото ми е известно, това бяха единствените яйца, извадени без нито една пукнатинка. Разбира се, този идиот ме ядоса – та тричасовият ни труд отиде на вятъра заради някаква си скрипя! Здравата си изпати от мен.

Човекът с белега измъкна глинена лула. Подадох му кесията си с тютюн. Той машинално натъпка лулата.

– А какво стана с другите? Успяхте ли да ги донесете? Не си спомням...

– Тъкмо сега започва най-интересното. Бяха ми останали още три. Три съвсем пресни яйца. И ние ги сложихме в лодката, а аз се запътих към палатката да си сваря кафе. Моите езичници оставих на брега: единият от тях се занимаваше с раната си, а другият му помагаше. И през ум не ми минаваше, че тези пройдохи ще се възползват от положението, в което бях попаднал, и ще предприемат нещо срещу мен. Но вероятно отровата на скрипята и ритникът, с който го наградох, бяха озлобили единия – въобще си беше много зъл – и той надумал другия. Помня, седях и пушех. Бях сложил вода да се грее на спиртника, който винаги вземам със себе си при такива експедиции. А същевременно се любух на

залеза над блатото. То беше цялото на ивици, някакво черно и червено, като кръв, просто картина! А в далечината ей такива планини – мъгливи, сиви, и над тях небето, като огнена пещ. А на десетина метра зад гърба ми тези проклети езичници, въпреки околната тишина и покой, се наговорили да избягат и да ме оставят сам, с провизии за три дни, палатка и с една единствена малка бъчвичка вода. Чух някакъв стон зад себе си, гледам – а те вече плуват в лодката на около двадесет метра от брега. В същата секунда разбрах какво се е случило. Пушката ми беше в палатката и при това нямаше куршуми, а само сачми. Те знаеха това. Но в джоба си имах малък револвер, извадих го и затичах към брега. – Назад! – заревах аз, размахвайки револвера. Те заломотиха нещо и този негодник, който счупи яйцето, започна да ми се подиграва. Прицелих се в другия, който не беше ухапан и гребеше, но не улучих. Започнаха високо да се смеят. Но аз още не се предавах. Съзнавах, че не бива да губя самообладание и се прицелих отново. И този път негърът подскочи. Сега вече не се смееше. Третия път го цапнах в главата и той полетя през борда заедно с веслото. Сполучлив изстрел за такъв револвер. Негърът веднага потъна. Започнах да викам на другия да се върне, но той се сви на

дъното на лодката и не отговаряше. Тогава изстрелях по него всичките си патрони, но нито един дори не го закачи. Признавам си, чувствавах се кръгъл идиот. Бях останал сам на този отвратителен черен бряг, зад мен се простираше равното блато, а отпред гладкото море, позахладяло след залеза, а дяволската лодка се отдалечаваше все по-навътре в морето. Право да си кажа, в тази минута проклинах всичко на света – и Даусън, и музеите, и всичко останало. Виках на негъра да се върне и най-последно закрещях яростно. Оставаше ми едно – да заплувам след лодката, рискувайки да срещна акули. Отворих ножа си, захапах го със зъби, свалих дрехите си и влязох във водата. Но щом се озовах във водата, лодката веднага изчезна от погледа ми, макар че, както ми се струваше, плувах, пресичайки пътя ѝ. Надявах се, че човекът в лодката е твърде изтощен, за да я управлява, а тя сама не ще измени посоката си. И неочаквано тя се показа отново на хоризонта, някъде на югозапад. Последните отблясъци на залеза бяха загаснали и нощният мрак се промъкваше... В синевата се показаха звезди. Плувах като шампион на състезание, макар че ръцете и краката ме боляха от умора.

И все пак доплувах до лодката. Естествено, страхувах се да вляза в нея, исках да разбера какво ще предприеме негърът. Но той лежеше на носа ѝ, свит на кълбо, а цялата кърма беше над водата.

Течението бавно люлееше лодката. Хванах се за кърмата и я дръпнах, като предполагах, че човекът ще се свести. След това се прехвърлих през борда с нож в ръка, готов за нападение. Но негърът не мърдаше. Тогава се настаних на кърмата и заплувах по спокойното светещо море, очаквайки какво ще стане по-нататък. След доста време го извиках по име, но той не отговори. Бях твърде отпаднал и не рискувах да допълзя до него. Така и седяхме. Струва ми се, на два-три пъти задрямвах.

Едва на разсъмване видях, че е мъртъв. Трите яйца и скъпоценните кости лежаха в средата на лодката, а при краката му бъчвата с вода, кафето и сухарите. Веслото го нямаше, нямаше и с какво да го заместя, затова и реших да плавам така, накъдето ме отведат вълните, докато ме приберат. Трупата изхвърлих в морето.

После пийнах малко вода, похапнах сухари и се огледах наоколо. Когато човек лежи на дъното на лодката, не вижда много нещо. Във всеки случай Мадагаскар беше изчезнал от погледа ми и въобще не се

виждаше никаква земя. Забелязах платно, навярно това беше шхуна, плуваща на югозапад, но корпусът ѝ така и не се показа на хоризонта. Скоро слънцето се издигна високо и започна страшно да припича. Господи боже мой! Мозъкът ми едва не се разтопи от жегата. Смолата по стените на лодката вонеше и се издуваше на едри мехури.

– Десет дни ме носеше лодката така из морето – продължаваше човекът с белега. – Първите три дни още виждах платноходки, но ни една от тях не ми обърна внимание. На втория ден пробих едно от яйцата на епиорниса, отчупвайки от единия му край парченце по парченце от черупката и го опитах. И представете си радостта ми – оказа се, че може да се яде. Дори не беше неприятно на вкус. Слабо напомняше патешко яйце. От едната страна на жълтъка се виждаше кръгло петно – около петнадесет сантиметра в диаметър, с тънки кървавочервени жилчици и с бяло петънце като завъртулка, което ми се стори подозрително, но тогава не разбрах какво означава това, пък и не бях настроен да разсъждавам. Заедно със сухарите и порцията вода яйцето ми стигна за три дни. Освен това дъвчех кафени зърна – то много

ободрява. Второто яйце счупих на осмия ден и се изплаших.

Човекът с белега замълча.

– Да – продължи той, – то имаше зародиш. Вие, разбира се, не вярвате. И аз сам не повярвах, макар че видях със собствените си очи. Яйцето беше пролежало в студеното черно блато около триста години. Но нямаше и най-малко съмнение – там беше онова – как го казват – ембрион с голяма глава и извито гръбначе и сърцето му тупаше под шийката, а жълтъкът се беше сгърчил. Излиза, че съм мътил в малката лодка сред Индийския океан яйцата на най-голямата от изкопаемите птици. Ех, ако само знаеше за това старият Даусън! Струваше си четиригодишната ми заплата! Как мислите?

И все пак наложи се да ям тази дяволщина, парче след парче, докато не се появи островът – някои парчета бяха просто отвратителни. Третото яйце не докосвах. Разгледах го на светлина, но черупката му беше доста дебела и трудно беше да се разбере какво става вътре. Струваше ми се, че чувам как там бие пулсът, но може би ушите ми шумяха, както се случва, когато доближиш до ухото си морска раковина.

Най-после се показа коралов остров. Показа се внезапно, съвсем близо, като че ли изскочи от морето на фона на изгряващото

слънце. Течението ме носеше право към него, но когато до брега оставаше не повече от половин миля, то рязко изви и за да достигна целта, трябваше с всички сили да гребя с ръце и с парчетата от черупките на епиорниса. И все пак се добрах. Това беше най-обикновен атол, около четири мили в кръг, с група дървета, извор и лагуна, където имаше извънредно много летящи риби. Изнесох яйцето на брега и го оставих на безопасно място зад линията на прилива, на слънчевия пек, за да помогна на пилето да се излюпи. След това завързах здраво лодката и отидох да разгледам острова. Рядко скучно място е кораловият остров. Щом намерих извора и интересът ми към острова изчезна. Когато бях момче, струваше ми се, че няма нищо по-хубаво и по-увлекателно от приключенията на Робинзон Крузо, а това място беше по-скучно от църковните проповеди. Бродех из острова, търсех нещо да похапна и мислех за разни неща. Но уверявам ви, всичко ми наскуча до смърт още към края на първия ден.

Имал съм късмет: в същия този ден, когато стъпих на сушата, времето се промени. Малко по-на север се изви буря и с края си закачи и нашия остров, а през нощта заваля проливен дъжд и вятърът виеше

ужасно. А да се обърне такава лодка, не е нужно много, сами разбирате.

Светещите вълни налитаха с такава ярост, сякаш искаха да ме погълнат, а наоколо беше тъмно като в рог. Огромен вал налетя върху мен като огнен змей и аз си плюх на петите. Сетих се за лодката, затичах назад – вълните тъкмо се отдръпваха със съскане, но лодката беше изчезнала. Тогава си спомних за яйцето и започнах пипнешком да го търся. То лежеше цяло и невредимо и най-яростната вълна не би могла да го достигне. Приседнах съвсем наблизко и се притиснах до него, като към другар. Боже мой, каква нощ беше!

Призори бурята утихна. Щом се развидели, облаците изчезнаха от небето, а по целия бряг се търкаляха отломки от дъски, така да се каже, разглобеният на части скелет на моята лодка. Но това ме накара да се заема с някаква работа: избрах две дървета, растящи едно до друго, и с помощта на парчетата си построих убежище срещу буря. В същия този ден се излюпи и пилето.

Да, излюпи се, сър, тогава, когато спях и главата ми лежеше върху него като на възглавница. Чух трясък, почувствах тласък, седнах и гледам: яйцето пробито и оттам надзърта смешна малка тъмна

главица. „А-а! – възкликнах аз. – Добре дошъл!“ И с малко усилия то изскочи на божия свят.

Отначало това беше славен, добродушен хлапак колкото малка кокошка и приличаше на всяко друго пиле, само че беше по-едро. Цялото му тяло беше покрито с някакви струпеи, които скоро опадаха, и с редки мръснокафеникави перца като пух. Трудно е да се изрази колко му се радвах. Имах вече интересен другар. Той ме погледна и плавно изви очи встрани, като кокошка, чирикна и веднага започна да кълве, сякаш да се излюпиш с триста години закъснение е същинска дреболия.

– Драго ми е да те видя, Петкане! – поздравих го аз.

Разбира се, предварително бях решил да го нарека Петкан, ако някога се появи: бях решил още тогава, когато видях зародиша в яйцето, което изядох в лодката. Безпокоеше ме въпросът за неговата храна и веднага му предложих парче сурова риба. Той я глътна и отново разтвори клюна си. Зарадвах се. Нали ако беше започнал да капризничи, трябваше да го изям.

Не можете да си представите каква интересна птица се оказа този млад епиорнис. От самото начало му хрумна да ходи по петите ми. Когато ловях риба в

лагуната, той стоеше до мен и после получаваше своята част от лова. А какъв умник беше! На брега се търкаляха някакви вредни зелени растения с брадавици, като кисели краставици. Той опита една и едва не се отрови. Оттогава не искаше дори да ги погледне.

И растеше. Растеше почти пред очите ми. Никога не съм обичал особено обществото и неговите спокойни, кротки обноски ми допаднаха. Почти две години ние бяхме щастливи, ако може да бъде човек щастлив на този остров. Живеех безгрижно, знаейки, че заплатата ми е осигурена, че се трупа при Даусън. От време на време в далечината се появяваше платно, но нито един кораб не се приближи към нас. Аз се развличах, като украсявах острова с фигури от морски таралежи и черупки от миди и охлюви с най-чудновати форми. С големи букви направих надпис: „Остров Епиорнис“. Понякога лежах на земята, наблюдавах птицата, как гордо се разхожда и все расте, расте. След първото сменяне на перата той разхубавя, израсна му синя брадичка и гребен, а на опашката му се появиха много зелени пера.

При буря и в дъждовни дни се прибирахме в колибата, която бях построил от бившата лодка, и му разказвах всякакви измислици за приятелите ми в родината. А след буря

скитахме из острова, търсехме не е ли изхвърлило морето някаква плячка. Идилія, нали? Ако имах тютюн, животът ми просто щеше да бъде райски.

Но в края на втората година нашият райски живот се помрачи. Петкан беше вече израснал на височина повече от четири метра, с голяма широка глава, наподобяваща кирка, с огромни тъмни очи, заобиколени с жълта ивица и поставени съвсем близо като на човек, а не така, както при кокошките – отстрани. Разкошните му пера, не такива траурни както на щрауса, по цвят и форма по-скоро приличаха на перата на казуара. И точно по това време той започна да се ежи, да надува гребена си и да проявява отвратителния си характер.

Веднъж, когато рибата упорито не кълвеше, той се заразхожда около мен със замислен и странен вид. Реших, че може би отново е ял от краставиците или нещо друго такова, но не, той просто изразяваше недоволството си. Аз също бях гладен и когато най-последно извадих рибка, реших да я изям сам. Този ден и двамата бяхме в лошо настроение. Той посегна и грабна рибата, аз го ударих с юмрук, за да го накарам да се махне. И тогава се нахвърли върху мен... Боже мой! Награди ме ето с това...

Разказвачът показа своя белег.

– После ме ритна. Ритна ме като товарен кон. Скочих и като видях, че няма намерение да се успокои, затичах колкото имах сили напосоки, прикривайки лицето си с ръце. Но той тичаше на тромавите си крака по-бързо от състезателен кон, риташе ме с краката си и ме кълвеше по тила със своята кирка. Спуснах се към лагуната и влязох до шия във водата. На брега той се спря – не обичаше да мокри краката си и започна да кряска като прегракнал паун. След това затича назад-напред по брега. Да си призная, чувствавах се унижен, като гледах как надменно се държи това проклето изкопаемо. Главата и лицето ми бяха в кръв, а тялото ми от синините се беше превърнало на пихтия...

Реших да преплувам до отвъдната страна на лагуната, докато се успокои. Покатерих се на най-високата палма и седях там, размишлявайки за случилото се. Никога, нито преди, нито после, не съм претърпявал такава обида! Неблагодарна твар. Грубо създание! Обичах го като роден брат, измътих го, отгледах го. Дългокрак изрод, допотопна птица! А аз, човекът, царят на природата и така нататък...

Надявах се, че след известно време ще разбере всичко и ще се засрами, че се е държал така безобразно. Мислех си, че ако хвана няколко хубави рибки и се приближа

просто до него и му ги предлага, може би ще се опомни.

Трябваше да мине доста време, за да разбере каква злопаметна и неотстъпчива може да бъде допотопната птица. Ей че злоба!

Страните ми пламват от срам, щом си спомня какви унижения и обиди търпях от това дяволско чудо. Опитвах се да прибягна до насилие. Хвърлях по него отдалеч парчета кораби, но той ги гълташе и нищо повече. Веднъж запратих срещу него отворения си нож и едва не го загубих, добре поне, че беше доста голям и моят красавец не можа да го глътне. Опитвах се да го моря с глад и престанах да ловя риба, но той започна да събира червеи по време на отлива и все някак поминуваше. Половината от времето прекарвах, потопен до шия във водата на лагуната, а останалото – по палмите. Положението ставаше непоносимо. Не знам, случвало ли ви се е някога да спите на палма? Там ме измъчваха най-диви кошмари. И какъв позор! Из моя остров се разхожда тази измряла твар с вид на надут херцог, а аз дори не мога да стъпя с крак на земята. Плачех от яд и умора. Направо му заявявах, че не желая никакъв проклет анахронизъм да ме преследва. Предлагах му да се пръждоса оттук и нека кълве с клюна си

някой мореплавател от неговата епоха. Но в отговор той само тракаше с клюна. Невъзможен изрод: само крака и шия!

Не бих искал да ви разказвам колко дълго време продължи това. Бих го убил по-рано, ако знаех как. Но най-после си спомних един начин, известен в Южна Америка. Овързах рибарските си нишки с водорасли и дървесни влакна и изплетох здраво въже, дълго около единадесет метра, а на краищата му превързах по едно голямо парче корал. След това бързо завъртях въжето над главата си и го метнах срещу него. Първия път не улучих, но при следващия въжето закачи краката му и се уви няколко пъти около тях. Той се строполи. Изскочих от водата и започнах да му режа гърлото с ножа.

Дори и сега не ми е приятно да си спомням за това. Въпреки цялата си злоба към него, тогава се чувствувах убиец. Стоях над него, а той, облян в кръв, лежеше на белия пясък и прекрасните му дълги крака и шия потръпваха в предсмъртни спазми. Ох!...

След тази трагедия започна да ме измъчва самотата, като прокълнат. Вие не можете да си представите как оплаквах тази птица. Седях до трупа ѝ и страдах, а гледката на безлюдния и печален остров ме

караше да настръхвам. Спомнях си, какво весело пиле беше, когато се излюпи, спомнях си хилядите забавни фокуси, които правеше преди да се побърка. Все ми се струваше, че ако го бях само ранил, може би щях да успея да го превъзпитам. Ако имах възможност да изкопая гроб в кораловата скала, щях да го погребя. Към него изпитвах същото чувство като към човек и не допусках дори и мисълта да го изям.

Спуснах го във водата и дребните рибки го оглозгаха до кости. Дори пера не запазих. А после веднъж някакъв чудак, минавайки с яхтата си, решил да провери цял ли е моят остров. Той едва не закъсна. Самотата ми беше така дяволски омръзнала, че аз само се колебаех, дали да се удавя в морето или да се отровя със зелените растения.

Костите продадох на един търговец, който имаше връзки с Британския музей, а той ми каза, че ги продал на стария Хавърс. Изглежда, Хавърс не беше обърнал внимание на изключителната им големина и едва след смъртта му от тях се заинтересуваха специалистите. Нарекоха ги... Епиорнис... а как беше по-нататък?

– Епиорнис вастус – казах аз.

Бележки

Скрипя – Малко членестоного животно, подобно на стоногите, с множество разперени встрани дълги крака.

Креозот – Маслена течност с неприятен дъх и жълтеникав цвят, която се получава обикновено при сухата дестилация на буковата дървесина и се употребява в медицината и техниката.

Епиорнис – Гигантска птица, живяла преди няколко столетия на остров Мадагаскар, наричана от туземците Воромпатра. Подобно на щрауса не е могла да лети. Била е висока около 3 – 3,5 метра и е тежала над половин тон. Яйцата ѝ (намерени са останки) са били 32 см високи и 22 см широки. Вместимостта на едно яйце от епиорнис е била около 9 литра – колкото на 150 едри кокоши яйца. От едно такова яйце би могло да се приготви омлет за 75 души. Многократно са намирани яйца от епиорнис в пясъчните дюни и в блатата на южната и югозападната част на остров Мадагаскар. Те са били съвсем пресни, сякаш са току-що снесени. Епиорнисът е бил водна птица, обитаваща горските блатата. Причина за измирането на епиорниса вероятно е рязкото изменение на климата на остров Мадагаскар – намаляването на дъждовете и пресъхването на блатата. Възможно е тази гигантска птица да е изчезнала през миналото столетие. До 1867 г. местните жители (малгашите) са поддържали, че в най-отдалечените гори на острова още има воромпатри.

Вълшебните обувки Научно-фантастичен разказ

Виктор Сапарин

Всичко започна от една дреболия. Петя си обуваше обувката и мама забеляза, че подметката се е скъсала: от кръглата като медна монета дупка надзърташе подложката. Също такъв „петак“, само че малко по-голям, имаше и на другата обувка. Петя отдавна беше забелязал, че десните обувки, кой знае защо, се късат по-бързо от левите. Ето защо това откритие съвсем не го удиви.

Затова пък мама едва не се задъха от учудване.

– Помислете само, Иван Иванович – по липса на други слушатели тя се обърна към случайно влезлия в кухнята гост на съседите, пристигнал от някакъв далечен град, – това момче просто съсипва обувката. Тези обувки купих преди месец. Виждали ли сте някога такова момче?

Иван Иванович постави на кухненската маса чайника, който държеше в ръка, и внимателно огледа Петя.

– Момче като всички момчета – каза съдържано той. – Обикновено момче.

– Обикновено! – плесна с ръце майката на Петя. – Та къде сте виждали такива

момчета? Само едни ядове с него! Не се свърта със здрави обуца.

– Аз също бях такъв – каза примирително Иван Иванович. Той взе чайника и го постави под чешмата. – И, както виждате, даже професор станах... Той е просто много подвижен.

– Но обувките се правят за нормални деца – възрази майката на Петя. – Нали няма специални обуца за такива живаци.

– И жалко – сериозно каза Иван Иванович. – Напразно не се произвеждат такива обуца. Нали има специални спортни обувки, например за футболистите, и никой не ги обвинява, че тичат много. И за момчетата е също така естествено да тичат, затова и на тях трябва да се дадат специални обуца.

Майката поклати недоверчиво глава:

– Бих искала да видя такива обувки, чиито подметки той да не скъса за месец. Това ще бъде някакво чудо.

Петя обидено смръкна. Наистина нима е виновен, че е подвижно момче? Какво, да не искат да седи с вързани крака? Вместо да разгледа въпроса научно, като професора,

мама се кара на Петя за всяка дупка. Та нали той не ги къса нарочно.

Иван Иванович постави чайника на печката и се запъти към вратата. На прага се спря и още веднъж огледа Петя, сякаш нещо преценяваше.

– Добре, аз ще ви изпратя вълшебни обувки – каза той просто. – Изглежда, момчето е подходящо, ако само е истина всичко, което разправяте за него. Но имам едно условие: нека ходи с тях така, както си иска и най-важно, да ги носи всеки ден. Не се безпокойте, Антонина Игнатиевна, моите обувки той никога не ще скъса.

Антонина Игнатиевна, едва сдържайки раздражението си, се засмя. Какъв шегаджия е Иван Иванович!

– Е, ако са вълшебни...

Петя беше уверен, че Иван Иванович нарочно измисли всичко това, за да утешаи мама. Та Иван Иванович никак не приличаше на вълшебник, щом вече става дума за това. Нито има чалма на главата си, каквато носеше фокусникът в цирка, нито особения пронизателен поглед, нито многозначителните движения на ръцете. Обикновен човек със сиво сако, с очила, също каквито има чичо Серьожа, обуцарят от втория етаж, с остричка бяла брадичка. И

даже по нищо не личи, че е бил подвижен на младини.

Но две седмици след като си замина Иван Иванович за своя далечен град, от него пристигна колет.

Петя очакваше да види някакви особени обувки с дебела подметка, с металически шипове и с подкови на токовете, като обувките за алпинистите, каквито бе видял веднъж във витрината на един магазин. Но в колета имаше най-обикновени кафяви обувки, съвсем прост модел.

Той ги премери, бяха му точно по крака.

– Мъжка работа – каза мама. – Умен човек е Иван Иванович, а не знае, че за децата всичко се купува по-голямо. А още казваше, че дълго ще ги носиш. Е хайде, ходи с тях! Подарък са, би трябвало да ги пазим, но все едно, скоро ще ти станат малки. Пък и нали обещах...

От този ден започнаха необикновените приключения с обувките.

Най-необикновеното беше, че въпреки всички закон на природата, обувките си оставаха все нови.

Отначало Петя ходеше с тях предпазливо, сякаш наистина бяха вълшебни и можеше да се очакват всякакви изненади, но постепенно свикна с новите обувки, а след това престана и да мисли за тях. Той тичаше по двора както

преди и също така разпалено играеше на футбол.

Една вечер, когато Петя си лягаше, мама взе от пода обувките и започна внимателно да ги разглежда.

– Сигурно вече са се скъсали – мърмореше тя, като ги поднасяше към светлината. – Не, цели са! Просто невероятно... И подметката е съвсем като нова. Значи, можеш да ходиш внимателно, когато поискаш.

Тази вечер мама целуна Петя особено нежно за лека нощ. Но момчето смътно усещаше, че не е заслужил похвалата.

„Разбира се – успокояваше се той, заспивайки, – много зависи от самите обувки. Ето Маря Петровна се оплаква, че все й попадат обуца, които се изтриват отстрани. Не бива все мен да обвиняват!“

... Минаваха месец след месец. Обувките не се късаха, сякаш наистина бяха вълшебни. Антонина Игнатиевна започна да ги поглежда с известен страх. Разбира се, тя знаеше, че професорът не е Мефистофел, а обикновен човек, но в подаръка му имаше нещо свръхестествено. Не се касаеше само до необяснимата здравина на обувките. Случваха се и други странни явления.

Веднъж Антонина Игнатиевна забеляза драскотина на върха на лявата обувка. Изглежда, Петя я беше ожулил в някакво парче желязо, когато децата събираха из двора отпадъци. А след това тази драскотина изчезна. На обувката не остана и следа от нея.

И как да се обясни, че Петя никога не лъскаше обувките, а те винаги изглеждаха като нови!

Най-после, макар че на времето обувките бяха на Петя точно по мярка, те не му окъсяваха.

Наистина кожените обуца при носене се разширяват. Но особеното беше, че обувките имаха вид, като че ли току-що са донесени от магазина.

Маря Петровна, която живееше в отсрещната квартира, обичаше да прави на всички бележки. Когато срещаше Антонина Игнатиевна, тя й четеше нотации:

– Напразно глезите момчето! В празник, в делник, всеки ден все с нови чепици. Бихте могли и за нещо друго да си харчите парите. Ще има да плачете после!

– Какво говорите – възрази й веднъж Антонина Игнатиевна. – Та той ходи цяла година все с едни и същи!

– Хайде де, вие за будала ли ме мислите! – обиди се Маря Петровна. – Страхувате се

да признаете? Ех тези майки! Съвсем се побъркват... И на какво ли само не са способни за децата си! С това само ги и развалят...

Горката Антонина Игнatieвна се мъчеше да обясни на Маря Петровна, но всъщност какви обяснения можеше да даде Антонина Игнatieвна?

Заради тези обувки животът ѝ невероятно се усложни. Да казва на хората истината? Никой не вярваше. Да „признае“, че всяко първо число купува на Петя нови обувки? Глупаво.

... Когато изминаха още два месеца и всичко продължаваше по старому, Антонина Игнatieвна бе обхваната от тревога.

– Виж какво – каза тя един прекрасен ден, – остави тези обувки, нека си починат малко. Поноси старите.

Тя даде на Петя старите обувки, онези същите, които станаха причина навремето си за разговора с професора. Чичо Серьожа им беше поставил нови подметки.

– Добре, че ги купихме по-големи – каза тя. – Трябва да се носят, иначе ще ти умалелят. А тези ще прибера в долапа.

Искаше ли тя да се убеди, че синът ѝ се е научил да носи внимателно обуца? Или тези нескъсваеми обувки бяха почнали да я плашат? Трудно е да се каже какво точно

имаше предвид майката на Петя. Но тя си отдъхна с облекчение, когато Петя обу обикновените, а не вълшебните обувки.

На Петя те се сториха тежки. През последната година бе свикнал с леките обувки, които почти не усещаше на краката си. Скоро той ги разнебити и Антонина Игнatieвна се принуди отново да ги занесе на обуцаря. И така, подвижното момче си оставаше както и преди – подвижно! Тайната на дългото носене съвсем не зависеше от Петя. Но Антонина Игнatieвна упорито даваше за поправка старите обувки, докато най-после чичо Серьожа не каза:

– Сега вече са само за боклука. А на момченцето купете нови.

Да купи нови? Когато в долапа стояха съвършено здрави обувки!

Със свито сърце Антонина Игнatieвна издърпа чекмеджето, където ги беше оставила тогава. Не беше го отваряла вече няколко месеца.

– Какъв прахоляк – въздъхна тя и подаде на сина си обувките. – Премери ги: не са ли ти станали малки?

Петя взе обувките; те радваха окото с предишния си блясък. Бяха му по мярка, както в онзи далечен ден, когато ги обу за пръв път.

Но не това поразя Антонина Игнатиевна. С такива чудесии тя беше вече свикнала. Смути я друго. Помнеше отлично, че когато прибираще обувките в долапа, подметките им се бяха леко изтрили. Тогава това я зарадва: драскотините и ожулванията показваха, че те са обикновени обувки, и че както всички други вещи и на тях действуват природните сили. Чудно нещо! Радваше я точно това, което някога така я възмущаваше: нали цялата история започна от скъсаните подметки. А сега, като обърна обувките с подметките нагоре, тя видя същата равна пореста повърхност.

Но най-невероятното се разкри, когато погледна подметките отстрани. Горката жена си сложи очилата, свали ги, после пак ги сложи. Не, не ѝ се беше сторило: подметките наистина изглеждаха по-дебели, отколкото бяха преди. Винаги я учудваше, как Петя не може да скъса тези тънки подметки, но сега те бяха дебели.

Антонина Игнатиевна даже се страхуваше да мисли за това, което ѝ мина през ума. Нима съществуваша обуца, които растат? Боеше се да даде на Петя тези растящи обувки и в същото време не знаеше какво да прави с тях. Може би просто да ги изхвърли?

Намери се изход. Този път Петя не можа да се перчи с обувките. Той заболя. За щастие

имаше грип в лека форма, но все пак се наложи почти цяла седмица да лежи в легло. При все това знаменитите обувки не оставаха без работа. Славата им се бе разнесла из целия двор и приятелите на Петя, които също често пострадваха от майките си за скъсани обуца, ги измолваха да поиграят с тях на футбол. Малко ги смущаваше обстоятелството, че нескъсваемостта на обувките нямаше научно обяснение. Напротив, повече се развихряше фантазията им. По този повод те разправяха най-невероятни истории, твърдо вярвайки в неограничените възможности на техниката. Някои пък, най-малките, не напуснали още света на приказките, мислеха, че „професорските обуца“ са наистина вълшебни. За обувките на Петя чакаха на опашка. Младите футболисти се сменяваха и в буйните игри понякога си израняваха колената и лактите, но обувките оставаха цели. Те издържаха и това изпитание. Нямаше, изглежда, сила, която да ги надвие.

Тогава Антонина Игнатиевна не издържа и, като узна от съседите адреса на Иван Иванович, му написа писмо.

И ето какъв отговор пристигна.

Писмото на Иван Иванович

„...Да, те растат! И в това, уважаема Антонина Игнатиевна, няма никакво чудо. Аз

разбирам Вашето изумление и ще се постарая да Ви обясня всичко.

Защо растат? Чували ли сте някога за епифитите, растения, които не живеят на земята, а във въздуха? Те нямат обикновени корени, могат да живеят и на ограда, без да се опират на земята, и даже на телеграфната жица. С какво се хранят? Не с телеграми, разбира се, извинете за шегата. Всичко необходимо за своето развитие те вземат от въздуха. В него нали винаги има влага и прах, съдържащ минерални частици. И тези растения много добре са се приспособили към такова „въздушно“ хранене.

В резултат на няколкогодишен труд в нашия институт бяха отгледани съвсем малки растителни организми – епифити, които живеят като коралите на големи колони. Те образуват плътна маса, издръжлива, лека и огъваща се като гума, но пропускаща въздух – получените от нея листове с нищо не отстъпват на кожата, като притежават при това такова свойство, което няма нито една кожа – те растат. Растителните организми, от които тя се състои, бързо се размножават, а храната си, както всички епифити, вземат от въздуха. За подметките ние изработихме особен бързо растящ „гъон“ – нали тази част на обувките се къса по-лесно. Ще забележа веднага, че

подметката се храни и по-добре от другите части на обувката: при ходене тя влиза в допир със земята, там има повече влага и минерални вещества. Усиленото хранене способствува за по-бързото възстановяване на гъона. За човешкото око това става съвсем незабележимо и, ако не бяхте прибрали обувките в долапа за цели четири месеца, Вие вероятно така и не бихте открили, че растат заедно с Петя.

Разбира се, растящите обувки имат и свои неудобства. Те не могат да се държат дълго в склада, ще сменят размера си. Освен това, ако голям човек си купи такива обувки по мярка, ще открие след време, че са му станали големи. Затова при обувките за големи ще намери приложение само специалният гъон. Но и това не е малко: вече ни благодариха за вечните подметки онези пощенски раздавачи, кантонери и други хора с подобни професии, на които раздадохме обувки за пробно носене.

Детските обувки са друго нещо. Те могат да се правят изцяло от растяща кожа. Ние имаме много „подшефни“ ученици, които носят наши обувки, но тези на Петя са от първата ни партида и всички сведения за тях ще бъдат много ценни.

За опитите избираме особено подвижни момчета. Но това не значи, че с нашите

обувки човек може да се отнася как да е. Напротив, както и всяка вещь, те изискват добри грижи. Нашите обувки се правят за хора, които много ходят, и за деца, които много тичат, но не и за немарливците. Ако Петя иска да стане шампион и да постигне рекорд за дълго носене, а той има такава възможност, длъжен е да спазва някои прости правила. Това също е опит и аз ще Ви моля да изпълнявате условията. Правилата за носене прилагам към писмото. Разчитам на Петя. Пишете.

П. П. Тези дни влезе в действие първата експериментална фабрика, където „вълшебните“ обувки ще се произвеждат конвейерно.“

След седмица Петя беше с майка си на кино и видя в прегледа, как в опитната фабрика се произвежда „самовъзстановяваща се подметка“, така я нарече дикторът.

– Има самонаточващи се резци – казваше той, – има самонавиващи се часовници – те се навиват при ходене и никога не спират: това са часовници за разсеяни и, най-после, появи се подметка, която не се износва. Ето я пред вас.

Зрителите видяха огромни плитки кащи. Тук в хранителен бульон се развъждаха най-

малките растителни организми, които под микроскопа приличаха на жълти звездички.

На екрана се виждаше как се срастват и образуват тънка ципа, такава лека, че тя свободно плуваше. Ципата постепенно надебеляваше.

– В зависимост от развитието на микроорганизмите – казваше дикторът – материалът все повече се уплътнява. Сега „гъонът“ е готов. Може да се крои.

В кроячния цех станове-автомати скрояваха от постъпилия изкуствен гъон хиляди подметки с различни размери.

– Но подметката продължава да расте – съобщи дикторът.

И всички видяха огромна колкото целия екран подметка, заснета забавено. Тя надебеляваше просто пред очите.

– Всъщност изминали са два месеца – обясни гласът. – Подметката е нараснала с толкова, с колкото би се износила при постоянно и дълго ходене. Но главното, тя ще расте сега безкрайно, както например чайната гъба, която вероятно някои от вас отглеждат. Вие можете да износите обувките, но тази подметка – никога.

– Най-после всичко е ясно – каза с облекчение Антонина Игнатиевна.

Тя вече без страх срещна Маря Петровна.

– Идете на кино – посъветва тя съседката си – и вижте как се правят обувките, които има Петя. Тогава най-после ще повярвате, че не му купувам всеки месец нови.

– Ами – възрази Маря Петровна, – в киното какви ли не трикове показват. Моят племенник учи в института по кинематография и там са им чели специална лекция. Така и се нарича: „оптически измами“.

– Но нали обувките съществуват – възрази майката на Петя и побутна сина си по-близо към Маря Петровна. – И Петя също. Това не е оптическа измама.

– И така да е – важно подхвърли Маря Петровна, без дори да погледне Петя. – Всички момчета са измамници. И вашият съвсем не е по-добър. Какво го глезите толкова, не разбирам! Някакви особени обувки му направили... Можеше и с обикновени да ходи!

Едва сега Антонина Игнатиевна разбра, че никога нищо не ще докаже на Маря Петровна и че напразно се е страхувала от нейното мнение.

А обувките? Петя и досега ходи с тях.

Пътешествието ще бъде дълго

Фантастичен разказ

Алан Инес

Стенли седеше заедно с всички в общата каюта и пиеше вече трета чашка кафе, когато най-после се появи навигаторът. Хемридж беше мрачен. Той носеше листчетата с изчисленията.

– Ако и това е улов: от трите планети едната е твърде далеч, другата – твърде близо, само последната е подходяща – той взе чашката, която му подаде инженер Леман. – След двадесет и три седмици пътуване това съвсем не е много.

– И по-добре – забеляза Леман. – По-малко работа, по-скоро ще се върнем в къщи.

– Да, но колкото повече открием, толкова по-голяма ще е премията – възрази Клайен. Той се усмихна въпросително на Торн. – Нали, докторе?

Торн не отговори. Той гледаше през рамото на капитана листчето с цифри.

– Е, как ти се струва? Подходяща ли е, капитане? – запита той.

– Ще видим – Стенли разглеждаше намръщен данните. – Средна температура – тридесет и пет градуса по Целзий. Ледени върхове няма, океани също, само пустиня и останки от планини. Големи площи с

растителност не се виждат – той погледна астронавигатора. – Успели сте всичко да забележите. Сигурно сме минали съвсем близо край нея.

– Твърде близо – отговори Хемридж, – провървя ни.

– Какво ще предприемем? – Леман се приближи към тях. – Ще я обиколим и ще направим телевизионни снимки или ще кацнем и ще се заемем с изследване? Колко време ни остава още, капитане?

– Не е много. Насам пътуването беше дълго, а ни чака и връщане. Трябва да пестим запасите – Стенли отмести листчетата и се облегна в креслото. – Вярно, остава ни още само една планета. Вие какво предлагате, Торн?

– Да обиколим планетата – веднага отвърна докторът, – както обикновено. Няма да бързаме, ще правим снимки. Може даже да се изпрати трасиращ снаряд и ще получим точния спектрален анализ на въздуха и на почвата. Не е необходимо да кацаме.

– Не съм съгласен – раздразнено каза Клайен. – От какво се боим, дявол да го вземе?! Лесно ще отбием всяко нападение.

Ако там има разумни същества, налага се да узнаем повече за тях, а ако не, няма и от какво да се страхуваме.

– Позволете да ви напомня, че нашият кораб е разузнавателен – спокойно каза Стенли. – Нашата цел е да намерим планета от типа на Земята, годна за заселване. А за това съвсем не е нужно да кацаме на нея. Ако тя има нормална атмосфера и силата на тежестта не се отличава много от нашата, ако има вода за пиене и климатът е подходящ за живеене, ние ще отбележим, че може да бъде заселена. И това е всичко, което се иска от нас.

– Вече шест месеца седим затворени в тази кутия и най-малко още толкова ни предстои. Време е поне за разнообразие да се поразтърпим – Леман погледна с надежда капитана. – Ще вземем всички предпазни мерки. Не сме деца – знаем какво правим.

– А какво е вашето мнение, Хемридж?

– Съгласен съм с Леман – отговори астронавигаторът. – Аз съм за кацане.

– Те са полудели – каза ядосано докторът.

– Дявол да го вземе, Стенли, та те много добре знаят, защо не бива да кацаме. Това не е наша работа, а на колонистите.

Да, докторът, разбира се, беше прав. Това не е тяхна работа. Стенли въздъхна и се поизправи.

– Ще обиколим планетата и ще я филмираме – каза той твърдо.

Той се престори, че е зает с изучаване на данните: така можеше да не гледа изражението на лицата им.

Ако се съди по фотографиите, планетата не представляваше някаква особена находка: нито по-лоша, нито по-добра от другите. Силата на тежестта беше малко по-голяма, отколкото на Земята, кислородът във въздуха малко по-малко, вода имаше съвсем малко. Този нов свят не беше особено привлекателен за заселване: пустиня, оскъдна растителност, незначителни природни богатства. И все пак фотографиите показаха още нещо.

– Цивилизация! – Леман вдигна очи от снимките. – Гледайте, цивилизация!

– Къде? – Клайен се наведе над масата. – Нима има градове? Не може да бъде.

– Погледнете сами – Леман му подаде една снимка. – Виждате ли? Ето тук има вдлъбнатина, а там дълга линия, права, прекалено права. В природата такива няма. На тази планета има живот или – поправи се той – е имало. Момчета, изглежда, най-последно улучихме.

– Чакайте – Хемридж се стараеше да не се поддаде на ентузиазма, който завладяваше и него, ентузиазма на човек,

посветил целия си живот в търсене на разумни същества по другите планети, но който никога не беше ги откривал.

– Ето ги – Леман побутна снимките към Хемридж. – Е, какво ще кажеш? Прав ли съм?

– От къде да зная? – Хемридж вдигна глава: в каютата влязоха Стенли и Торн. – Слушайте, капитане, вие нали разглеждахте тези снимки! Как мислите, прав ли е Леман? Нима това наистина са здания?

– Възможно е – предпазливо отговори Стенли, – но не можем да бъдем напълно уверени.

Той взе няколко снимки.

– Обърнете внимание на кръговете с неправилна форма, те действително приличат на постройки. А виждате ли линиите, които се отдалечават към периферията на кръга и постепенно изчезват? Напомнят марсианските „каналите“ – той сви рамене. – Но „каналите“, както е известно, се оказаха естествени пукнатини, образували се при свиването на кората на Марс.

– Тези в никакъв случай не са естествени – настояваше Клайен. В него заговори ученият. – Това не са пукнатини, та тук няма никаква ерозия и освен това линиите са необикновено прави.

Клайен погледна фотографиите.

– Приличат на тунели – бавно произнесе той, – на подземни тунели, които някога са били дълбоко под повърхността, а сега частично са се оголили. Ясно се виждат на лентата, чувствителна към топлинните лъчи. Затова мисля, че температурата в тях е по-висока, отколкото на повърхността.

– Но не забравяйте мащабите – запротестира Хемридж. – Кой може да построи такива тунели?

– А тези гигантски здания... – промърмори Клайен.

– Същества, способни да строят такива грандиозни съоръжения, трябва да са неизмеримо по-високоразвити от нас. – Леман изглеждаше потресен от откритието. – Какви размери!

– Това е стара планета – напомни Клайен, – не като Марс, но много по-стара от Земята. Напълно е възможно цивилизацията да се е породила, разцъфтяла и угаснала. – Той погледна замислен фотографиите. – Бих искал да знам какво се е случило с обитателите на тази планета.

– А защо да не предположим, че те и сега са там? – запита Леман. – Дори да допуснем, че са в стадий на отмиране, това съвсем не означава, че са вече измрели. Този свят е още способен да поддържа живот.

– Все пак ние не можем да твърдим, че тези линии означават изкуствени съоръжения и че на планетата има разумни същества. – Стенли замълча. – Във всеки случай ние не сме достатъчно подготвени за самостоятелни изследвания. След нас ще дойдат експедиции, ще докарат екскаватори, специалисти...

– И така, кацаме – прекъсна го Леман. Това не звучеше като въпрос, а като твърдо решение.

– Няма да кацаме – решително каза Торн.

Стенли въздъхна. Всеки път, когато заставаха пред прага на нов свят, възникваше един и същ спор. Инстинктът и чувството бяха за кацане, искаше им се да погледат, да докоснат; искаше им се да вдъхнат свеж въздух вместо газове без миризма, да усетят под краката си истинска, твърда почва, да се насладят на аромата на растенията. Логиката заповядваше да се държат по-далеч от чуждата атмосфера, от възможността за заразяване. Хладният разум казваше същото. Но бил ли е някога разумът по-силен от чувството?

– Ако решим да кацнем, рискуваме много – бавно започна Стенли. – Вие знаете, че не можем да се предпазим както трябва и, ако там, долу, има някаква болест, непременно ще се заразим. Вярно, на връщане ще бъдем

и без това в шестмесечна карантина – той помълча малко. – Е, какво пък, рискувате собствената си глава. Щом настоявате, ще се спуснем.

Те се спуснаха.

Кацнаха на полюса и веднага пристъпиха към работа. Забравил колебанията си, Стенли също се разпали.

– Те са имали огромен ръст – каза една вечер Клайен, когато почиваха. – Не по-малко от пет метра, ако се съди по височината на помещенията и на съединителните тунели.

– И при това са били превъзходни инженери – със завист произнесе Леман. – Не разбирам как са успявали да строят такива здания без опорни колони.

Само Торн не споделяше общия ентузиазъм.

– Но къде са все пак самите строители?

– Това не знаем – Клайен не скриваше раздражението си. – Тези развалини са много стари. Нима не разбирате това? Половин милион, а може би един милион години. За това време и най-здравият скелет би се превърнал на прах – той погледна Хемридж. – Направихте ли анализ на метала?

– Нищо не излиза – Хемридж беше явно разстроен. – Получи се съвършено непозната

спектрографска картина. Мога да различа отделни метали, но сплавта не ми е известна. Тя няма никаква якост и повече прилича на пчелна пита, отколкото на плътно парче метал. При най-слабото нагриване се разтопи и почти нищо не остана. – Той се замисли. – А имате ли някаква представа как са изглеждали обитателите на тази планета? – обърна се той към Клайен.

– Споменах вече: те са се отличавали с голям ръст. Стълби нямат; това ме навежда на мисълта, че са имали няколко крайници. Стълбите са удобни само за двуноги: ако някога сте наблюдавали как се изкачва куче по стълба, ще разберете защо.

– Не е ли време да прегледаме осцилограмите? – намеси се Леман.

– По-късно – капитанът се обърна към Клайен. – Как напредва анализът на минералите?

– Както и предполагам, планетата не е богата на минерали – отговори геологът.

– Колонисти едва ли ще дойдат тук, но учените ще построят изследователска станция – Стенли се замисли. – Бих желал да остана и да видя какво ще излезе от това, но боя се, че дотогава ще успея да умра. Във всеки случай, скоро отлитаме.

– Как? – Хемридж беше поразен. – Това е невъзможно!

– Корабът ни е разузнавателен и не може да го държим вечно тук. Колкото по-скоро се върнем, толкова по-бързо ще излети истинска експедиция. В края на краищата това не е наша работа – капитанът се усмихна, като видя посърналите им лица. – Много жалко, разбира се, но няма какво да се прави. Остават ни още пет дни, така че побързайте и направете за това време, каквото е възможно.

Всичко беше готово за излитане. Щом шумът от двигателите наруши тишината, Хемридж се зае с инструментите си. Набеляза звездите, които трябваше да им сочат пътя към Слънцето, и като свери курса, даде знак. Стенли натисна бутона на таблото. Напрегнати секунди, едва забележимо завъртане, после пронизващ звук, въртяща се дъга на екрана – и ето отново се понасят из пустощта.

Сега летят към Земята.

Естествено, разговорите се въртяха все около забележителното откритие.

– За разкопките ще са нужни около десет години – каза Клайен. – Ще помоля да ме прехвърлят на тукашната станция. Вие не искате ли да се присъедините, Леман?

– Разбира се. На мен също ми е интересно да узная какво се е случило с планетата.

– Може би война? – уморено попита Хемридж. Той седеше прегърбен в креслото. По лицето му блестяха капчици пот.

– Не мисля – възрази Стенли. – Войната означава разрушение, а съоръженията... са напуснати, изоставени, но не унищожени. Жалко, че не ни се удаде да намерим още някакви следи на материална култура.

– Ние едва докоснахме горния слой, но и сега е ясно, че градът е построен на голяма дълбочина. По-надолу може да се открият складове, цехове... институти, музеи, библиотеки... – Клайен се усмихна при мисълта за това. – Никой досега не е откривал такъв голям подземен град. Нашето откритие означава... аз даже не мога да кажа колко е голямо то. Преди всичко сега знаем, че не сме единствените мислещи същества във Вселената; оказва се, интелектът не е някакво изключение, появило се само на нашата планета. А това означава, че неведнъж още ще срещнем разумни същества.

– Господ да им е на помощ, ако това се случи – раздражено каза Торн. – Ако само познавах нашата история! Отдавна биха измрели.

– Циник – подхвърли Леман. – Не отричам, че сме вършили много грешки, но сега това е минало. Да, хората много са страдали, но в

края на краищата човечеството от това само е спечелило. Как мислите вие, Хемридж?

– Не зная – тихо каза навигаторът. – Не съм твърде запознат с древната история. – Той се прозина. – Нещо съм уморен, ще отида да полегна.

Навигаторът стана с мъка и сега стоеше, като се поклащаше и често мигаше.

– Утре, като се почувствувам по-добре, ще довършим разговора.

Но на другия ден Хемридж беше мъртъв.

Той лежеше по гръб в леглото си. Едната му ръка висеше надолу, колената му бяха леко повдигнати, лицето спокойно, както у всички умрели по време на сън.

– Кога се случи това? – попита потресен Стенли.

– През нощта – гласът на Торн звучеше дрезгаво и напрегнато. – Леман спи с него в една каюта. На сутринта го повикал, Хемридж не отговорил. Леман веднага изтича при мен.

Торн тежко пое дъх.

– Това не ми харесва. Във всеки случай умрял е от някаква неизвестна болест: нямаше болки, нито въобще никакви симптоми. – Торн се навъси. – Чакайте, забравих снощната вечер. Тогава той е бил вече болен, а аз нищо не съм забелязал. Помните ли как изглеждаше?

– Каза, че се чувства уморен – спомни си Стенли. – Но това е обяснимо. Имаше много работа. А болката... той би могъл да не ѝ обърне внимание, просто да я забрави в разгара на работата. Това се случва. Опитайте се да изясните коя е причината за смъртта му.

– Ще се опитам – неохотно отговори Торн. – Това не ще е лесно. Имам само необходимото за лекуване, патологично изследване не е предвидено. Ще трябва да отворя трупа, да взема проби, да отгледам култура и всичко останало. За това е нужно време.

– Цялото време е на ваше разположение – мрачно произнесе Стенли. – Зная само едно: ние не ще се върнем на Земята, докато не изясним от какво е умрял Хемридж. С какво мога да ви помогна?

– Помогнете ми да го пренесем в лазарета.

Стенли съобщи за случилото се на останалите членове от екипажа.

– Хемридж умря – каза рязко той. – От какво – засега не знаем. Не е нужно да ви казвам какво означава това.

Да, те разбираха всичко без обяснения; рискуваха и сега навярно ще трябва да заплатят за това.

– Вие сте се допирали до него! – завика Клайен, отдръпвайки се от Леман. – Били сте с него в една стая, не се доближавайте до мен.

– Какво да правим, капитане? – Леман побледня. – Какви начини има да се предпази човек?

– Никакви.

– Не може да бъде – Леман се разтревожи. – Това е глупост. Ако Хемридж е умрял от някаква болест, не значи, че ние също трябва да заболеем.

– Откъде знаете? Може би вече сте заболели – припряно каза Стенли. – Ядохме и пихме заедно, дишахме един и същ въздух. Ако Хемридж е умрял от някакъв неизвестен вирус, не ще можем нищо да направим. Тогава ние вече сме заразени. Ако не, той не е опасен за нас. Във всеки случай остава ни само да чакаме.

Наложи се дълго да чакат.

Най-после се появи Торн. Очите му се бяха зачервили от напрегнатата работа без сън и почивка, лицето му беше отслабнало. Той постави мълчаливо на масата микроскопа и сложи под обектива предметното стъкло.

– Е? – Стенли се стараше да не мисли за благополучен изход. – Знаете ли от какво е умрял Хемридж?

– Да, зная.

– От какво?

– Не е вирус – Торн криво се усмихна, като чу въздишка на облекчение. – Но от това няма да ни бъде по-леко.

– Защо? – лицето на Леман пламна и се покри с капчици пот. – Чувствах, че това не може да бъде чужд вирус. Твърде много се различаваме от обитателите на тази планета, за да ни действуват техните болести. Идеята за вируса беше съвсем безсмислена.

– И от какво е умрял Хемридж? – нетърпеливо попита Клайен.

Торн кимна към микроскопа.

– Погледнете. И вие, Леман. За вас също ще бъде интересно.

Когато Леман се изправи, на лицето му бе изписано недоумение. Той отново се наведе над окуляра.

– Насекоми – каза той. – Като мравки, паяци или бръмбари...

– Нещо средно – кимна Торн.

– В тялото на Хемридж ли ги намерихте?

– Да.

– Те ли са го убили?

– Да, те.

– Тогава сме спасени – с облекчение възкликна Клайен. – Можем да ги унищожим – той се засмя. – Дявол да го вземе, на

Земята ние цял живот се борим с насекоми и винаги побеждаваме.

– Винаги ли? – Торн сви рамене. – Вие забравяте едно: тези твари са големи колкото вирусите. Размножават се със страхотна бързина, а главното, могат да се размножават в човешкото тяло. – Торн преглътна буцата в гърлото си. – Хемридж просто гъмжеше от тях.

– Не разбирам, откъде са се взели – безпомощно каза Леман. – Защо ни нападнаха? Торн, кажете за бога, ако знаете, има ли някаква надежда?

– Не – Торн погледна със съжаление Леман. – Вие все още не разбирате ли? Тези насекоми... Та това са обитателите на планетата, които търсехме. Намерихме ги, без сами да знаем. А те са били там през цялото време.

– Не може да бъде! Градът беше просторен, тунелите грамадни, а тези същества са така малки, че се виждат само под микроскоп. Според мен, това е глупост.

– Големи, малки – уморено каза Торн, – какъв е истинският смисъл на тези понятия? А това, което изграждат термитите в Африка? Не са ли много големи постройките им за толкова малко насекомо? А кораловите рифове, а целите острови, изградени от малки организми? И то в нашия собствен

свят. А тук... всъщност, целият този град и даже самата планета, всичко това е един колосален коралов риф. Ние бродихме в самия му център.

– Но там всичко беше от метал – запъвайки се, проговори Клайен. – Хемридж прави анализ.

– Затова и умря. Пръв. Той работеше с голи ръце. А ние бяхме с ръкавици, ето и цялата разлика. Това е само отсрочка, но не спасение.

– Но нали това беше метал?

– И какво от това? – с горчивина каза Стенли. – Ето ви още един пример, колко са ограничени нашите представи. У нас металът не съдържа насекоми и ние не допускаме дори мисълта, че това е възможно при някакви съвсем други условия – той погледна ръцете си. – Те имат друг обмен на веществата, хранят се с метал, съоръженията им са построени от мъртви тела, също като кораловите острови.

– Да – каза Торн, – проникнали са през порите в тялото ни и там, вътре, заобиколени от хранителна среда, са започнали да се размножават. В човешкото тяло има желязо, има и други метали, с които те могат да се хранят. Но само защо не чувствуваме болка? Вероятно отделят някаква течност, правят нечувствителни нервите и тъканите. При това

са толкова малки. Тъй или иначе, в края на краищата те предизвикват смърт и пълно разрушаване на тъканите – той потръпна. – Тялото на Хемридж се беше превърнало буквално на пихтия.

– Значи, ние всички ще умрем! – изречението не съдържаеше въпрос. Още преди Торн да кимне, Стенли знаеше отговора.

– Да. Те са изпълнили целия кораб. Металът несъмнено е заразен. След време те ще превърнат кораба в безформена буца гъбеста сплав. Нищо не можем да направим. Ако се спуснем на Земята, ще се размножат и на нея. Срещу тях не може да се изработи имунитет, както срещу вирусите. Единственият изход е пълна изолация на кораба – Торн погледна капитана. – Пълна.

... Стенли влезе в машинното отделение и дълго стоя там, вторачен в бучащия двигател. После насочи кораба така, че да се движи не към Земята, а в обратната посока. Силовото поле, което го направляваше към набеязаната цел, щеше да се запази много дълго. Много по-дълго, отколкото е необходимо да се изведе корабът от нашата Галактика. За да се унищожи това поле, трябваше сила. А ако не се окаже такава сила...

Стенли се погрижи да няма такава сила. Сега вече нищо не ще може да унищожи създаденото поле. След това бавно премина в командната кабина, седна в креслото и вторачено загледа въртящите се на екрана дъги.

Тяжното пътешествие ще бъде дълго. Най-дългото от всички, които хората са извършвали; то щеше да продължава до края на живота им.

Към Луната

Прогностична фантастика

проф. инж. Никола Ст. Калицин

Знак за старт и оглушителният рев на ракетните мотори изпълва кабината ни. Всичко наоколо трепери, сякаш заразено от вътрешния ни трепет, над който въпреки усилията на волята си не можем да се наложим. Това са вибрациите на ракетния корпус, за който се подготвахме тъй дълго време в специалните камери, наречени вибростенди. Многостепенната ракета, на върха на която се намира нашата кабина, постепенно се откъсва от земната повърхност и полита вертикално нагоре. Това ние чувствуваме по нарастващото тегло, което плътно ни притиска към леглата. Не можем да вдигнем ръка, за да изтрием потта от челата си. Не можем дори да си завъртим главата настрана и да кажем няколко думи на нашия съсед, тъй като тя дълбоко е потънала във възглавниците и тежи като камък. Дишането ни е повърхностно и често, пулсът също е ускорен. Увеличаването на тежестта ни трае само четири минути след старта, но тези минути ни се струват цяла вечност.

Многостепенната ракета завива от вертикалното в хоризонтално направление и

ние забелязваме земния диск, който изплува в страничния илюминатор на кабината. Кривината на земното кълбо вече ясно се забелязва. Но странно нещо. Силата на тежестта действа не към това кълбо, а успоредно на него. Земята сякаш виси над някаква черна пропаст и блестящите повърхности на океаните стоят „залепени“ по нея, без да се излеят „надолу“. Приборите показват, че нашият космически кораб се бомбардира от много силно космическо лъчение. Преминаваме през радиоактивните пръстени около Земята – тези опасни космически рифове, които няколко години не позволяваха на човечеството да пусне обитаем космически кораб на по-голяма височина от 300 км над земната повърхност. С въвеждането ни атомните двигатели при ракетите стана възможно космическите кораби да бъдат снабдени с мощна защитна броня, която предпазва пътниците от страшния порой космически частици около Земята.

Настъпва очакваният момент. Ракетният двигател се изключва и нашият кораб полита по инерция към Луната. Ние разбираме това

не само по прекратяването на шума и вибрацията. В същия момент изчезва и нашето тегло. Нищо вече не ни притиска към леглата и ние увисваме като балони над тях. Освобождаваме поясите, които ни привързваха към леглата, и литваме спокойно из кабината. Не можем да се задържим нито по стените, нито по тавана, нито върху пода.

Достатъчно е да се отблъснем, леко от стената и литваме към другата стена, от там с леко допиране на крака се понасяме към тавана, след това към пода. Това състояние би било твърде забавно, ако не беше неприятното чувство на виене на свят и повдигане подобно на морска болест.

Спазваме строго установения ред на работа, почивка, хранене, гимнастика, забавления, четене на книги. Така минават две и половина денонощия при пълна тишина и безтегловност. Макар че нашият кораб се движи със скорост 40 хиляди километра на час. ние не чувствуваме това движение и ни се струва, че се намираме в абсолютен покой. Наоколо звездите стоят също така неподвижна, както ги виждаме от Земята. За нашето движение ни напомня само Луната, която като огромно кълбо изплува в илюминатора. Тя заема вече почти половината от небето. Нейната повърхност

сякаш се върти срещу движението на ракетата. Летим към Луната със скорост около 3,3 км на секунда. В този момент се включват ракетните двигатели. Но струята на изтичащите газове се насочва напред по движението. Тази струя създава реактивната сила, която сега действа като спирачка.

Летим успоредно на повърхността на Луната. Тя изглежда като отвесна стена, покрай която ние бавно падаме. Планините са разположени сякаш хоризонтално и като че ли ей сега ще се откъснат и ще полетят надолу заедно с нас.

Струва ни се, че повърхността на Луната се движи все по-бавно, наклонява се, като преминава от вертикално в хоризонтално положение, за миг замира и изведнъж започва да лети насреща ни. Облак от прах и газове се вдига от мястото, където след миг ще се прилуни ракетата.

Внезапен удар ни разтърсва здраво и след това настъпва спокойствие – ние сме на Луната! Обличаме космическите скафандри. Тези лунни костюми съдържат в себе си апарати за кислород и за поглъщане на въглеродния двуокис, издишван от нас. В тях има електрическа отоплителна инсталация, за да не измръзнем през студената лунна нощ, когато студът достига 160°C под нулата. В скафандрите са поставени и хладилни

инсталации. Те ще ни охладят през жаркия лунен ден, когато температурата достига до 120°C над нулата. Този костюм е покрит отгоре с тежка защитна броня, предназначена да ни пази от обилното количество космична лъчение, падащо върху Луната, и от ултравиолетовото и рентгеново лъчение на Слънцето. Бронята ни предпазва и от ударите на малките метеори, които макар и по-малки от пясъчно зрънце, но имат такава страшна скорост, че като куршуми бомбардират непрекъснато лунната повърхност. На Луната телата тежат 6 пъти по-малко, отколкото на Земята. Костюмът е толкова тежък, че ние не можем да се движим. Ето защо в него са монтирани малки двигатели, които облекчават нашето движение.

Плътната врата на космическия кораб се отваря и ние един след друг внимателно слизаме по спуснатата стръмна стълба на космическия кораб. За пръв път стъпваме върху гъбестата повърхност на Луната. Краката ни потъват малко в тази пореста, мека почва. Пред очите ни се разкрива фантастично зрелище. Целият пейзаж на Луната като че ли е разделен на две части: местата, осветени от Слънцето, блестят с ослепителна светлина, така че без тъмни стъкла е трудно да се гледат, и съвършено

тъмните места – сенки от планините, кратерите и всички предмети. Синевината на небето, здрачът, розовата утрин, мигането на звездите – всичко това се поражда от земната атмосфера.

На Луната атмосфера няма. И липсва всякакво разсейване на светлината. Това създава необикновена рязкост на сенките – те изглеждат съвършено черни. Като попаднем в сянката на някоя скала и застанем с гръб към Слънцето, ние добиваме впечатлението, че сме попаднали в някакво мрачно подземие. Голи островърхи скали, на места ослепително блестящи на Слънцето, на места тъмни и неприветливи, лишени от всякаква растителност, се издигат почти отвесно нагоре и постепенно преминават в черното като сажди небе. А то е украсено с невиджано количество красиви немигащи звезди. Слънцето ослепително свети на звездното небе. Това непрекъснато, постоянно съжителство на Слънцето и звездите е толкова необикновено за земното око, че ние не знаем как да назовем тази странна картина – слънчева нощ или звезден ден. Хубавото синьо небе, което наблюдаваме на повърхността на родната планета – това е осветената от Слънцето атмосфера. Тя се състои от огромно число извънредно малки частици – молекули,

микроскопически пращинки и водни капки във вид на пара. Като попаднат в атмосферата, слънчевите лъчи с различни цветове се разсейват различно. Разсейването зависи съществено от големината на частиците и при тези размери, които имат молекулите и частиците на въздуха, най – много се разсейват сините лъчи, създаващи картината на великолепното синьо небе. Ако нямаше атмосфера около Земята, небето би било съвършено черно и звездите щяха да се виждат и денем, и нощем. Вследствие движението на атмосферата, образите на звездите непрекъснато мигат. На Луната звездите светят ясно и спокойно. Около Слънцето се виждат съзвездията и звездите светят също така, както и през лунната нощ. Слънцето свети с изключителен блясък и просто е невъзможно да се гледа към него без тъмни стъкла. Но тук можем да си направим изкуствено слънчево затъмнение. Поставяме между очите си и Слънцето една кръгла черна пластинка и я местим напред и назад, докато тя точно съвпадне с видимия диск на Слънцето. Около черната пластинка блясва алената хромосфера на Слънцето.

Над хромосферата се виждат високо извиващите се огнени езици – протуберансите, които се гърчат и гонят като пипала на октопод. Около хромосферата сияе

бисерната слънчева корона, която като пеперуда е разперила крилата си далеч от властелина на Слънчевата система.

Слънцето се движи на лунното небе, обаче лунният ден е много по-дълъг от земния. Той трае около 15 земни денонощия. Това се дължи на обстоятелството, че Луната се завъртява един път около оста си за времето, за което се върти около Земята, т. е. тя е обърната към Земята винаги с едната си страна.

Освен Слънцето и звездите, на лунното небе виждаме и родната Земя. Ние сме попаднали в такъв момент на лунната повърхност, когато към нея е обърната нощната страна на Земята. Тя се вижда като огромен тъмен кръг, заобиколен със силен сияещ, бисерно синкав пръстен. Това е атмосферата на Земята, осветена от отвъдлежащото Слънце. Тя образува нещо като корона на Земята. Огромното кълбо има диаметър почти четири пъти по-голям от този на Луната, както я виждаме от Земята нощем. Там някъде се намира родната България с нейните сини планини, китни поляни, прохладни гори и прекрасното Черно море. Там някъде пеят птички, вятърът гальовно си играе с листата на дърветата, морето се плиска по пясъчния бряг. А тук цари гробно безмълвие, никакъв полъх на

вятъра, никакъв живот... И пред нас се открива една фантастична гледка. Слънцето постепенно се приближава към Земята и леко я докосва. Свидетели сме на едно слънчево затъмнение на Луната! Постепенно Земята закрива все повече и повече Слънцето. Наоколо ни светлината гасне. Потъваме в мрак. Слънцето се скрива напълно зад Земята и пред нас се разкрива картина, каквато не сме срещали и в най-невероятните приказки. Като по някакво вълшебство повърхността на Луната придобива за малко време синкаво – зелен цвят, а след това фантастичен тъмночервен цвят. Ако не бяхме действително на Луната, щяхме да помислим, че спим и сънуваме кошмарен сън. От източната страна на черната Земя се подава ярко червената хромосфера. Като змии излизат от нея протуберансите. По-нататък се простира сребрилата слънчева корона. На изток и

запад от диска на Земята са се Стена на лунен кратер разперили две клинообразни крила, оцветени в лек розов цвят. Това зодиакалната светлина. Около черната Земя се вижда тъмночервен пръстен – такъв е сега цветът на земната атмосфера. Пълното слънчево затъмнение на Луната трае около два часа. През това време температурата на повърхността на Луната спада от $+130^{\circ}\text{C}$ до -90°C , т. е. с цели 220°C . Поразени от тази необикновена гледка, ние не откъсваме очи от небето. Постепенно короната откъм западния край на Земята започва да се увеличава дотогава, докато се появят първите лъчи на Слънцето. Лунните скали отново блясват. Още малко и слънчевото затъмнение е привършено. Пред нас остава тъмният диск на Земята, заобиколен с бисерен пръстен. Той виси на едно и също място на небето и зад него се промъкват звездите...

